

Sari Aalto
Sirpa Kosonen

LAPSIPERHEIDEN YHTEISEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN
KÖYLIÖSSÄ

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan suuntautumisvaihtoehto
2009

LAPSIPERHEIDEN YHTEISEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN KÖYLIÖSSÄ

Aalto, Sari
Kosonen, Sirpa
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2009
Frigren, Kirsi-Leena
YKL: 37.4
Sivumäärä: 75

Asiasanat: osallistaminen, sosiokulttuurinen innostaminen, vertaistuki, lapsiperheiden tukeminen, ennaltaehkäisy, lastensuojelu

---

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää lapsiperheiden yhteistä toimintaa Köyliön alueella sekä ohjata Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilassa toimintatuokioita. Perhekahvilan toteutuspaikkana toimi Köyliön Kepolassa sijaitseva Villa Linturi.

Projektin tavoitteena oli innostaa lapsiperheitä toimimaan toistensa kanssa myös omaehtoisesti erilaisten toimintojen parissa projektin loputtua. Tavoitteena oli myös edistää lapsiperheiden toisilleen antaman vertaistuen mahdollistumista sekä tukea lasten ja vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta toiminnan myötä.

Opinnäytetyö oli toiminnallinen. Projektin toiminnallinen osuus sisälsi kolme eri teemoihin liittyvää tuokiokertaa, jotka toteutettiin keväällä 2009. Tuokioiden sisällöt ilmenevät tarkemmin raportin liitteinä olevista tuokiosuunnitelmista. Tässä raportissa kerrotaan Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilassa järjestetyistä toiminnallisista tuokioista sekä koko työskentelyprosessista.

Opinnäytetyön teoreettinen osuus koostuu perheen ja vanhemmuuden merkityksestä, ennaltaehkäisevästä lastensuojelutyöstä, sosiokulttuurisesta innostamisesta, ryhmän ohjauksesta sekä yleisesti Mannerheimin Lastensuojeluliiton toiminnasta. Teoriaosuudessa käsittelemämme asioiden myötä pyrittiin perustelemaan aiheen ajankohtaisuutta sekä tärkeyttä nyky-yhteiskunnassamme.

Opinnäytetyön tuloksena Köyliön alueen lapsiperheille järjestettiin toiminnallisia tuokioita, joiden avulla onnistuttiin herättämään lapsiperheissä innostusta myös omaehtoisen toiminnan järjestämiseen. Lisäksi tuokioilla mahdollistettiin lasten ja vanhempien yhteinen toimiminen sekä lapsiperheiden vertaisryhmätoiminnan toteutuminen. Toiminnan myötä saatiin myös kehittämisideoita Köyliön alueella toteutuvaan lapsiperheiden yhteiseen toimintaan ja etenkin Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen järjestämään toimintaan.

DEVELOPMENT OF COMMON ACTIVITIES FOR FAMILIES WITH CHILDREN IN KÖYLIÖ

Aalto, Sari
Kosonen, Sirpa
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
December 2009
Frigren, Kirsi-Leena
PLC: 37.4
Pages: 75

Keywords: inclusion, socio-cultural stimulation, peer support, support of families with children, prevention, child welfare

---

The purpose of the thesis was to develop common activities for families with children in Köyliö region and to organise activity events in the family cafe of the Köyliö Local Association of the Mannerheim League for Child Welfare (MLL). Villa Linturi located in the Kepola area of Köyliö was used as the venue for the family cafe events.

The objective of the project was to stimulate families with children to engage in common, diverse activities also after the completion of the project. Another objective was to promote the facilitation of peer support among families with children and to support interaction between children and parents through mutual activities.

Our thesis was based on a practical approach with the practical part of the project consisting of three get-together events related to different themes, which were implemented in the spring of the year 2009. The content of the events is described in more detail in the event plans enclosed to our report. This report provides a presentation of the activity events organised by us in the family cafe of the Köyliö Local Association of the Mannerheim League for Child Welfare and of our entire working process.

The theoretical section of the thesis addresses the significance of the family and parenthood, preventive child welfare work, socio-cultural stimulation, group instruction and the operation of the Mannerheim League for Child Welfare in general. The matters discussed in the theoretical section are designed to provide justification for the topicality of our subject matter and its significance in contemporary society.

As a result of our thesis project, activity events were organised for families with children in Köyliö region. These events were successful in arousing enthusiasm among families with children for organising also self-generated activities. The events also facilitated the engagement of children and parents in a common activity as well as the implementation of peer group interaction among families with children. The project activities also generated development ideas for common activities to be implemented for families with children in Köyliö region and particularly for activities organised by the Köyliö Local Association of the Mannerheim League for Child Welfare.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ	7
3	PERHE, VANHEMMUUS JA PERHEEN YHTEINEN AIKA 2000-LUVULLA	8
3.1	Perhe-elämä ja vanhemmuus muutoksessa.....	9
3.2	Suomalaisten arvot ja asenteet vuosituhannen vaihtuessa.....	10
3.3	Perhe, yksityisyys ja harrastukset	12
3.3.1	Perhe yhdessä kotona ja harrastuksissa.....	13
3.3.2	Lapsi-vanhempi – suhde sosiaalisen vuorovaikutuksen perustana	14
3.3.3	Koti- ja kulttuuriympäristöjen vaikutuksia lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja kehitykseen.....	15
3.3.4	Lapsen yksityinen elämänpiiri ja vapaa-ajan valinnat	16
4	LASTENSUOJELU JA YHTEISKUNNAN MUUTOS	17
4.1	Lastensuojelun eriasteiset toimintatavat	17
4.2	Ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön monet mahdollisuudet.....	19
5	SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN.....	21
5.1	Sosio-kulttuurisen innostamisen tavoitteet	21
5.2	Sosio-kulttuurinen innostaminen osana sosiaalipedagogiikkaa	22
5.3	Osallistuminen on innostamisen ydin	23
6	SOSIAALIPEDAGOGISET TYÖVÄLINEET	24
6.1	Kuvallinen ilmaisu ja kädentaidot	24
6.2	Satujen lukemisen merkitys lapselle.....	25
7	RYHMÄTOIMINNAN MÄÄRITTELYÄ	27
7.1	Ryhmätoiminnan ohjaaminen	28
7.2	Ryhmän toiminnan tavoitteet.....	29
7.3	Ryhmän keskinäiset roolit ja identiteetti	30
7.4	Ryhmän dialogisuus.....	31
7.5	Ryhmäohjaajan taidot	31
8	LAPSIPERHEIDEN YHTEISEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN KÖYLIÖSSÄ	32
8.1	Työskentelyaikataulu ja projektin vaiheet	32
8.2	Opinnäytetyömme tavoitteet.....	36
8.3	Yhteistyökumppanit.....	36
8.3.1	Mannerheimin Lastensuojeluliitto	36
8.3.2	Mannerheimin Lastensuojeluliiton toimintamuodot	37
8.3.3	Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistys.....	38

8.3.4 Perhekahvilatoiminta.....	38
8.4 Aineistonhankinnan menetelmät.....	39
8.5 Toimintatuokiot Villa Linturissa	40
8.5.1 Ystävyys-tuokio 24.2.2009	42
8.5.2 Pääsiäis-tuokio 24.3.2009	45
8.5.3 Vappukarnevaali-tuokio 28.4.2009	47
9 ARVIOINTI	49
9.1 Palautekyselyt.....	49
9.1.1 Ystävyys-tuokiosta osallistujien antamaa palautetta.....	50
9.1.2 Pääsiäis-tuokiosta osallistujien antamaa palautetta.....	53
9.1.3 Vappukarnevaali-tuokiosta osallistujien antamaa palautetta	56
9.2 Perhekahvilan vastaavan antamaa palautetta työskentelystämme	60
9.3 Projektille ja tuokioille asettamiemme tavoitteiden toteutuminen	62
9.3.1 Ystävyys-tuokion arviointia osatavoitteiden pohjalta.....	62
9.3.2 Pääsiäis-tuokion arviointia osatavoitteiden pohjalta.....	64
9.3.3 Vappukarnevaali-tuokion arviointia osatavoitteiden pohjalta.....	65
9.4 Oman toimintamme ja tavoitteidemme arviointia	67
10 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISAJATUKSET	69
LÄHTEET.....	74
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Teimme opinnäytetyönämme toiminnallisen opinnäytetyön, jonka myötä tavoitimme lapsiperheiden yhteisen toiminnan kehittämistä Köyliön alueella. Työmme lähtökohtana oli ideoida, suunnitella ja toteuttaa lapsiperheille suunnattuja toimintatuokioita. Tavoitteenamme oli näin edistää lapsiperheiden toisilleen antaman vertais-tuen mahdollistumista sekä tukea lasten ja vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta toiminnan myötä. Lisäksi halusimme innostaa perheitä toimimaan toistensa kanssa myös omaehtoisesti erilaisten toimintojen parissa.

Opinnäytetyömme on tehty yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen kanssa, heidän perhekahvilatoimintansa tarjotessa sopivat puitteet ideoimillemme toiminnallisille tuokioille. Suunnittelimme ja toteutimme kevään 2009 aikana yhdistyksen perhekahvilassa kolme lapsiperheille suunnattua toiminnallista ja eri teemoihin nivoutuvaa ohjattua toimintatuokiota.

Käsitlemme tässä raportissa erilaisia tekijöitä, jotka vaikuttavat osaltaan mielestämme perheisiin ja vanhemmuuteen nyky-yhteiskunnassamme, kuten lasten ja nuorten hyvinvointiin ja kehitykseenkin. Kerromme raportissa myös toteuttamamme toiminnan tärkeydestä ennaltaehkäisevän lastensuojelun näkökulmasta. Lisäksi avaamme toimintamme taustalla vaikuttavia keskeisiä käsitteitä lukijalle, lisätessämme näin myös ymmärrystä tekemiemme valintojen suhteen.

Projektimaisen työskentelyn sisältäessä paljon erilaisia vaiheita, kuvaamme työskentelyprosessiamme myös yleisesti ja kerromme toiminnallisten tuokioiden järjestämiseen vaikuttaneista asioista. Raportti sisältää kuvaukset jokaiseen ohjaamaamme toiminnalliseen tuokioon liittyen. Raportin loppuun sijoittuvassa arviointi-osiossa käsittelemme työskentelyämme ja asettamiemme osatavoitteiden toteutumista tuokiokohtaisesti niin omasta kuin kohderyhmämme näkökulmasta sekä arvioimme omaa toimintaamme.

Johtopäätöksissä käsittelemme sitä, miten saavutimme toiminnalliselle opinnäytetyöllemme asettamamme päätavoitteet ja, miten eri osapuolet hyötyivät tekemämme työstä. Esitämme tässä yhteydessä myös omia kehittämisajatuksiamme lapsiperheiden yhteiseen toimintaan liittyen ja kerromme Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilan tämänhetkisestä tilanteesta.

2 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Toiminnallinen opinnäytetyö ei ole ajatuksena ja keksintönä uusi asia. Eri ammattikorkeakouluissa on usein kehitetty asioita, jotka kohoavat päivänpolttavista ja työelämää puhuttavista aiheista. (Vilka & Airaksinen 2003, 5.)

Koemme, että lapsiperheiden yhteisen toiminnan järjestäminen sekä vanhempien läsnäolo lastensa arjessa on merkittävää. Erityisesti perheiden sosiaalisten verkostojen rakentaminen sekä ylläpitäminen ovat sellaisia asioita, johon yhteiskunnan tulisi panostaa tänä päivänä yhä enemmän. Nämä kyseiset seikat olivatkin osaltaan vaikuttamassa toiminnallisen opinnäytetyömme aiheen valintaan.

Toiminnallisen opinnäytetyön päämääränä ei ole tutkimus vaan konkreettinen tuotos. Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla esimerkiksi ohjekirja, portfolio, opas, jonkin tapahtuman tai tilaisuuden suunnittelu ja toteutus. (Vilka & Airaksinen 2003, 6.)

Koimme, että toiminnallisen opinnäytetyön ohella saisimme hyvän mahdollisuuden tietojemme ja taitojemme soveltamiseen käytännössä, kuten myös uusien asioiden oppimiseenkin. Toiminnallisen opinnäytetyön tekemisessä opiskelija voi sopivassa suhteessa yhdistellä käytäntöä, opittuja asioita, kriittistä työtettä ja tiedonvälitystä raportoinnissa (Vilka & Airaksinen 2003, 8).

Toiminnallisen opinnäytetyön etenemisessä on pohjana itse tekeminen ja tekemisen yhteen nivoutuminen, lukeminen, pohdinta ja raportointi (Vilka & Airaksinen 2003, 38). Juuri se, että meidän molempien mielenkiinto oli aihetta pohtiessamme konk-

reettisessä tekemisessä, toimi ratkaisevana tekijänä siinä, että tulimme tehneeksi toiminnallisen opinnäytetyön.

Toteuttaessamme työmme parityöskentelynä, ajattelimme saavamme työstä sopivasti haastetta, työn ollessa melko laaja sekä erilaisia tietoja ja taitoja vaativa kokonaisuus. Toiminnallinen opinnäytetyö sisältää niin toiminnallisen kuin raportointi osuudenkin (Vilka & Airaksinen 2003, 38).

Toiminnallisen opinnäytetyön tekemisen kautta saimme luoda lisäksi jotain sellaista, mitä ei ollut aiemmin tietojemme mukaan Satakunnan ammattikorkeakoulussa opiskelevien toimesta tehty. Näin opinnäytetyömme tuotoksineen ja kirjoituksineen onkin erittäin omakohtainen kokonaisuus.

Toiminnallisia tuokioita suunnitellessamme ja toteuttaessamme pyrimme myös jatkuvasti oman toimintamme kehittämiseen tekemiemme havaintojen ja saamamme palautteen pohjalta. Tämänkaltaisessa työssä ongelmia ei voida ratkaista ohjeiden avulla vaan tarvitaan rohkeita ja erityisesti uusia ratkaisuja. (Vilka & Airaksinen 2003, 30.)

Toiminnallinen opinnäytetyö sisältää eri työskentelytapoja, jotka sopivat hyvin kiinnostuksen kohteisiimme. Opinnäytetyötä tehdessämme olemme saaneet mahdollisuuden käyttää omaa luovuuttamme, ideoidessamme ajankohtaiseen aiheeseen liittyvää toimintaa.

3 PERHE, VANHEMMUUS JA PERHEEN YHTEINEN AIKA 2000-LUVULLA

Yhteiskunnan muutos on ollut huimaa viime vuosisadan jälkipuoliskolla. Tämän ilmiön vaikutuksia on nähtävissä muun muassa sosiaalisissa ympäristöissä, kuten perinteisissä maalaisyhteisöissä. 1900-luvun alkupuolella vallitsevassa maatalousyhteiskunnassa kyläläisten yksityiselämä ja henkilökohtaisten valintojen tekemisen mahdollisuudet olivat nykypäivää vähäisemmät. Koko yhteisöä koskevat normit ja

tavat sekä aineelliset riippuvuudet määrittelivät tuolloin enemmän kansalaisten henkilökohtaisia valintoja, mikä vaikutti myös sosiaalisten suhteiden luomiseen. (Melkas 2009, 21.)

Tänäkin päivänä jo aiemmin tunnetut ja käytössä olleet sosiaaliset ympäristöt, kuten kylien tai eri kaupungin osien muodostamat yhteisöt, ovat ihmisten arkipäivää. Näiden rinnalle on tullut myös muita vaihtoehtoja, kuten virtuaaliset ympäristöt ja monien erilaisten harrastusmahdollisuuksien ympärille rakentuvat yhteisöt.

Yhteiskunnassamme ja sosiaalisissa ympäristöissä tapahtuvien muutosten vaikutuksesta myös perhe ja vanhemmuus ovat olleet mullistusten kohteena. Näin onkin syytä tarkastella joitakin muutoksen kohteena olleista asioista, jotta näiden vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvointiin voisivat olla paremmin ymmärrettävissä.

3.1 Perhe-elämä ja vanhemmuus muutoksessa

Lasten ja nuorten psyykinen pahoinvointi ja sen lisääntyminen viime vuosikymmenten aikana on noussut yhdeksi yhteiseksi huolenaiheeksi. Myös aikuisten ja, etenkin vanhempien vähäinen läsnäolo lastensa elämässä on ollut yhteiskuntamme pohdinnan kohteena. Vanhemmat ovat kuitenkin tänä päivänä yhä tietoisempia kasvatustehtävästään heihin kohdistetuista monista, keskenään mahdollisesti ristiriitaisistakin, odotuksista huolimatta. (Rönkä & Kinnunen 2002, 4.)

Nyky-yhteiskuntamme näyttäisi arvostavan muun muassa tehokkuutta ja nopeutta sekä entistä parempaa suoriutumista monissa asioissa. Näitä asioita on kuitenkin vaikea yhdistää perhe-elämään ja vanhemmuuteen. Tämän vuoksi perheet saattavat kokea suorituspainetta toiminnoissaan ja etenkin perheeseen ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa.

Vanhempana toimimisen edellytykset ovat myös muuttuneet 1990-luvun yhteiskunnallisen murroksen myötä. Kulttuuri- ja toimintaympäristön muuttuminen on tuonut mukanaan erilaisia haittoja, vaateita ja stressitekijöitä vanhemmuuteen. Nämä taas vaikuttavat perhe-elämään, vanhempien käytökseen ja työskentelyyn sekä tätä kautta myös lapsiin. Ajan saatossa tapahtuneet muutokset ovat tuottaneet muun muassa

ajan, voimien ja sosiaalisten verkostojen sekä tuen ja neuvojen vähenemistä ihmisten keskuudessa. Lisäksi naapurien vieroksuminen ja muutokset perherakenteissa avioerojen myötä, ovat osa yhteiskunnassamme tapahtunutta muutosta. (Rönkä & Kinnunen 2002, 4–5.)

3.2 Suomalaisen arvot ja asenteet vuosituhatteen vaihtuessa

Suomalaisten arvot ja asenteet ovat myös hieman muuttuneet ajan kuluessa. Tämä ilmenee muun muassa Tilastokeskuksen teettämästä, vuodesta 1991 vuoteen 2002 ulottuvasta vapaa-aikatutkimuksesta. Käsittelemme seuraavaksi suomalaisten suhtautumista perheeseen ja perheen kanssa vietettyyn aikaan Riitta Jallinojaa mukailien. (Jallinoja 2009, 49–50; Liikkanen 2009, 11–12.)

Kyseisen tutkimuksen perusteella suomalaiset osoittautuivat todella perhemyönteiseksi kansaksi, etenkin perheen ja kodin tärkeyttä kysyttäessä. Perheen kanssa vietettyä vapaa-aikaa ja tämän tärkeyttä ajatellen, suomalaiset eivät taas osoittautuneet yhtä perhemyönteisiksi. (Jallinoja 2009, 49–50.)

Jallinojan (2009, 50) mukaan, perheen kanssa vietetyn vapaa-ajan arvostaminen kertoo vahvemman perhemyönteisyydestä. Vahvistuneen perhetunteen merkki on hänen mukaansa juuri perheen kanssa vietetty vapaa-aika sekä ajatus siitä, että vapaa-aika on ”oman ajan” sijaan ”perheen aikaa”. Niin miesten kuin naistenkin perhemyönteisyys on kuitenkin vahvistunut vuosituhatteen vaihtuessa. Asennemuutos saattaa Jallinojan (2009, 50) mukaan johtua julkisessa keskustelussa käsitellystä perheen kanssa vietetyn ajan merkityksestä lasten ja nuorten lisääntyvien ongelmien ennaltaehkäisyyn.

Suomalaisten perhemyönteisyyden taustalla vaikuttavia tekijöitä tutkittaessa, heidän perhemyönteisyytensä ei ole osoitettu olevan kovinkaan vahvasti yhteydessä siihen, miten paljon perheenjäsenet harrastavat yhdessä tai ovat tekemisissä lapsuuden perheenjäsentensä kanssa. Sen on nähty olevan pikemminkin yhteydessä ihmisten omaan perheellisyteen, sukupuolten väliset erot huomioon ottaen, sekä parisuhteeseen ja avio- ja avoliittoon. Tutkimuksen mukaan naiset ovat osoittautuneet yleisesti

miehiä perhemyönteisemmiksi, vaikka heillä ei olisi omia lapsiakaan. (Jallinoja 2009, 67–68.)

Perhemyönteisen asennoitumisen on todettu vahvistuneen vuosituhannen vaihtuessa kaikissa eri elämänvaiheissa olevilla, jopa lapsettomilla. Tämän vuoksi tietty elämänvaihe ei voikaan selittää tällaisen ilmapiirin muodostumista, pienten lasten vanhempia lukuun ottamatta. Perhe vaikuttaisi olevan yleisesti yhä merkittävämpi osa suomalaisten elämää. Tähän vaikuttaa osaltaan perhemyönteisen ilmapiirin muodostuminen ja asenteet. (Jallinoja 2009, 68.)

Mielestämme suomalaisten vahva perhemyönteisyys näkyi perhekahvilassa järjestämiemme toimintatuokioiden osallistujissa. Etenkin se, että naiset ovat osoittautuneet miehiä perhemyönteisemmiksi, oli mielestämme havaittavissa kyseisillä toimintakeroilla.

Suomalaisten osoittautuessa Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan entistä perhemyönteisemmiksi, on heidän työorientoituneisuutensa samalla vähentynyt. Perhemyönteisen ilmapiirin synnyttyä ajateltiin usein, että työorientoituneet eivät ole kykeneviä sitoutumaan perheeseensä. Perhemyönteisten osuuden on kuitenkin osoitettu olevan korkein niiden joukossa, jotka pitävät työtä itselleen hyvin tärkeänä - tämän toteutuessa etenkin miesten kohdalla hyvin. Naisten on osoitettu olevan perhemyönteisiä siitä riippumatta, miten tärkeänä he pitävät työssä menestymistään tai uralla etenemistään tai, miten paljon he tekevät töitä. Sosioekonomisella asemalla ja koulutuksella ei ole myöskään osoitettu olevan vaikutusta naisten perhemyönteisyyteen. (Jallinoja 2009, 71–72.)

Lasten ja nuorten vanhempien asenteita tarkasteltaessa, myös heidän joukossaan työorientoituneita sekä perhemyönteisiä on todettu olevan eniten (Jallinoja 2009, 72–73). Naisten, ja etenkin kotiäitien on osoitettu olevan miehiä yleisemmin puhtaasti perhemyönteisiä. Tämä tarkoittaa sitä, että he eivät ole samanaikaisesti myös työorientoituneita. Ylempien toimihenkilöiden on todettu olevan paljon puhtaasti perhemyönteisiä - toisin kuin aiemmin on saatettu olettaa. Miehet taas ovat osoittautuneet odotetusti naisia työorientoituneemmiksi - vaikkakin puhtaasti perhemyönteisten miesten ryhmä on tätä ryhmää isompi. Myös miesten keskuudessa toimihenkilöt

näyttäisivät olevan perhemyönteisimpiä muihin ammattiasemiin verrattuna, yrittäjiä lukuun ottamatta. Miehiä on myös passiivisten eli ei työ- eikä perhemyönteisten ryhmässä naisia enemmän. (Jallinoja 2009, 74.)

Passiivisiksi luokiteltujen - eli ei työorientoituneiksi tai perhemyönteisiksi luokiteltujen - voidaan ajatella jättäytyneen tai jääneen yleisesti elämänjärjestystä ylläpitävien toimintojen ulkopuolelle. Heitä voidaan joidenkin tulkintojen mukaan pitää yhteisöllisistä siteistä irronneiksi. Työorientoituneisuutta ja perhemyönteisyyttä tarkasteltaessa myös puhtaasti työorientoituneiden on voitu olettaa toimivan ainakin osittain passiivisten tavoin. Heillä ei ole välttämättä aikaa hoitaa sukulaisuus- ja perhesuhteitaan lapsuuden perheeseensä työn ottaessa enemmän tilaa ajasta. Passiivisiksi luokiteltuihin verrattuna työorientoituneilla on kuitenkin aikaa omalle perheelleen, vaikka vapaa-aikaa olisikin vähän. (Jallinoja 2009, 74–75.)

3.3 Perhe, yksityisyys ja harrastukset

Monet yhteiskuntatieteilijät ovat sitä mieltä, että olemme menossa kohti yhteiskuntaa, jossa perhe, yksityisyys ja harrastukset ovat yhä merkittävämpiä ihmisille (Hanifi 2009, 249). Mielestämme perhekahvilatoiminnassa yhdistyi hyvin sekä perheen yhteinen vapaa-ajanvietto että harrastustoiminta.

Lasten hyvinvointia, kasvua ja kehitystä ajatellen kodilla, koululla ja yksityisellä elämänpiirillä ystävineen ja harrastuksineen on todettu olevan myös merkittävä vaikutus. Nämä tuottavat lapsille kolmisäikeisiä kokemuksia siten, että lapsi kokee omistavansa ja osaavansa jotakin sekä muodostaa minäkuvaansa. (Pulkkinen 2002, 14.) Nimenomaan harrastusten on nähty olevan myös yhteydessä sosiaaliseen ulottuvuuteen. Harrastustoiminta voi olla yksi yhteisöllisyyttä lisäävä toimintatapa ihmisten välillä. Samaa harrastusta harrastavilla on yhteinen intohimo kyseistä toimintaa kohtaan, jolloin kokemukset voidaan myös jakaa vertaisten kanssa. Samojen kokemusten vaihto jo sinänsä saattaa lisätä yhteenkuuluvuudentunnetta. (Hanifi 2009, 247–248.)

Harrastukset toimivat yksilöille yhteisöjen muodostajina heidän etsiessään yhä erilaisempia sosiaalisuuden muotoja, joissa he voisivat kokea olevansa ja tekevänsä jotain

yhdessä muiden kanssa. Yhteisö taas toimii linkkinä ulkopuolisen maailman ja yksilöiden välillä. (Hanifi 2009, 249.)

Perhekahvilassa käyminen sekä siellä järjestetyt toiminnot olisivatkin yksi vaihtoehto perheiden yhteisille harrastuksille kaiken ikäisten ollessa tervetulleita toimintaan. Eri-ikäisten ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien perheiden osallistumisen myötä myös moninaisten sosiaalisten verkostojen rakentuminen mahdollistuisi toiminnan lomassa. Mielestämme perhekahvilatyypiset toiminnot ovat tulevaisuudessakin kannattavia ja lapsiperheiden suosiossa olevia toimintamuotoja.

3.3.1 Perhe yhdessä kotona ja harrastuksissa

1900-luvun alkupuolelle asti etenkin säätyläispiireissä oli tapana viettää perheen kanssa yhteistä aikaa kotona esimerkiksi yhdessä kirjaa ääneen lukien. Vaikka nykyinkin etenkin pienten lasten (0-6-vuotiaiden) perheissä ääneen lukeminen on suosiossa, on television katselu korvannut tämän vanhan perinteen perheenjäseniä yhteen kokoavana toimintana. Television katselu yhdessä perheen kanssa ei kuitenkaan tue yhteisen lukuhetken tavoin sosiaalisten taitojen kehittymistä tai perheenjäsenten seurasta nauttimista. Televisiota katsellessa huomiota kiinnitetään enemmän televisioruutuun kuin seuraan ja televisiota voidaan katsoa myös yksin. (Jallinoja 2009, 57–58.)

Tilastokeskuksen teettämässä vapaa-aikatutkimuksessa on todettu, että televisiota katsellaan lapsiperheissä melko harvoin. Tutkimustulosten valossa voidaan sanoa, että avo- ja avioparit, joilla ei ole lapsia kotona, kuluttavat eniten yhteistä aikaa televisiota katsellen, heidän ikään kuin harrastaen yhdessä tällöin. Lapsiperheiden osalta, etenkin perhemyönteisten miesten perheillä on tapana katsoa televisiota yhdessä perheen kanssa sekä ei-perhemyönteisten perheissä enimmäkseen yksin. (Jallinoja 2009, 58.)

Järjestämiemme toimintatuokioiden ja näihin sisältyvien erilaisten toimintojen myötä, halusimme osaltamme korostaa yhdessä tekemisen ja olemisen tärkeyttä. Koemme etenkin perinteisten yhdessä tekemisen muotojen, kuten kirjojen lukemisen ja kä-

sillä tekemisen, olevan sellaisia asioita nykyaikana, joita tulisi korostaa entisestään varsinkin lapsiperheissä.

Television katselutottumusten lisäksi perheenjäsenten harrastamista – lähinnä kulttuuri- ja liikuntaharrastuksiin kohdistuen - on tutkittu Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa. Tämän johdosta on ilmennyt, että perhemyönteisyys ohjaa eri sukupuolen edustajien harrastamistottumuksia hieman eri tavalla. Perhemyönteiset naiset harrastavat enemmän puolisonsa kanssa ja perhemyönteiset miehet taas lastensa kanssa kulttuuri- ja liikuntaharrastuksia. (Jallinoja 2009, 59, 61.)

Kyseisessä tutkimuksessa ei kartoitettu sitä, miten usein vanhemmat käyvät perhekahvilassa tai muussa vastaavassa paikassa lastensa kanssa. Voimme kuitenkin järjestämämme toimintatuokioiden perusteella todeta mielenkiintoiseksi sen, että naiset harrastavat lastensa kanssa aktiivisemmin - edellä mainitusta tiedosta poiketen - ainakin perhekahvilatoiminnankaltaisia toimintoja.

3.3.2 Lapsi-vanhempi – suhde sosiaalisen vuorovaikutuksen perustana

Toimintatuokioita suunnitellessamme ja toteuttaessamme pyrimme huomioimaan vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen edistämisen sekä lapsilähtöisen toiminnan. Pulkkinen (2002, 16) toteaa lasten ja vanhempien välisen suhteen olevan eräänlainen perusta sosiaaliselle vuorovaikutukselle.

Lapsen ja vanhemman käyttäytymisen voidaan katsoa olevan kaksisuuntaisessa vuorovaikutuksessa. Molemmat osapuolet vaikuttavat toinen toistensa toimintaan, niin myönteisesti kuin kielteisestikin, mutta vanhempien toiminta selittää kuitenkin enemmän lapsen myöhempää kehitystä. (Pulkkinen 2002, 17.)

Lapsi-vanhempi -suhteen voidaan katsoa olevan tärkeä asia myös yhteiskuntaan sopeutumisen kannalta. Tätä teoriaa tukee osaltaan muun muassa Lapsesta aikuiseksi - tutkimus, jonka avulla on osoitettu, että lapsilähtöisyys kasvatuksessa edistää lasten yhteiskuntaan sopeutumista sekä ehkäisee mahdollisten negatiivisten kierteiden syntymistä tulevaisuudessa. Aikuislähtöisen eli aikuisten tarpeista ja näkökulmasta

kumpuavan kasvatuksen on taas katsottu olevan huomattava riskitekijä lapsen sosiaalistumiselle. (Pulkkinen 2002, 17.)

Lisäksi avioerojen on nähty vaikuttavan lapsen kehitykseen ja myöhempään käyttäytymiseen. Avioerojen ei voi kuitenkaan suoralta kädeltä katsoa olevan negatiivisia seurauksia aiheuttavia tapahtumien sarjoja vaan joissakin tilanteissa se voi olla myös vapauttava kokemus. Merkittävää avioerojen negatiivisia vaikutuksia tarkasteltaessa on kuitenkin se, miten paljon lapsen elämään kasautuu riskejä ja, miten paljon erilaisia muutoksia lapsen elämään tulee avioeron myötä. (Pulkkinen 2002, 18.)

3.3.3 Koti- ja kulttuuriympäristöjen vaikutuksia lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja kehitykseen

Vanhemmat ja heidän käyttäytymisensä ovat siis keskeisessä asemassa lasten kasvu- ja kehitysprosessissa. Vanhemmat ovat myös välittäjinä sosiaalisen, kulttuurisen, taloudellisen ja historiallisen ympäristön sekä lastensa käyttäytymisen ja persoonallisuuden välillä. Vanhempien lisäksi naapurustolla ja yleensäkin kotiympäristöllä on nähty olevan vaikutuksia lasten kehitykseen. (Pulkkinen 2002, 19.)

Suomessa sosiaalisen kontrollin merkitys on kuitenkin murentunut ajan saatossa ja länsimaisissa yhteiskunnissa yhteisön kasvattavat vaikutukset ovat jokseenkin unohduneet. Suomessa, kuten muissakin sellaisissa yhteiskunnissa, joissa lasten kasvu ja kehitys saattavat vaarantua kontrollin puutteen myötä, perheiden verkostoituminen sekä yhteisöpysyvyys olisivat hyödyllisiä asioita lasten parempien kasvu- ja kehitysmahdollisuuksien turvaamiseksi. (Pulkkinen 2002, 20.)

Perhekahvilatoiminnassa perheillä on mahdollisuus tutustua toisiinsa ja luoda kontakteja kodin ulkopuolelle uusiin ihmisiin. Näin myös kaivattua sosiaalista kontrollia olisi mahdollista lisätä keskuudessamme.

Yhteiskunnallisissa keskusteluissa on viime aikoina ollut esillä lasten ja nuorten hyvinvointi sekä tähän vaikuttavat erilaiset tekijät, etenkin riskitekijät. Median vaikutukset lapsiin on ollut yksi tällaisista keskustelun aiheista (Pulkkinen 2002, 20). Tällaiset lasten ulottuvilla olevat haavoittuvuustekijät saattavat olla riskioloissa eläville

lapsille erityisen haitallisia. Muun muassa väkivaltaviihteen käyttäminen saattaa aiheuttaa lapsille negatiivista käyttäytymistä, kuten aggressiivisuutta ja rikollisuutta. (Pulkkinen 2002, 20–21.)

Perheiden viettäessä enemmän aikaa yhdessä, vanhemmilla olisi myös enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa lastensa valintoihin. Vanhemmat olisivat näin paremmin selvillä siitä, mitä lasten ja nuorten yksityiseen elämään kuuluu.

3.3.4 Lapsen yksityinen elämänpiiri ja vapaa-ajan valinnat

Tovereilla on nähty olevan perheen ja koulun lisäksi todella merkittävä asema lasten kehityksessä. Lasten toveripiirillä on kuitenkin suhteellisen pieni merkitys lasten kehitykseen perheen rinnalla, joka on luomassa perustaa lasten arvomaailmalle. Perheen ja kodin voidaankin katsoa vaikuttavan lasten toveripiirin valikoitumiseen. Aikuislähtöinen kasvatus voi kuitenkin luoda mahdollisuuden epäsosiaalisillekin toverisuhteille, esimerkiksi valvonnan puutteen seurauksena. (Pulkkinen 2002, 24.)

Vapaa-ajan valinnoilla yleisesti on nähty olevan omat vaikutuksensa sosiaalisten suhteiden rakentumiseen ja oppimiseen lapsen elämässä. Ajankäyttö voidaan luokitella kahteen erilaiseen toimintamuotoon, rakentavaan eli järjestettyyn toimintaan ja järjestämättömään toimintaan. Järjestetyn ja rakentavan toiminnan avulla lapsi saa mahdollisuuden harjoitella ja oppia niin sosiaalisia, älyllisiä kuin fyysisiäkin taitoja tulevaisuutta varten. Järjestämättömän vapaa-ajan toiminnan on nähty olevan taas yhteydessä riskikäyttäytymisen syntymiseen. (Pulkkinen 2002, 25.)

Näemme perhekahvilatoiminnan olevan juuri rakentavaa vapaa-ajan toimintaa. Se on osaltaan edistämässä lapsiperheiden ja lasten hyvinvointia. Vanhemmilla on tällaisen toiminnan ohella myös mahdollisuus vaikuttaa lastensa toimintaan ja valintoihin, koska toiminta on koko perheelle suunnattua. Etenkin kouluikäisiä lapsia ajatellen, näemme tällaisen toiminnan olevan yksi hyvä harrastusmuoto. He toimivat jo itsenäisemmin erilaisissa tilanteissa, jolloin sosiaalista kontrolliakin tarvitaan mielestämme enemmän.

4 LASTENSUOJELU JA YHTEISKUNNAN MUUTOS

Jokaisella ihmisellä, niin aikuisilla kuin lapsillakin, on oikeus kaikin puolin turvalliseen elämään. Monet tahot ovat pitkään kehittäneet ihmisten mahdollisuutta elää mahdollisimman turvallisessa ympäristössä. Lapsuuden oivaltaminen omana – aikuisuudesta erillisenä – elämänvaiheena on tapahtunut kuitenkin suomalaistenkin keskuudessa vasta 1800–1900-lukujen aikana. Tätä ovat ilmentämässä, muun muassa koulutusjärjestelmän ja päivähoitojärjestelmän kehittyminen sellaisiksi kuin ne tänä päivänä ovat. (Suvanto, M. 2007a.)

Yhteiskunnan muutoksen ja lapsuuden hahmottamisen myötä lasten ja lapsuuden suojeleminen on tullut ajan saatossa ajankohtaisemmaksi ja kehittämisen arvoiseksi asiaksi. Lasten suojelemiseksi sekä heidän oikeuksiensa toteutumiseksi, onkin laadittu erilaisia sopimuksia ja lakeja. YK:n yleiskokouksessa vuonna 1989 hyväksytty lapsen oikeuksien yleissopimus sekä maakohtaiset lait ovat osaltaan määrittämässä ja ohjaamassa lasten suojelemista, kuten heille kuuluvia oikeuksiakin (Suvanto, M. 2007b).

Suomessa lastensuojelua määrittävinä työkaluina ja säännösteinä toimivat YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus ja lastensuojelulaki. Lapsen oikeuksien yleissopimus on ollut Suomessa voimassa vuodesta 1991. Lastensuojelulain vanha versio taas säädettiin Suomessa vuonna 1983 ja uusittiin vuonna 2007. Uusi lastensuojelulaki tuli voimaan 1.1.2008. (Räty 2007, 5.)

Näemme lastensuojelutyön yhdeksi keskeiseksi asiaksi työssämme. Tämän vuoksi käsittelemme seuraavaksi lastensuojelulain pohjalta lastensuojelutyötä ja sen yhteyttä toteuttamaamme toimintaan.

4.1 Lastensuojelun eriaisteiset toimintatavat

Lastensuojelu on moninainen ja laaja käsite. Se sulkee sisäänsä monenlaisia asioita; periaatteita, oikeuksia, velvollisuuksia, tavoitteita sekä toimintatapoja. Sen päätehtävänä on kuitenkin turvata lasten oikeus turvalliseen kasvu-ympäristöön sekä tasapai-

noiseen ja monipuoliseen kehitykseen, kuten myös erityiseen suojeluun (Räty 2007, 17). Päävastuu lasten hyvinvoinnista on lasten vanhemmilla sekä muilla huoltajilla, joiden tulee turvata lapsille tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi heidän yksilölliset tarpeensa ja toivomuksensa huomioiden (Räty 2007, 18).

Lasten hyvinvoinnin ja kehityksen kannalta on tärkeää taata lapsille pysyviä ihmissuhteita. Heillä on oikeus myönteisiin ja läheisiin ihmissuhteisiin - etenkin omien vanhempiensa kanssa. Lasten hyvinvoinnista vastaavien tulee toteuttaa toiminnassaan myös hyvän hoidon ja kasvatuksen periaatteita sekä annettava iän ja kehitystason mukaista valvontaa ja huolenpitoa. Jotta lapsilla olisi mahdollisuus kasvaa ja kehittyä tasapainoisesti, he tarvitsevat myös turvallisen ja riittävästi virikkeitä antavan kasvuympäristön. Lapsilla on oikeus taipumuksiin ja toivomuksiin vastaavaan koulutukseen. Lasten tulisi saada osakseen myös ymmärtävää, hellää sekä turvallista kasvatusta. Lasten tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi lastenhuoltolaissa on kielletty lapsiin kohdistuva ruumiillinen kuritus ja alistaminen sekä muunlainen loukkaava kohtelu heitä kohtaan. (Räty 2007, 18.)

Vaikka lasten vanhemmilla ja huoltajilla on päävastuu lasten hyvinvoinnista, on lasten ja perheiden kanssa työskentelevien viranomaisten tuettava heitä heidän kasvatustehtävässään. Viranomaisten tulee tarjota perheelle tarpeenmukaista apua riittävän varhaisessa vaiheessa, kuten myös ohjata lapsi ja hänen perheensä lastensuojelun piiriin tarpeesta riippuen. Kunnilla ja valtiolla on velvollisuus järjestää lastensuojelun nimissä tarvittavia palveluita ja tukitoimia vanhempien, huoltajien sekä muiden lasten hoidosta ja huolenpidosta vastaavien henkilöiden tueksi. (Räty 2007, 18.)

Kuten edellä olemme kertoneet lastensuojelulakia mukaillen, on viranomaisten tarjottava perheille heidän tarpeidensa mukaisia palveluja ja tukitoimia riittävän varhaisessa vaiheessa. Varhaisen puuttumisen periaate onkin merkittävässä asemassa lastensuojelussa (Räty 2007, 21). Kunnissa tarjottavat ennaltaehkäisevät palvelut ja tukitoimet ovat erityisen tärkeitä. Niiden avulla pyritään edistämään ja turvaamaan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tukemaan vanhemmuutta, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. (Räty 2007, 19–20.)

Lastensuojelu saatetaan monesti mieltää hyvin suppeaksi toimintakentäksi. Lastensuojelu on kuitenkin paljon muutakin kuin huostaanottoja tai muita äärimmäisiä toimia lasten suojelemiseksi. Lastensuojelussa lähdetään lievimmän riittävän toimenpiteen periaatteesta (Räty 2007, 19). Näin lastensuojelutyö kattaa eriasteisia toimintatapoja lasten suojelemiseksi. Lastensuojelulla voidaan tarkoittaa, niin ennaltaehkäisevää, varhaista puuttumista kuin korjaavaakin otetta erilaisine toimintamuotoineen.

Keskitymme tarkastelemaan seuraavaksi hieman tarkemmin ennaltaehkäisevää lastensuojelua, tämän liittyessä mielestämme keskeisesti Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilatoimintaan ja sen luonteeseen.

4.2 Ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön monet mahdollisuudet

Lastensuojelun kentän ja lastensuojelutyön laaja-alaisuudesta johtuen, lastensuojeluun sisältyy monia erilaisia toimintatapoja sekä -ympäristöjä, kuten mahdollisuuksiakin. Kuntien tarjoamat lastensuojelulliset palvelut ja tukitoimet ovat osa kuntien peruspalveluita (Räty 2007, 20). Ennaltaehkäisevän lastensuojelun palveluita tarjotaan äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, kuten päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyönkin piirissä (Räty 2007, 19).

Koemme perhekahvilatoiminnan olevan myös ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä, koska tällaisen toiminnan myötä lapsiperheillä on mahdollisuuksia rakentaa ja laajentaa sosiaalista verkostoaan. Etenkin muualta muuttavia ja pienten lasten perheitä ajatellen, näemme juuri tämänkaltaisen toiminnan olevan tärkeää. Sosiaalisten suhteiden solmimisen lisäksi perhekahvilassa järjestetty toiminta mahdollistaa vertaistuen saamisen ja antamisen samassa elämäntilanteessa oleville. Tämä ja muutkin Mannerheimin Lastensuojeluliiton järjestämät toiminnot ovat mielestämme osaltaan myös täydentämässä kuntien peruspalveluita ja ovat luonteeltaan sellaisia, joihin perheillä on matala kynnys osallistua.

Uudessa lastensuojelulaissa halutaan tietoisesti opastaa kaikkia yhteiskuntatoimijoita - kansalaisista ylimpiin hallintoelimiin - panostamaan ennaltaehkäisyyn lapsiväestön hyvinvoinnin ylläpidossa, turvaamisessa ja kehittämisessä. Lasten ja nuorten kanssa toimivilla ammattilaisilla on taas velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli he

ovat havainneet asioita, joiden johdosta voidaan edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. (Sosiaaliportti. 2009.)

Koko perheelle suunnatuilla toiminnoilla on mielestämme mahdollisuus myös edistää tämän tavoitteen toteutumista kansalaisten keskuudessa. Kukin voi tällaisen toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen osallistuessaan olla vaikuttamassa lapsiväestön hyvinvointiin, mikäli tarkoitusperät vain ovat hyvät.

Ennaltaehkäisevän lastensuojelun tarkoituksena on painottaa varhaista tukemista ja sen merkitystä lapsi- ja perhekohtaisissa tilanneselvittelyissä. Myös erityisen tuen järjestäminen lasten vanhemmille, huoltajille sekä muille lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaaville henkilöille, on ennaltaehkäisevän lastensuojelun tavoitteena. Tällaisen ehkäisevän toiminnan järjestämisestä ja lastensuojelulain tavoitteiden toteutumisesta huolehditaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen ja muiden kunnan viranomaisten toimesta. (Räty 2007, 33.)

Kunnan on panostettava voimavaroja erityisesti sosiaali-, terveys- ja opetustoimeen ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön suunnittelussa ja toteutuksessa. Palvelujen järjestämisessä erityistä huomiota tulisi kiinnittää vastuullisen vanhemmuuden tukemiseen sekä ongelmien ennaltaehkäisemiseen. (Räty 2007, 33.)

Ennaltaehkäisevän lastensuojelun järjestämisessä ja kehittämisessä sekä lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua järjestettäessä tulee huomioida, millaista tarvetta ja tilausta tällaisille palveluille kunnassa on. (Räty 2007, 41). Myös Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilatoiminnassa on pyritty huomioimaan kohderyhmän tarpeet. Perhekahvilatoimintaa on järjestetty sellaisina ajankohtina, jolloin se palvelisi parhaiten lapsiperheiden tarpeita ja osallistumismahdollisuuksia.

5 SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN

Roolimme innostajina on ollut näkyvissä kaikissa pitämässämme perhekahvilakeroissa. Toimintamme on ollut etukäteen hyvin suunniteltua ja tavoitteellista toimintaa. Perhekahvilakertojen suunnitelmat ja tavoitteet asetimme sen mukaisesti mitä palautetta saimme toimintaan osallistuneilta lapsiperheiltä. Näin pyrimme ottamaan mahdollisimman paljon huomioon osallistujien kiinnostuksen kohteet ja mielipiteet.

Sosiokulttuurisella innostamisella pyritään sivistyksellisen toiminnan tavoittamiseen ja näin ollen innostaminen on pedagoginen menettelykeino yhteisön parantamiseksi. Se on ajattelutapa, joka käsittää ammatillisen velvollisuuden sekä yhteenliittymisen. Innostamisen päämääränä on yksilöiden osallistumisen avulla saavuttaa sivistävä ja yhteisvastuullisuuden arvot omaksuva yhteisö. Innostamista pystytään soveltamaan eri elämänaalueilla ja näin se yhdistää yksilön kasvuun nivoutuvat tekijät. Innostamisen merkittäviä käsitteitä ovat yhteisöllisyys, osallistuminen, herkistyminen, dialogi, luovuus ja toimintaan liittyminen. (Kurki 2000, 14.)

Sosiokulttuurisen innostamisen merkittävä päämäärä on, että yksilöt tulisivat tietoisiksi historiallisesta toiminnastaan yhteiskunnassaan. Näin ihmiset havaitsisivat, miten heidän toimintatapansa arkielämässä ja yhteisössään yhdistyy isompaan sosiaaliseen ja yhteisölliseen käytäntöön. Innostaminen olisi näin kaikkien toimintojen yhdistelmä, joka innovoisi sen laatuista osallisuuden tapahtumia, joissa yksilöt kehittyisivät aloitteellisiksi toimijoiksi yhteiskunnassaan. (Kurki 2000, 20.)

5.1 Sosiokulttuurisen innostamisen tavoitteet

Sosiokulttuurisessa innostamisessa pyritään tietynlaisten asenteiden ja yksilöiden keskinäisten kanssakäymisten muutokseen. Menettely pohjautuu ei-ohjaaviin ja aloittekykyisiin kasvatustieteellisiin menettelytapoihin. Yksilöiden keskinäiset kanssakäymiset minimoidaan ja voimistetaan itsenäisiä sekä suotavia vuorovaikutustaitoja, jotka tarjoavat yksilöille tilaisuuden valita tekemisiään ja elämänsä suuntaa. Innostaminen on yhteiskunnallista menettelyä, se on moraalialla, mutta ei opetusta, vaan

viestien välittämistä. Sen päätehtävänä on synnyttää ja innostaa yksilöissä ja ryhmissä tahtoa ”sivistää” itse itseään. (Kurki 2000, 25.)

Sosiokulttuurista innostamista on tietynlainen toiminnan perinne ja, sille on tunnusomaista dialogisuus ja osallisuuden esille tuominen. Innostamisessa vahvistetaan yksilöiden oikeutta ja aloitekykyä sekä henkilökohtaisella että ryhmätasolla. Päämääränä on, että yksilöt itse hahmottelevat itsenäisesti ratkaisujaan ja menettelykeinojaan ongelmiinsa. Näin painotetaan omatoimisten, kekseliäiden ja kokemuksellisten menettelytapojen merkitystä, jotka ovat jatkuvasti välittömässä suhteessa yksilöiden elämään. Lisäksi korostetaan vakaita, pitkäaikaisia ja toimintaa kohdentavia tapahtumia satunnaisten ja irtonaisten menetelmien sijaan. (Kurki 2000, 26.)

5.2 Sosiokulttuurinen innostaminen osana sosiaalipedagogiikkaa

Innostamisen riippumattomuudesta ja yhteydestä muihin tieteenlajeihin on monenlaisia kannanottoja. Siitä ollaan kaikesta huolimatta samaa mieltä, että se on erityisesti sosiaalipedagogiikan soveltamisen ala. Toisin sanoen innostaminen on ammatillista strategiaa ja, näin sen tieteellisyys sisältyy sosiaalipedagogiikkaan. (Kurki 2000, 44.)

Sosiaalipedagogiikan ja innostamisen määrittelemine on haasteellista. Jopa sanan sosiaalipedagogiikan osa-alueet, pedagoginen ja sosiaalinen, antavat sellaisenaan jo mukanaan erilaisia merkityksiä ja selventämisen aiheita. (Kurki 2000, 44.)

Sosiokulttuurinen innostaminen on siis selkeästi pedagogista toimintaa. Se antaa kasvatukseen ja opetukseen pedagogisia ja tiedon-käytännöllisyyden mahdollisuuksia. Näin se edistää yksilöiden yhteisöllistä kehitystä, yhteiskunnallisen tuntemuksen kiinnostavuutta ja vahvistamista sekä yhteisöllistä yhdistymistä. Innostamisella lujitetaan yhteisvastuullisuuden henkeä yksilöiden ja ryhmien kesken sekä kannustetaan yksilöitä itse ottamaan osaa yhteisöidensä kasvattamiseen. (Kurki 2000, 41–42.)

Innostamisen sivistyksellisen menetelmän tuella pyritään eritoten luovuuden ja tavallisesti monipuolisen ilmaisun kehittämiseen. Näin menettelyssä tehostuu taide eri muodoissa. Yhteiskunnallinen näkemys syventyy erityisesti ryhmään ja yhteisöön. Yksilöiden osallistuminen menetelmään ja liittyminen yhteiskuntaan sekä yhteisöön

ja erityisesti suuntaus laadulliseen muutokseen ovat pääasemassa. (Kurki 2000, 46–47.)

Innostaminen on sosiaalipedagogiikkaa ja muun sosiaalipedagogisen menettelyn tapaan myös innostaminen on sivistyksellistä menetelmää. Se nivoutuu käsitykseen, että kaikki yhteisöllisen työn rakenne ja tarkoitus on samalla perimätiedolla laadullista: kyseessä on yksilöiden keskinäinen kanssakäyminen, vuoropuhelu ja yhteenkuuluvuuden tunne. (Kurki 2000, 162.)

Koimme ohjaajina, että innostaminen perustuu lapsiperheiden omaan toimintaan. Huomasimme, että innostajan rooli korostuu yleensä uuden ryhmän alkuvaiheessa. Vastuullamme on ollut pohjatyön tekeminen, erilaiset järjestelyt ja lapsiperheiden kiinnostuksen herättäminen ja motivointi toimimaan yhdessä. Tällaisen alkutyöskentelyn jälkeen ryhmällä ja sen jäsenillä olisi mahdollisuuksia ja valmiuksia samankaltaisen omaehtoisen toiminnan järjestämiseen ja kehittämiseen.

5.3 Osallistuminen on innostamisen ydin

Tutkimuksellinen ote on innostamisessa tärkeätä. Näin se on osa pedagogista tapahtumaketjua eikä pelkästään erillistä tai johonkin tiettyyn ajanjaksoon sisältyvää menettelyä. Näin tutkimuksen pitää olla osallistuvaa ja erityisesti osallistavaa eli sen toteuttajana ovat samat henkilöt kuin tutkimuksen kohteenakin. Päämääränä on tiedon lisääminen juuri yksilöiden omasta yhteiskunnallisesta todellisuudesta. (Kurki 2000, 90.)

Yksilö ja hänen elämänsä on tullut huomattavasti vaikeammaksi, eikä edes tutkimuksen tuella voi olettaa tavoittavansa luotettavinta, vaivattominta ja oikeaa väylää arkielämän parantamiseen. On siis osattava miettiä mahdollisimman huolellisesti, mitä on todenmukainen innostamisen opetusoppi eli ensiarvoista on, miten yksilöt voidaan todenmukaisesti saada osallistumaan toimintaan. (Kurki 2000, 91.)

6 SOSIAALIPEDAGOGISET TYÖVÄLINEET

Olemme käyttäneet opinnäytetyössämme sosiaalipedagogisia työvälineitä. Tällaisiksi välineiksi valitsimme kuvallisen ilmaisun sekä kädentaidot ja satujen lukemisen. Nämä kyseiset välineet ovat olleet käytössämme, kun olemme ohjanneet Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilakertoja.

6.1 Kuvallinen ilmaisu ja kädentaidot

Melkein jokainen lapsi piirtää, maalaa, muovailee ja rakentelee, jos vain saa mahdollisuuden tähän ja erilaisia välineitä käytettäväkseen. Kuvallinen ilmaisu onkin pienten lasten elämässä leikkiä. Se on luonteeltaan koettelevaa ja kriittistä sekä uusintaa, etsimistä ja löytämistä. Taiteen luominen on lapselle havaintomatka omaan itseensä ja näin luo mahdollisuuden psyykkiseen kasvuun. Taiteen luominen on lapselle lisäksi havaintomatka omaan miljööseen. Kuvallisen työskentelyn avulla lapsi luokittelee ja tarkastelee elämänpiiriään. Lisäksi kuvilla pystyy kommunikoimaan. Kuva on aina sanoma, jota muut pystyvät tarkastelemaan ja tutkimaan. (Sassi & Tarkkonen 2006, 28.)

Lapsella on sisäinen lahjakkuus innostua ja taiteen luominen antaa nautintoa. Lapsella pitää olla kaikesta huolimatta työskentelyssään aikuisen tukea, uteliaisuutta, opastusta ja kanssakäymistä. Aikuisen mukanaolon ohella lapsen innostus työskentelyyn lisääntyy ja puuhastelu on pitkäjännitteistä. Aikuinen kykenee innostamaan ja avustamaan lasta tallentamaan mielipiteitään, ideoitaan ja kokemuksiaan taiteen avulla. Tämän myötä aikuisen antama palaute on ensiarvoista lapselle. Taiteen luominen on myönteistä vuoropuhelua lapsen ja aikuisen välillä. (Sassi & Tarkkonen 2006, 28.)

Perhekahvilan toiminnallisilla tuokioilla havaitsimme myös kuvallisen ilmaisun auttavan vanhemman ja lapsen keskinäisen toiminnan toteutumisessa. Ajattelemmekin kuvallisen ilmaisun ja yleensä käsillä tekemisen olevan yksi hyvä keino tukea vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta.

Kädentaidot ovat myös kuvallista ilmaisua, jolla ilmaistaan käsin tekemistä sekä tekemiseen vaadittavaa lahjakkuutta. Kädentaidoilla ei kuvata kykyjä pelkästään teknisesti, vaan valmiudet ovat osa laajempaa kokonaisuutta. (Kupiainen 2004, 73.)

Kädentaitoja opitaan kotona sekä koulussa, jossa käsityö on laitostunut. Kykyjen oppimiselle on kuvaavaa sanallinen ja sanaton ilmaisu. Opetus on tapahtunut isältä pojalle ja äidiltä tyttärelle. Oppiminen on siis tapahtunut katsomalla ja tekemällä. (Kupiainen 2004, 79.)

Kädentaitoja on tarkasteltu monissa tutkimuksissa yksilön ja luonnon keskinäisenä kanssakäymisenä. Yksilön panosta sivistyksen tulkitsijana ja uuden kulttuurin alkuunpanijana kädentaidoissa ei ole pystytty sivuuttamaan, vaikka kulttuurin ja erityisesti tekniikan kehitys on muuttanut valmistusmenetelmiä. (Kupiainen 2004, 15.)

Näemme kädentaitojen opettamisen ja ylläpitämisen olevan tärkeä asia erilaisissa asioissa tänä päivänäkin. Yhteiskunnan muuttuessa ja teknologian kehittyessä, näemme näillä olevan vaikutuksensa myös erilaisten kädentaitojen opettamiseen ja vaalimiseen perheissä ja yleensä ihmisten keskuudessa. Monet tavarat ovat valmiina kauppojen valikoimissa ja ihmisten ostettavissa. Täten halusimmekin suunnitella ja järjestää toimintaa, johon on sisällytetty myös käsillä tekemistä ja luovuuden käyttämistä. Näin ajatteleamme antavamme vinkkiä perheisiin käsillä tekemisen erilaisista mahdollisuuksista järjestämiemme toimintojen myötä sekä opettavamme erityisesti lapsille sitä, että tavaroita ja esineitä voi valmistaa myös itse.

6.2 Satujen lukemisen merkitys lapselle

Hyvässä satujen kuuntelu iässä arvellaan olevan 4–8-vuotiaat lapset, mutta tähän vaikuttaa lapsen piirteet, kehitysvaihe ja elämäntilanne. Näin ollen nämä seikat säätelevät merkittävästi hänen mielenkiintoansa satuihin. (Ylönen 2000, 7.)

Yhteisön muuttuessa myös satu muuttuu. Sadussa peilautuvat ajanjakson merkitykset sekä säännöt. Aikakautemme satu on aiempaa sallivampi, yksilöitä hyväksyvämpi ja hyväntahtoisesti ihmisiin asennoituva. Satujen muuttumiseen vaikuttaa myös se, että

tänä päivänä sadut ovat lapsille tehtyjä, kun taas kansankertomukset kerrottiin erikikäisille ja pääasiallisesti aikuisille. (Ylönen 2000, 21–22.)

Saduilla pystytään kehittämään erilaisten asioiden oppimista, mutta tärkeitä saduissa on emotionaaliseen elämään myötävaikuttaminen. Tarinan sisältöön vaikuttavat kertomus ja sitä kuunteleva lapsi sekä tilanne, jossa tarina kerrotaan tai on muulla tavoin käsiteltävänä. (Ylönen 2000, 7.)

Tarinoita luetaan lasten ajankuluksi, innostamiseksi ja lohduttamiseksi, mutta erityisesti muinoin vielä hyvän käytöksen ja sivistyksen opettamiseksi. Tarinaa kuunnellessa lapsi oppii syventymään, kuuntelemaan ja käsittämään kuulemaansa. Kertomuksia hyödynnetään lisäksi jokapäiväisten asioiden oppimiseen. Sadut voivat innostaa esimerkiksi matematiikan oppimiseen ja lukemisen opetteluun. (Ylönen 2000, 27.)

Tarinat kehittävät lapsen psyykkistä hyvinvointia ja kasvua. Lapsi samaistuu sekä havaitsee tuttavalliseksi tarinan henkilön ja näin kertomuksen edetessä kokee onnistumisen kokemuksia sekä omaksuu uskomaan itseensä ja kertomuksessa saamiinsa uusiin tovereihin. Vihantunteita käsitellään muita loukkaamatta sadun avulla. Tarinat kannustavat ja vahvistavat lapsen itsenäistymistä, jota taas päiväkodissa ja koulussa tarvitaan. (Ylönen 2000, 28.)

Tarinat elävät lapsen kotona vanhempien, isovanhempien ja lapsen itse lukemana sekä tiedotusvälineiden välityksellä. Kodin ulkopuolella tarinoita esitetään myös elokuvissa ja teattereissa. Kaikesta tästä huolimatta, lapset tutustuvat usein satuun muualla kuin juuri omassa kodissaan. Useimmiten lapset ovat osallisina ohjatuissa ryhmissä. Tällöin ohjaajat ovat joillekin lapsille television lisäksi ainoita mahdollisuuden tarjoajia satujen maailmaan. (Ylönen 2000, 92.)

Tarinat toteutuvat ohjatussa ryhmässä eritavoin kuin kotona. Varsinkin isossa ryhmässä ohjaajan ja lapsen läheisyyden tunne ja dialogisuus jäävät vähäisemmäksi mitä se taas kotona on. Kun samassa tilassa on paljon lapsia, tietyn lapsen tarinan kokemuksia ei voida havainnoida hänen eleistään yhtä tarkkaavaisesti kuin kotona. Lisäksi ohjatussa ryhmässä lapsella ei ole välttämättä tilaisuutta tai kiinnostustakaan ku-

vailla tarinan herättämiä kysymyksiä yhtä hyvin kuin kotona. Jokaisen ryhmään kuuluvan lapsen yksilöllisyyttä ei kyetä myöskään huomioimaan samalla tavoin kuin kotioloissa. (Ylönen 2000, 92–93.)

Ryhmällä on kaikesta huolimatta tärkeitä ominaisuuksia tarjottavana kuten yhdessä koetut tilanteet sekä edellytykset tuoda tarinaa esille useilla tavoilla. Tarinaan osallistumisessa vaaditaan tietyissä tilanteissa useampia kuin yksi lapsi. (Ylönen 2000, 93.)

7 RYHMÄTOIMINNAN MÄÄRITTELYÄ

Opinnäytetyömme yksi sisältöalue on ollut ryhmän ohjaus. Olemme ohjanneet Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilakertoja. Eri perhekahvilakertoja varten olemme pyrkineet kiinnittämään huomiota omaan ohjaustyyliimme ja siihen, miten lähestymme kohderyhmäämme, lapsiperheitä.

Erilaisiin ryhmiin osallistuminen on osa ihmisen arkipäivää. Jokaiselle ihmiselle ryhmän merkitys on suuri. Ihminen on kehittynyt ja varttunut perheryhmässä ja toimii joka päivä erilaisissa työyhteisön ja vapaa-ajan ryhmissä. Ryhmän määrittely ei ole myöskään yksinkertaista. Määrittelyssä ollaan siitä mieltä, että dialogisuus on keskeinen ryhmän ominaisuus. Ryhmään osallistujalla pitää olla mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa toisten ryhmän jäsenten kanssa. (Kauppila 2005, 85.)

Ryhmät jaetaan ensisijaisiin ryhmiin ja toissijaisiin ryhmiin. Ensisijaisessa ryhmässä ihmiset ovat oma-aloitteisia ja läheisessä kanssakäymisessä keskenään, kuten esimerkiksi perheessä. Toissijainen ryhmä määritellään senkaltaiseksi ryhmäksi, jonka osallistujat ovat suorituskykyisiä tuttavalliseen, uusiutuvaan ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen. (Kauppila 2005, 86.)

Perhettä, kuten kaikkia muitakin ryhmiä, saatetaan silmäillä lisäksi yhteiskunnallisena instituutiona. Perheenjäsenten keskinäinen riippuvaisuus esiintyy siten, että muutos jonkun perheenjäsenen elämässä aiheuttaa muutoksen muidenkin perheessä olevien elämään. (Lahikainen & Pirttilä-Backman 2001, 18.)

7.1 Ryhmätoiminnan ohjaaminen

Huomasimme ohjatessamme perhekahvilakertoja, että etukäteen tehty tuokiosuunnitelma auttaa ryhmän ohjaamisessa. Tuokiot eivät aina mene niin kuin on ajatellut, mutta suunnitelma luo pohjaa ja varmuutta ohjaukseen ja näin ohjattavat huomaavat, että on valmistautunut ohjaukseen.

Ohjaajan toiminta kehittyy ryhmän tarkoituksellisuudesta, vaikka itse ryhmää ei olisi vielä muodostettukaan. Vireillepano ryhmän muodostamisesta voi tulla yhteisöstä, eri järjestöiltä, ohjaajalta itseltään tai vaikka ryhmän osallistujilta. (Niemi 2007, 68.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilan ryhmä muodostuu siten, että jokainen lapsiperhe, jolla on kiinnostusta tulla ja osallistua perhekahvilatoimintaan on tervetullut toimintaan mukaan. Osallistujalta ei vaadita liiton jäsenyyttä.

Kun aloite ryhmän perustamisesta syntyy yhteisöltä tai järjestöltä, keskustele kyseisten tahojen vastuhenkilö aluksi oletettavan ohjaajan kanssa. Aluksi on hyvä miettiä ryhmän tarkoituksia ja ryhmätyön toteutuksen lähtökohtia. (Niemi 2007, 68.)

Toisinaan valmis ryhmä hakee itselleen ohjaajaa. Valveutuneet työorganisaatiot pyytävät itselleen työnohjausta, ja ryhmätyön opiskelijat ottavat itse kontaktia koulutettuun ohjaajaan saadakseen ryhmäohjauksesta kokemuksia. (Niemi 2007, 68.)

Toimeksiannon ja yhteistoimintaan johtaneen keskustelun jälkeen alkavat ryhmätyön havainnollisemmat pohjustukset, kuten ideointi, vaadittavat sitoumukset, käytännön valmistelut ja ryhmän jäsenten valinta. Yksityiskohtaisempi suunnitelma yhdistyy ryhmän pyrkimykseen: kuinka iso ryhmäprojekti on, missä ulkoisissa puitteissa se toimitetaan ja milloin sekä mikä on projektin sisältö. (Niemi 2007, 68.)

Opinnäytetyömme kohderyhmä muodostui lapsiperheistä. Ryhmän muodostumisessa auttoi jo olemassa oleva perheille suunnattu Mannerheimin Lastensuojeluliiton jär-

jestämä toiminta. Lisäksi kyseisen liiton Köyliön paikallisyhdistyksen ja lapsiperheiden toiveet määrittivät osaltaan toimintatuokioiden sisältöä.

7.2 Ryhmän toiminnan tavoitteet

Ryhmän toiminnallisuus muotoutuu ensisijaisesti niistä päämääristä, joita ryhmällä on. Ryhmätutkimuksen edelläkävijä, yhdysvaltalainen Robert Bales, on korostanut tieteellisiin menetelmiinsä pohjautuen, että ryhmällä on jatkuvasti tyypiltään kahdenlaisia päämääriä ja toimintoja. Näin menetelmässä yritetään suorittaa ryhmälle ja sen menetelmälle asetettuja päämääriä. Ryhmällä on näin ollen välineellinen tehtävä. (Lahikainen & Pirttilä-Backman 2001, 155–156.)

Ryhmäläiset eivät myöskään asettaudu ryhmässä ainoastaan päämäärien toteuttamisen välineiksi, vaan ryhmäläiset antavat ryhmään lisäksi ihmisystävällisyyden tunteen. Ryhmän toinen päämäärä kytkeytyykin ryhmäläisten tarpeiden saavuttamiseen. Päämäärät on saavutettava edes siten, että ryhmäläisillä pysyy innostus toimia ryhmässä ja, siten tavoitteellisesti vaikuttaa ryhmän tavoitteiden saavuttamiseen. Ryhmällä on näin myös ryhmäläisten ajankuluun yhdistyvä tarkoitus. (Lahikainen & Pirttilä-Backman 2001, 156.)

Perhekahvilatoiminta on järjestettyä, mutta melko vapaamuotoista toimintaa. Tämän vuoksi toiminnalle ei ole asetettu tarkkoja tavoitteita vaan yhdessäolo samassa elämäntilanteessa olevien kanssa on päämääränä. Järjestämillämme tuokiolla, pyrimme tarjoamaan perhekahvilaan tulijoille erilaisia ideoita yhdessä toimimiseen. Tämän vuoksi emme kokeneet tarpeelliseksi kertoa yksityiskohtaisesti suunnittelemamme toiminnan tavoitteista. Pyrimme työllemme asetettujen tavoitteiden avulla toteuttamaan myös perhekahvilan yleisen päämäärän.

Sääntöjen merkitys koostuu ryhmän päämääristä. Ymmärrettävää on, että sääntöjä laaditaan, koska näin voidaan auttaa päämäärien saavuttamisessa. Näin ajatellen ne rohkaisevat toimintaan, joka edistää ryhmää tavoitteiden saavuttamisessa, ja samalla hylkäävää sellaisen toiminnan, joka hankaloittaa tavoitteisiin pääsemistä. (Lahikainen & Pirttilä-Backman 2001, 160.)

Perhekahvilassa ei ollut erityissääntöjä. Jokainen vanhempi vastasi omasta lapsestaan. Tämä tarkoitti lähinnä sitä, että aikuinen määräsi ja määritteli rajat. Kaikki Villa Linturin huoneet olivat tarvittaessa kaikkien käytettävissä. Kahvi- sekä mehuhetkestä perittiin perhekohtaisesti pieni maksu. Lisäksi jokainen osallistuja osallistui lelujen ja tavaroiden keräämiseen, kun oli kotiin lähdön aika.

7.3 Ryhmän keskinäiset roolit ja identiteetti

Roolin tarkastelu tuo näkyviin persoonallisuuspsykologisia seikkoja. Kun käytöstäpaa kuvaillaan roolikielellä, sijoitutaan samalle psykologiselle maaperälle. Erilaiset rooliteoriat ovat jokseenkin samaa mieltä siitä, että rooli ei ole toistumaton tilannereaktio, vaan yksilössä ilmenevä taipumus, joka leimahtaa ja hiipuu tilanteiden mukaan. Persoonalla on siten kuin roolivarasto, josta roolit elävöityvät, ja joka vaurastuu tarpeen mukaan. Osa rooleista saattaa ”ruostua” toiminnan vajavuudesta. (Niemistö 2007, 93–94.)

Ihminen samaistuu rooliinsa ja kokee olevansa tuo rooli. Rooliin yhdistyy näin oma-kohtainen minä-kokemus eli käsitys, että olen juuri tällainen. Ihmisen itseään tarkoitavaa tottumusta ja vaikutelmaa sanotaan psykologiassa identiteetiksi. Minä-identiteetillä tarkoitetaan, että ihminen tuntee itsensä samaksi persoonaksi, vaikka ajankohta ja asiointilat muuttuvat. Minä-identiteetin ohella ihmisellä on myös joukko osaintiteettejä ja näiden toiminnallinen, ulkonaisesti erottuva vastine on rooli. (Niemistö 2007, 94.)

Havainnoimme, että jokainen perhekahvilan osallistuja sai olla oma itsensä ja osasi olla myös sitä. Kenenkään ei mielestämme tarvinnut esittää mitään roolia. Jokainen sai olla oma persoonansa. Näin jokainen persoona täydensi toista persoonaa. Perhekahvilan yhteistyö oli tämän johdosta erittäin sujuvaa ja hyväksyvää.

Roolit ja identiteetit kasvavat kehittymisen ohella ja ilmaantuvat eri asiointiloissa, roolit käyttäytymist taipumuksina ja identiteetit tottumuksena. Eräät roolit elävöityvät taas luonnostaan vastaroolien virittämässä tilanteessa. (Niemistö 2007, 94–95.)

Ryhmässä ihminen saattaa olla tietoinen roolistaan, identiteetistään ja niihin tehoavista vastarooleista. Ihminen saattaa edelleen vaihtaa rooliaan, valita toisin, laatia uuden aloitteen tietoisesti sekä kypsyttelemättä. Ryhmän luovuus vaatii, että joku kehittää uuden seikan, johon muut kiinnittyvät. (Niemistö 2007, 95.)

7.4 Ryhmän dialogisuus

Yhteisöllistä kanssakäymistä esiintyy kahta yksilöä suuremmassa ryhmässä. Saate-taankin puhua vuorovaikutusverkostoista. Verkostolla kuvataan toisten ihmisten kanssa tekemisissä olemista ja heidän keskinäistä vuorovaikutustaan. (Lahikainen & Pirttilä-Backman 2001, 13.)

Ryhmän dialogisuutta on mahdollista tulkita. Dialogisuuden tulkitsemisessa on lähtökohtana ihmisten välisen vuorovaikutuksen, ryhmän jäsenten toimintojen, aikomuksien, tunteiden ja kommunikoinnin seuraaminen. (Kauppila 2005, 103.)

Havaitsimme, että perhekahvilaan osallistujien kesken ryhmän dialogisuus oli avointa ja reilua kaikkia kohtaan. Ryhmässä oli helppo keskustella kaikista lapsiperheitä koskevista päivittäisistä asioista. Jokainen keskustelija kuunteli aidosti, mitä sanottavaa toisella oli. Ryhmän ilmapiiri oli aitoa kiinnostuneisuutta toista ihmistä kohtaan.

7.5 Ryhmäohjaajan taidot

Ei ole ihmistä, josta tulee itsestään hyvä ryhmäohjaaja. Ei ole kuitenkaan ohjetta, jota noudattamalla voisi kehittyä hyväksi ryhmäohjaajaksi. (Kaukkila & Lehtonen 2007, 58.)

Ryhmäohjaajan pitää olla oma itsensä, mutta on joitakin piirteitä, joita jokainen ryhmäohjaaja tarvitsee. Ominaisuudet eivät ole luonnostaan selviä ja niin yksinkertaisia kuin luulemme. Ryhmäohjaajan piirteet esiintyvät kaikissa hänen käytännön puheissaan ja toimissaan, joita kykenee havaitsemaan ja kehittämään. (Kaukkila & Lehtonen 2007, 58.)

Ensiarvoisen tärkeää on, että ohjaaja kykenee myötäeläytymään toisen ihmisen todellisuuteen myötätuntoisesti ja vaistonvaraisesti. (Kaukkila & Lehtonen 2007, 59.)

Ryhmän ohjaaminen vaatii taitoa. Tietty jämäkkyys, joustavuus ja reiluus ryhmän ohjauksessa auttavat pitkälle. Huomasimme myös sen, kun pidimme perhekahvila-kertoja, että ryhmän ohjaamisessa pitää osata toimia spontaanisti.

8 LAPSIPERHEIDEN YHTEISEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN KÖYLIÖSSÄ

Toteutimme opinnäytetyönämme projektin, jonka aiheena oli lapsiperheiden yhteisen toiminnan kehittäminen Köyliössä. Toteuttamamme opinnäytetyön ollessa luonteeltaan toiminnallinen, liittyy siihen täten kaksi erilaista työskentelyosuutta: toiminnallinen osuus sekä raportointiosuus. Tästä luvusta ilmeneekin työskentelymme eri vaiheet – aina projektimme ideointi- ja suunnitteluvaiheista sen toteutus- sekä raportointivaiheisiin.

8.1 Työskentelyaikataulu ja projektin vaiheet

Aloitimme opinnäytetyönä toteuttamamme projektin ideoinnin syksyllä 2008. Tällöin aloitimme myös työskentelyn yhdessä opinnäytetyömme hyväksi ja aloimme kehittää molempia kiinnostavaan kohderyhmään, joka oli lapset ja lapsiperheet, liittyvää ideaa projektiksi. Päädyimme toteuttamaan toiminnallisen opinnäytetyön sen toiminnallisen luonteen vuoksi, jolloin saisimme myös itse mahdollisuuden osallistua toimintaan sekä sen suunnitteluun. Näin saisimme mahdollisuuden myös luovuuden käyttöön toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa, joka oli myös yksi molempia kiinnostavista ja innoittavista asioista tässä työssä.

Opinnäytetyömme perusajatuksena oli, että halusimme järjestää lapsiperheille erilaisia toiminnallisia tuokioita. Toimintatuokioiden avulla pyrkisimme osallistamaan ja innostamaan vanhempia yhdessä tekemiseen lastensa sekä muiden perheiden kanssa sekä tarjoamaan heille mahdollisuutta vertaistukeen. Ajattelimme, että toiminnalliset

tuokiot voisivat pitää sisällään erilaisia toimintoja, esimerkiksi kädentaitoihin ja kuvalliseen ilmaisuun liittyen. Erilaisten toimintojen järjestämisen myötä tavoittelimme mahdollisuutta sosiaalipedagogisten työvälineiden soveltamiseen käytännössä.

Kehitellessämme ideaamme projektiksi, aloimme seuraavaksi pohtia toiminnalliseen osioon ja toiminnan järjestämiseen vaadittavia resursseja sekä mahdollisia yhteistyökumppaneita. Tällöin päädyimme tavoittelemaan yhteistyötä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa, heidän järjestäessä tunnetusti erilaisia tapahtumia ja toimintoja nimenomaan lapsille sekä perheille. Ajattelimme Mannerheimin Lastensuojeluliiton sopivan hyvin yhteistyökumppaniksemme myös siksi, että opinnäytetyömme teoreettinen viitekehys liittyi lapsiperheisiin sekä heidän innostamiseensa, kuten vertaistuen mahdollistamiseenkin toiminnan kautta.

Pohdimme myös erilaisia vaihtoehtoja toiminnan toteuttamispaikkakuntaa ajatellen, jolloin päädyimme Köyliöön. Tämä on toisen opinnäytetyöntekijän kotipaikkakunta ja näin ympäristönä melko tuttu. Lisäksi mietimme mahdollisen tarvekartoituksen tekemistä.

Tammikuussa 2009 otimme yhteyttä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen puheenjohtajaan ja tiedustelimme mahdollista tarvetta ideoimillemme projektille. Paikallisyhdistyksen vastaanotto oli suotuista ja saimmekin puheenjohtajalta jo tässä vaiheessa erilaisia vaihtoehtoja toimintojen toteuttamismuotoja sekä -paikkoja ajatellen, kuten perhekahvila, satupolku ja viikonloppuleiri. Hän ilmaisi, että ideoimillemme toiminnoille olisi mitä luultavimmin tarvetta, mutta toteuttajia ei aina ole saatavilla. Tämän tiedon johdosta päätelimmekin, että tarvekartoituksen toteuttaminen ei olisi välttämätöntä ennen toimintojen toteuttamista.

Puheenjohtajan mukaan paikallisyhdistyksen oli mahdollista tukea meitä myös taloudellisesti erilaisissa toiminnan järjestämisestä aiheutuvista kustannuksissa, mikäli sellaisia olisi. Lisäksi saimme tiedon, että kaikki kyseisen yhdistyksen käyttämät tiedotuskanavat Köyliön alueella (muun muassa kyläkohtaiset tiedotteet, Ala-Satakunnan rivi-ilmoitukset, koulut, kerhot, kirjasto, pankit, neuvola, kaupat, yleiset ilmoitustaulut) olisivat käytettävissä kohderyhmän tavoittamiseksi. Yhteydenottomme johdosta ja puheenjohtajan pyynnöstä laadimme esittelytekstin opinnäytetyös-

tämme (Liite 1) paikallisyhdistykseen lähetettäväksi. Näin he voisivat hallituksen kokouksessa pohtia esittämäämme yhteistyöpyyntöä. Näin jäimme odottamaan yhdistyksen yhteydenottoa.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen otettua meihin yhteyttä ja ehdotettua suunnittelemiemme toimintojen toteuttamista yhdistyksen perhekahvilassa, sovimme tapaamisen perhekahvilan vastaavan kanssa. Tapasimme hänet Köyliössä Villa Linturissa 26.1.2009 ja sovimme jatkotyöskentelystä. Päätimme tapaamisessa perhekahvilan vastaavan kanssa, että suunnittelisimme ja toteuttaisimme perhekahvilassa erilaisia toimintatuokioita kevään aikana kolmena tiistai-iltana. Keskustelimme ja sovimme myös erilaisista käytännön asioista tuokioihin liittyen, kuten rahoituksesta, materiaalihankinnoista ja tiedottamisesta sekä vastuu-/roolijaosta, kuten molempien osapuolten työpanoksestakin. Lisäksi päätimme yhteistyössä toteuttamiemme toimintatuokioiden määrän sekä alustavasti ajankohdat ja teemat, jotka olivat Ystävänäpäivä 24.2., Pääsiäinen 24.3. ja Vappu 28.4.

Saimme tapaamisen yhteydessä mahdollisuuden tutustua perhekahvilan tiloihin, jotka olivat tuolloin Köyliön Kopolassa sijaitsevassa Villa Linturissa. Villa Linturi on 50-paikkainen kesäkahvila. Rakennuksessa on neljä erillistä huonetta sekä keittiötilat. Paikka toimii tarvittaessa myös kokous- ja juhlatilana. Kesäaikana Villa Linturissa pidetään vaihtuvia taidenäyttelyitä. Saimme käyttää rakennuksen tiloja vapaasti perhekahvilatuokioiden järjestämisessä.

Rahoitukseen ja materiaalien hankintaan liittyen sovimme Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen kanssa, että he osallistuvat rahoitukseen. Meidän roolimme olisi taas laatia jokaisesta toimintatuokiosta kustannuslaskelma ennen kutakin tuokiota sekä hoitaa pääasiassa materiaalihankinnat. Tiedottamisesta sovimme, että käyttäisimme toimintatuokioiden tiedottamiseen paikallisyhdistyksenkin käyttämiä tiedottamiskanavia. Näin saisimme mahdollisuuden ilmoittaa tuokioistamme rivi-ilmoituksella seurat ja yhdistykset -palstalla Ala-Satakunnassa, kylätiedotteissa (muun muassa Tuiskulan, Voitoisten ja Ristolán kylissä), perhekahvilan, paikallisten kauppojen, koulujen, päiväkerhojen, kirjastojen sekä neuvolan ilmoitustauluilla, joiden lisäksi myös yleisillä ilmoitustauluilla. Sovimme, että laatisimme

jokaisesta toimintatuokiosta erillisen tiedotteen edellä mainittuihin paikkoihin toimitettavaksi.

Perhekahvilan vastaava otti vastuulleen toimittaa tuokioiden tiedot Ala-Satakuntaan ja meidän taas tuli toimittaa tiedotteet muihin edellä mainittuihin paikkoihin. Muita vastuutehtäviämme olivat toimintatuokioiden suunnittelu ja tuokiosuunnitelmien laadinta sekä tuokioiden toteutus perhekahvilassa ja palautekyselyiden teettäminen osallistujilla. Perhekahvilan vastaavan tehtävänä oli taas perhekahvilan tiloista ja yleisen toiminnan turvallisuudesta huolehtiminen.

Perhekahvilan kokoontuessa tiistaina 3.2.2009 toista kertaa kevään aikana, päätimme osallistua kyseiseen toimintaan, jotta saisimme entistä paremman kuvan perhekahvilatoiminnasta ennen omien toimintatuokioidemme toteuttamista. Samalla saimme kuvaa siitä, miten paljon osallistujia voisi olla järjestämillämme tuokioilla paikalla ja, miten tilat palvelivat perhekahvilatoimintaa. Perhekahvilaan oli tullut neljä äitiä ja yhdeksän lasta. Kyseisellä perhekahvilakerralla paikalla oli myös Ala-Satakuntalehden toimittaja, joka teki lehtiartikkelin Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilatoiminnasta (Liite 2). Saimme mahdollisuuden kertoa tulevista toimintatuokioistamme lehtiartikkelin yhteydessä, perhekahvilan vastaavan viitattua lehti jutussa järjestämiimme toimintoihin.

Laadimme opinnäytetyöstämme myös projektisuunnitelman ja sopimuksen opinnäytetyön tekemisestä, jonka laatimista edellytetään Satakunnan ammattikorkeakoulun puolesta, kun opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä jonkin tahon kanssa.

Opinnäytetyössämme käytetyn aineiston hankimme pääosin vuoden 2009 kevään, kesän ja syksyn aikana. Tämä tarkoittaa opinnäytetyötämme ajatellen työskentelypäiväkirjan laatimista, työssämme käytettyyn teoriaan perehtymistä, palautekyselyiden teettämistä sekä perhekahvilan vastaavan ohjaajan haastattelua.

Toiminnallisen opinnäytetyömme raportointiosuuden työstimme syksyn 2009 aikana, jolloin analysoimme keräämämme aineiston sekä esitimme opinnäytetyömme. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistykselle raportoimme opinnäytetyömme raportointiseminaarissa, johon olimme esittäneet kutsun yhdistyksen vara-

puheenjohtajalle. Toimitimme valmiin työmme Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistykselle vuoden 2009 lopulla.

8.2 Opinnäytetyömme tavoitteet

Opinnäytetyömme tavoitteena oli ideoida, suunnitella ja toteuttaa lapsiperheille suunnattuja toimintoja yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen kanssa. Projektimme tarkoituksena oli tukea lapsiperheiden toisilleen antaman vertaistuen sekä lasten ja vanhempien keskinäisen vuorovaikutuksen toteutumista toiminnan myötä. Perhekahvilassa järjestämiemme erilaisten toimintojen lähtökohtana oli innostaa ja osallistaa lapsiperheitä toimimaan toistensa kanssa.

Järjestämämme projektin jatkuvuuden tavoittelemiseksi asetimme opinnäytetyömme yhdeksi tavoitteeksi, että lapsiperheet voisivat kehittää jatkossa vastaavanlaista toimintaa esimerkiksi yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen kanssa. Pyrimme tähän sekä järjestämiemme toimintojen että näihin liittyen teettämiemme palautekyselyiden avulla.

8.3 Yhteistyökumppanit

Toteutimme opinnäytetyömme yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen kanssa. Paikallisyhdistys tarjosi mahdollisuuden järjestämiemme toimintojen toteuttamiselle. Yhdistyksen kanssa tekemämme yhteistyö oli opinnäytetyömme tekemisen ja toteutumisen kannalta merkittävä lähtökohta. Käsittelemmekin seuraavaksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton toimintaa ja perhekahvila-toimintaa.

8.3.1 Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on avoin, pätevä, valtakunnallinen kansalaisten liitto, joka menettelee lasten, nuorten ja lapsiperheiden oikeuksien ja etujen hyväksi. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto a.)

Kansalaisten liittona Mannerheimin Lastensuojeluliitto auttaa lasten ja nuorten kasvamisesta ja kehittymisestä tasapainoisiksi yksilöiksi. Lisäksi liitto tukee lapsiperheiden hyvinvointia antamalla vertaistukea ja tarjoamalla osallisuutta eri elämäntilanteissa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto a.)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto tarjoaa yhteisölliseen keskusteluun ja päätöksentekoon nykyaikaista tietämystä lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden asemasta ja tarpeista. Tiedot koostuvat paikallisyhdistyksen avulla kehittyvästä jokapäiväisestä kokemuksesta, lasten, nuorten ja vanhempien kuulemisesta sekä yhteistyökumppanien tutkimus- ja kehittämisosaamisesta. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto a.)

8.3.2 Mannerheimin Lastensuojeluliiton toimintamuodot

Mannerheimin Lastensuojeluliiton toiminnan lähtökohtana on paikallinen vapaaehtoistoiminta, joka tyydyttää lapsiperheiden tarpeet. Paikallisyhdistykset tukevat lapsiperheiden hyvinvointia ja edesauttavat aloitekykyistä kansalaisuutta yhteistyössä muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Mannerheimin Lastensuojeluliitto toimii vaikuttamalla ja vaikuttaa toimimalla. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto a.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton ensiarvoinen tehtävä on vaikuttaminen lapsen parhaaksi. Tätä varten vahvistetaan vielä osaamisen verkostoa lasten, nuorten ja lapsiperheiden asioita tutkivien toimijoiden kanssa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto a.)

Kansalaisten kohtaaminen on merkittävä osa Mannerheimin Lastensuojeluliiton vaikuttamista. Tapaamiset innovoivat osallisuutta, voimistavat organisaatiokulttuuria ja kasvattavat yhteisöllisyyttä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto a.)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto antaa mahdollisuudet lasten etuisuuksien seurannalle. Keskusjärjestö laatii tarvittavaa tietoa ja osaamista keskeisistä ja ajankohtaisista teemoista ja kokemuksia edelleen paikallisen toiminnan tueksi. Mannerheimin Lastensuojeluliitto on vahva suomalaisen kasvatuskulttuurin vaikuttaja ja kehittäjä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto a.)

8.3.3 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistys

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistys on lapsiystävällinen, elinvoimainen, napakka ja perinteitä kunnioittava yhdistys. Lisäksi se on suvaitsevainen, joustava, yhteistyökykyinen sekä pieni, mutta sinnikäs yhdistys, joka hyväsydämisesti toivottaa tervetulleiksi uusia jäseniä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto b.)

Vuoden 2008 toimintakertomuksen mukaan Köyliön paikallisyhdistykseen kuuluu noin 180 jäsentä. Yhdistykseen kuuluvien jäsenten iästä laskettu keskiarvo on noin 13 vuotta (K. Ala-Ristaniemi, henkilökohtainen tiedonanto 18.5.2009).

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistys on ollut monin eri tavoin tukemassa vuosittain lapsille, nuorille ja perheille suunnattuja toimintoja. Paikallisyhdistys on osallistunut muun muassa vuonna 2008 erilaisiin markkinoihin ja myyjäisiin sekä keräyksiin, kuten perheille suunnattujen tapahtumien ja toimintojen järjestämiseenkin. Koululaisia he ovat tukeneet muun muassa stipendein ja lahjoituksin ja perheitä taas osallistamalla esimerkiksi enkelikirkko-tapahtuman, erilaisten konserttien ja saunailtojen sekä Isä-lapsi eräpolku -tapahtuman järjestämiseen. Lisäksi he ovat tehneet yhteistyötä Köyliön neuvolan kanssa lastentarvikelainatoiminnan järjestämisen myötä sekä tukeneet neuvolatoimintaa muun muassa kirjalahjoituksin. Köyliön päivähoitoa he ovat tukeneet myös erilaisin lahjoituksin ja toimin. (K. Ala-Ristaniemi, henkilökohtainen tiedonanto 18.5.2009.)

Edellä lueteltujen toimintojen ja tapahtumien lisäksi he ovat järjestäneet erilaisia Mannerheimin Lastensuojeluliitolle tyypillisiä toimintamuotoja, kuten lastenkaitsija- ja perhekahvilatoimintaa (K. Ala-Ristaniemi, henkilökohtainen tiedonanto 18.5.2009).

8.3.4 Perhekahvilatoiminta

Suomessa on yli 400 Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilaa. Perhekahvilan toimintaan ovat kaikki lapsiperheet tervetulleita. Perhekahvilat kehittyvät van-

hempien itsenäisestä vireillepanosta ja toimivat enimmäkseen vapaaehtoisvoimin. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto c.)

Vanhemmuudesta ja perheasioista innostuneet tarvitsevat paikan, jossa olisi vaivatonta tavata uusia sekä samankaltaisessa elämäntilanteessa olevia ihmisiä. Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvila antaa vanhemmille vertaistukea, tietämystä ja voimavaroja. Perheen lapset saavat toiminnan ohella leikkiseuraa sekä hauskaa yhdessä tekemistä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto c.)

Perhekahvilaan voi saapua hetkeksi käymään ja näin samalla purkamaa energiaan. Käytettävänä on paikka, jossa voi toimia yhdessä muiden perheiden ja omien lasten kanssa. Ilot, harmit ja ajankohtaiset asiat jaetaan kahvikupposen ääressä. Keskustelun ohella on aina välillä vierailevia asiantuntijoita ja näin keskustelujen teemat pystytään kehittämään perhekahvilan kävijöiden tarpeita vastaaviksi. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto c.)

Perhekahvilatoimintaa voidaan järjestää muun muassa eri kerhotiloissa, neuvoloissa, päiväkodeissa sekä leikkipuistoissa. Perhekahvilat ovat avoinna tavallisesti aamupäivisin, 1 – 2 kertaa viikossa, muutaman tunnin kerrallaan. Tietyillä seuduilla on lisäksi iltaperhekahviloita. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto c.)

Köyliössä perhekahvilatoiminta alkoi vuonna 2007 Vuorenmaan kylässä. Perhekahvilatoiminta jatkui aina vuoden 2008 kevääseen asti. Puolen vuoden tauon jälkeen ja käytännön syiden johdosta toimintaa alettiin järjestää Köyliön Kepolassa, Villa Lin-turissa.

8.4 Aineistonhankinnan menetelmät

Käytimme opinnäytetyössämme erilaisia aineistonhankintamenetelmiä, joiden avulla olemme keränneet tietoa projektimme aikana sekä pystyneet paremmin kuvaamaan työskentelyprosessiamme. Näiden myötä olemme myös arvioineet omaa työskentelyämme sekä työhömmme liittyvien tavoitteiden toteutumista.

Pidimme koko opinnäytetyöprosessin ajan työskentelypäiväkirjaa, johon kirjasimme työskentelymme eri vaiheita. Päiväkirjasta käy ilmi muun muassa molempien työpanos sekä työskentelyyn käytetty aika ja yhteydenotot eri tahoihin – kuten opinnäytetyöohjaajaan, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen toimijoihin ja muihin yhteistyökumppaneihin, joihin olimme yhteydessä toimintatuokiosta tiedotettaessa.

Käytimme yhtenä aineistonhankintamenetelmänä myös osallistuvaa havainnointia, joka toteutui tuokioiden toteutuksen myötä. Toimintatuokiosta tekemämme havainnot kirjasimme työskentelypäiväkirjaamme, mikä auttoi osaltaan opinnäytetyömme raportoinnissa sekä järjestämämme toiminnan kehittämisessä, kuten oman työskentelymme arvioinnissakin.

Joka toimintatuokion jälkeen pyysimme vanhempia täyttämään palautekyselyn. Näin saimme vanhemmilta ensiarvoista palautetta järjestämästämme toiminnasta sekä heidän toiveistaan tulevia toimintoja ajatellen. Palautekyselyiden yhtenä tavoitteena oli myös saada kehittämisideoita perhekahvilan toimintaan liittyen.

8.5 Toimintatuokiot Villa Linturissa

Toteutimme perhekahvilassa toimintatuokioita kerran kuukaudessa tiistai-iltaisoin noin klo 17.00–19.00 välisellä ajalla. Toteutuspaikkana oli Köyliön Kepolassa sijaitseva Villa Linturi. Kevään 2009 aikana toimintakertoja on kolme 24.2., 24.3. ja 28.4.2009. Tavoitteenamme oli antaa kullekin perhekahvilan toimintatuokiokerralle selkeät teemat, joiden ympärille suunnittelimme noin tunnin kestävän ohjelman. Suunnittelimme kaikki toimintatuokiot hyvissä ajoin ja kirjasimme tuokioiden toiminnot tuokiosuunnitelmalomakkeeseen, josta ilmenee tuokioiden yleistavoitteet sekä osatavoitteet. Tuokiosuunnitelmalomakkeen pohjana käytimme Satakunnan ammattikorkeakoulussa tehdyn opinnäytetyön, Näkövammaisten lasten liikuntakerho Sporttiksen, yhteydessä käytettyä suunnitelmakaavaketta (Liite 3).

Muokkasimme lomaketta sitten omien tarpeidemme mukaiseksi. Lomakkeesta selviää, mitä olemme tehneet, mitkä ovat olleet tuokion tavoitteet, mitä olemme havain-

noineet, mitä välineitä olemme tarvinneet ja kuinka kauan tietyt toiminnanosat ovat kestäneet. Suunnitelmaa tehdessämme sovimme myös keskinäisestä työjaostamme.

Tuokiosuunnitelmalomakkeen lisäksi, teimme jokaisesta tuokiokerrasta tiedotteet, jotka lähetimme yhteistyökumppaneillemme joko sähköisesti tai itse paikan päälle viemällä. Käytimme tuokiotiedotteidemme pohjana Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen laatimaa perhekahvilan yleistä tiedotetta (Liite 4), johon saimme luvan perhekahvilan vastaavalta ohjaajalta. Käytettyämme laatimisamme tiedotteissa joitakin samoja elementtejä ja tyylejä kuin yleisessä perhekahvilan tiedotteessakin, pyrimme välittämään kohderyhmällemme viestiä siitä, että järjestämämme toimintatuokiot olisivat perhekahvilatoimintaan liittyviä toimintoja.

Teimme jokaiseen toimintatuokioon liittyen myös tarkan kustannuslaskelman, josta kävi ilmi tuokiokohtaiset materiaalit ja mahdolliset tarvikehankinnat. Aiemmin sovimamme mukaan toimitimme kustannuslaskelman perhekahvilan vastaavalle ohjaajalle ennen jokaista toimintakertaa. Hänen vahvistettua laatimamme kustannuslaskelman, me taas hoidimme tarvittavat materiaalihankinnat.

Pyrimme saamaan jokaiseen järjestämäämme toimintakertaan liittyen myös kuvamateriaalia. Kysyimme jokaisen toimintatuokion yhteydessä lasten vanhemmilta suullisesti kuvauslupaa.

Perhekahvilan ajatuksenahan on toiminnan vapaamuotoisuus, jolloin järjestämiemme tuokioidenkin yhteydessä sekä lapsilla että vanhemmilla oli mahdollisuus vapaaseen toimintaan. Ennen ohjaamiamme tuokioita lapset saivat esimerkiksi leikkiä tai vaikkapa piirtää ja vanhemmat taas saivat mahdollisuuden keskusteluun sekä kuulumisten vaihtoon toistensa kanssa. Osallistujien luodessa omaehtoista toimintaa, saimme tilaisuuden valmistella tulevaa tuokiota sekä varata tuokiossa tarvittavia välineitä ja materiaaleja käyttöömme.

Jokaisen perhekahvilakerran lopussa oli varattu aikaa myös yhteiseen kahvi/mehuhetkeen. Tähän liittyvien tarjottavien hankinnasta vastasi taas perhekahvilan

vastaava ohjaaja. Hän hankki seuraavaa kahvilakertaa varten tarjottavat aina edeltävän kahvilakerran yhteydessä perityillä kahvi-/mehumaksuilla.

8.5.1 Ystävyys-tuokio 24.2.2009

Järjestimme ensimmäisen toiminnallisen tuokiomme Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisyhdistyksen perhekahvilassa tiistaina 24.2.2009 noin klo 17.00–19.00 (Liite 5). Järjestämämme toimintatuokion aiheena oli tuolloin ystävyys, Ystävänpäivän (14.2.) ollessa lähellä kyseistä ajankohtaa ja myös mahdollisesti niin lasten kuin aikuistenkin hyvässä muistissa. Kuten Ystävyys-tuokioon liittyvästä tuokiosuunnitelmastakin (Liite 6) ilmenee, olimme suunnitelleet toteuttamamme tuokion ohjelman erilaisten sosiaalipedagogisessa työskentelyssä käytettyjen välineiden, kuten satujen lukemisen ja kuvallisen ilmaisun, ympärille. Jaoimme toimintatuokion eri vaiheisiin, joiden avulla tuokion kulkua oli luontevampi seurata niin omaa kuin osallistujienkin toimintaa ajatellen.

Ensimmäisellä toimintakerralla osallistujia oli kolme äitiä ja neljä lasta. Aloitimme toimintamme pyytämällä lapset ja aikuiset istuutumaan lattialle tyynyjen päälle tai vaihtoehtoisesti tilassa olevan pöydän ääreen. Tämä toimi osaltaan tilanteen rauhoittamiskeinona kertoessamme, mitä illan ohjelmassa oli luvassa. Kertoessamme suurpiirteisesti tulevista toiminnoista, pyrimme myös innostamaan osallistujia sekä luomaan selkeyttä toimintatuokioon ja sen etenemiseen.

Järjestimme osallistujille ensin satuhetken, jolloin luimme sadun karhun ja ketun ystävydestä. Tämän jälkeen keskustelimme yhdessä lasten ja vanhempien kanssa ystävydestä ja sen merkityksestä sekä muista aiheeseen liittyvistä asioista. Yhteisen keskustelun tarkoituksena oli, että osallistujat saisivat kokea yhteisiä elämyksiä aiheeseen liittyen sekä peilata sadussa esille tulleita asioita omiin kokemuksiinsa. Sadun lukeminen ja tästä nouseva keskustelu toimivat osaltaan myös innostamisen välineenä seuraavaan toimintoon.

Kuva 1. Ystävyys-tuokion satuhetki.

Keskusteltuamme lukemaamme satuun liittyvistä asioista siirryimme toiseen tilaan, jossa lapset ja vanhemmat sekä me ohjaajat piirsimme isolle yhteiselle paperille satuun ja yleisesti ystävyyteen liittyviä asioita. Rennon tunnelman luomiseksi taustalla soi rauhallista musiikkia. Käsitellessämme aihetta sadun lukemisen ja yhteisen keskustelun lisäksi myös kuvallisen ilmaisun avulla, pyrimme innostamaan osallistujia yhteiseen tekemiseen toistensa kanssa.

Toiminnan lopuksi tarkastelimme yhdessä tekemäämme työtä ja keskustelimme työstä esille tulevista asioista, jolloin jokainen sai mahdollisuuden kertoa myös omista piirroksistaan. Työ herättikin sekä lapsissa että aikuisissa monenlaisia ajatuksia. Kenelle oli jäänyt mieleen kettu, kenelle karhu ja ketä taas oli kuvannut ystävyyttä piirtämällä erilaisia aiheeseen liittyviä symboleita yhteiseen työhön. Keskustelun lomassa toimme ilmi, että yhteinen työ laitettaisiin perhekahvilan toiminta-/leikkihuoneen seinälle.

Kuva 2. Osallistujat piirtävät ystävyyteen ja satuun liittyviä asioita.

Ennen ensimmäisten osallistujien kotiin lähtöä pyysimme vanhempia täyttämään palautekyselyn järjestämäämme toimintaan liittyen. Näin saisimme kaipaamaamme palautetta illan sujuvuudesta sekä mahdollisista kehittämistarpeista jatkoa varten. Koska osa osallistujista lähti kotiin ennen varsinaista toimintatuokion lopetusta, laitoimme valmiin työn perhekahvilaan jääneiden osallistujien kanssa Villa Linturin seinälle. Näin jokainen osallistuja pääsisi ihastelemaan valmista aikaansaannostamme tulevien perhekahvilakertojen yhteydessä. Tämä saattaa osaltaan myös innostaa yhdessä tekemiseen omaehtoisesti tulevaisuudessa.

Varsinaista loppukokoontumista emme pitäneet, jossa kaikki osallistujat olisivat voineet kertoa tuntemuksistaan ja ajatuksistaan yleisesti toteuttamastamme tuokiosta. Saimme kuitenkin herätettyä pientä keskustelua järjestämästämme toiminnasta vielä paikalla olleiden kanssa ennen kotiin lähtöä.

8.5.2 Pääsiäis-tuokio 24.3.2009

Toinen perhekahvilassa järjestämistämme toimintatuokioista toteutui tiistaina 24.3.2009 noin klo 17.00–19.00 (Liite 7). Tuokion aiheena oli tuolloin pääsiäinen, sen ollessa ajankohtainen vuoden aikaan nähden. Suunnittelimme myös tämän tuokion toiminnot (Liite 8) erilaisten sosiaalipedagogisessa työskentelyssä käytettyjen välineiden ympärille. Tällä kerralla olimme ajatelleet käyttävämme toimintojen perustana kädentaitoja. Aiemmin järjestämämme tuokion tavoin, jaoimme myös tämän toimintatuokion eri vaiheisiin, helpottaaksemme toimintatuokion seuraamista vaiheesta toiseen.

Pääsiäistuokioon oli saapunut paikalle neljä äitiä ja kahdeksan lasta. Aluksi kokoonnuimme kaikki samaan tilaan ja kerroimme osallistujille, mitä illan tuokio sisältäisi. Pyrimme tällä siihen, että osallistujat osaisivat ennakoida tulevaa ja saisimme hieman enemmän selkeyttä toimintakertaan.

Siirryimme askarteluhuoneeseen ja aloitimme toiminnan päällystämällä raeruohopurkin. Sitä mukaan, kun osallistujat saivat purkkinsa päällystettyä, he saivat siirtyä toiseen tilaan kylvämään raeruohon siemenet koristelemaansa purkkiin. Kylvöhetken taustalla soi myös pääsiäisaiheista musiikkia. Tämän jälkeen jokainen sai vielä halutessaan askarrella pääsiäispupun tai vaihtoehtoisesti pääsiäiskoristeen raeruohopurkkiinsa. Toiminnan ohella pyrimme aktivoimaan osallistujia keskusteluun ja innostamaan yhteiseen tekemiseen. Lisäksi kerroimme toiveen loppukokoontumisen toteutumisesta, koska tavoitteenamme oli aiempaa tuokiokertaa ajatellen onnistuneempi loppukokoontuminen.

Kuva 3. Pääsiäis-tuokio. Osallistujat päällystävät ja koristelevat raeruohipurkkeja

Osallistujien saatua askartelunsa valmiiksi he saivat siirtyä toiminta-/leikkihuoneeseen. Varsinaista loppukokoukseen meillä ei ollut, vaan asetimme palautekyselyt toiminta-/leikkihuoneen pöydälle, jolloin vanhemmat saivat täyttää pääsiäistuokioon liittyvän palautekyselyn kahvittelun ja jutustelun lomassa. Näin saimme jälleen joitakin kehittämissideoita ja ehdotuksia jatkotoimintaamme ajatellen. Saimme myös vanhemmilta välitöntä palautetta illan tuokiomme sujuvuudesta.

Kuva 4. Pääsiäis-tuokion askarteluhetkistä: raeruohipurkkeja, koristeita ja pääsiäispupuja.

8.5.3 Vappukarnevaali-tuokio 28.4.2009

Viimeisenä toiminnallisena tuokiona järjestimme perhekahvilassa vappukarnevaalit tiistaina 28.4.2009 noin klo 17.30–19.30 (Liite 9). Vappukarnevaalin järjestämiseen vaikuttivat osaltaan niin osallistujien aikaisemmin antama palaute kuin teeman ajan-kohtaisuuskin. Olimme suunnitelleet tänäkertaiselle tuokiolle (Liite 10) kädentaitoihin liittyvää toimintaa. Kuten aiemmissakin tuokioissa, olimme jakaneet myös vappukarnevaaliin liittyvät toiminnot vaiheisiin selkeyttääksemme tuokion kulkua.

Järjestämäämme vappukarnevaaliin oli saapunut äitejä ja lapsia yhteensä 12. Olimme tiedotteessa maininneet mahdollisuudesta pukeutua rooli- tai karnevaaliasuun, lähes kaikki osallistujat olivat pukeutuneet teeman mukaisesti, kuten me ohjaajatkin. Lapsien ja vanhempien joukossa oli muun muassa keijukaisia, ampiaisia, supermiehiä ja noitia.

Valmistellessamme vappukarnevaalia muun muassa tekemällä teeman mukaisia koristeluita sekä varaamalla tarvittavia materiaaleja ja välineitä askarteluita varten, myös monet osallistujat halusivat olla mukana tässä toiminnassa vapaan leikki- ja keskusteluhetken sijaan. Koristelimme perhekahvilan tiloja serpentiinillä ja ilmapalloilla, jolloin osa lapsista innostui laittamaan koristeita ulos terassillekin.

Saatuamme koristelut ja muut valmistelut tehdyiksi aloitimme varsinaisen toiminnan, pyytämällä osallistujia asettumaan toiminta-/leikkihuoneeseen. Tällöin jokainen sai esitellä itsensä muille, joidenkin osallistujien ollessa ensimmäistä kertaa järjestämällemme tuokioilla. Leikimme ja lauloimme aluksi yhdessä myös monille tutun Leipuri Hiiva-leikkilaulun. Näin ajattelimme luovamme tilanteeseen leppoisaa ja rauhallista tunnelmaa. Kertoessamme vielä, mitä illan tuokiossa oli luvassa, muun muassa askartelua ja kasvomaalausta, pyrimme osallistujien innostamiseen sekä tulevien toimintojen ennakointiin. Lisäksi mainitsimme palautekyselyiden täyttämistä, taataksemme palautteen saannin myös tähän toiminnalliseen tuokioon liittyen.

Siirryimme yhteisen alkukokoontumisen jälkeen toiseen tilaan, johon olimme järjestäneet askartelumahdollisuuden. Ennen askartelujen aloittamista kerroimme osallistujille, millaisia vaihtoehtoja heillä olisi tarjolla askartelun suhteen. He saivat askarrel-

la joko eläinaiheisen vappunaamarin tai vaihtoehtoisesti vappuhuiskan – joidenkin ehtiessä tehdä tosin molemmat. Ohjaajien roolissa toimimme askartelutilanteessa apukäsinä niin lapsille kuin vanhemmillekin. Toiminnan avulla ja sen lomassa pyrimme saamaan aikaan keskustelua sekä innostamaan osallistujia yhteiseen tekemiseen.

Ensimmäisten osallistujien saadessa askartelunsa valmiiksi toinen meistä ohjaajista siirtyi tekemään kasvomaalauksia toiseen hieman isompaan tilaan. Kasvomaalauksen haluavat osallistujat tulivatkin kasvomaalaukseen hieman portaittain askartelujen valmistuessa hieman eri aikaan. Kukin sai valita valmiista malleista haluamansa kuvan sekä paikan, johon maalauksen halusi, muun muassa käteen tai kasvoihin. Kasvomaalauspuolesta taustalla soi myös musiikkia rennon tunnelman luomiseksi, jolloin kasvomaalauksista odottaneet ja maalaamista sivusta seuranneet lapset innostuivat jopa lauleskelemaan toiminnan lomassa. Maalauksia tehdessä päädyimme siihen, että toinen meistä ohjaajista tekisi kaikki kasvomaalaukset, monien vanhempien ollessa vielä askartelemassa lastensa kanssa. Ajattelimme toimintamme etenevän joustavasti ja osallistujille jäisi vielä aikaa vapaallekin toiminnalle. Kasvomaalauksen tekemisen taustalla meillä oli ajatuksena yleisesti mukavan ilmapiirin ja yhdessäolon tavoitteleminen.

Kuva 5. Vappukarnevaali-tuokion osallistujia kasvomaalauksipisteessä.

Toimintojen lopuksi nautimme yhdessä toiminta-/leikkihuoneessa simaa ja munkkeja teeman mukaisesti. Tämä toimi osaltaan myös eräänlaisena loppukokouksena,

jolloin vanhemmat täyttivät jakamamme palautekyselyt ja kertoivat ajatuksistaan vappukarnevaaliin sekä yleisesti järjestämiimme toimintatuokioihin liittyen.

Kuva 6. Osallistujat nauttimassa vappu-tuokion tarjottavia.

9 ARVIOINTI

Tässä luvussa käsittelemme ja arvioimme projektiin liittyvää työskentelyämme. Arvioimme työskentelyämme laatimiemme tuokiokohtaisten palautekyselyiden, perhekahvilan vastaavan antaman palautteen sekä asettamiemme tavoitteiden avulla.

9.1 Palautekyselyt

Yksi käyttämistämme arviointityövälineistä opinnäytetyössämme oli palautekyselyt, jotka laadimme jokaiseen toimintatuokioon liittyen. Palautekyselyt muokkaantuivat toimintatuokioiden toteutuksen myötä sen mukaan, millaisia kehittämiskohtia näissä havaitsimme. Tämän johdosta laadimmekin omanlaisen palautekyselyn sekä Ystävyys-, Pääsiäis- että Vappukarnevaalituokioon. Jokaisen palautekyselyn alussa on kerrottu lyhyesti siitä, mihin tarkoitukseen palautetta annetaan, kuka vastauksia käsit-

telee sekä se, että palautteet annetaan nimettöminä. Kyseisten tietojen avulla pyrimme herättämään luottamusta osallistujissa, kuten takaamaan palautteen saamisenkin.

Palautekyselyjen avulla pyrimme saamaan tietoa siitä, miten olimme onnistuneet kunkin toimintatuokion suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä siitä, millaisia kehittämisideoita ja -ehdotuksia osallistujilla olisi tulevia toimintatuokioita ja yleensäkin perhekahvilassa järjestettävää toimintaa ajatellen. Kyselyn yhtenä tarkoituksena oli myös selvittää osallistujien kiinnostusta ohjatun toiminnan omaehtoiseen suunnitteluun ja toteutukseen tulevaisuudessa. Kyselyiden avulla saimme tietoa osallistujamäärästä, heidän ikäjakaumastaan ja sukupuolestaan sekä siitä, mistä he olivat perhekahvilassa järjestettäviin toimintatuokioihin tulleet. Lisäksi pyrimme saamaan tietoa siitä, miten olimme onnistuneet tavoittamaan kohderyhmämme Köyliön alueella eri tiedottamiskanavien kautta.

Annoimme palautekyselyt vanhemmille täytettäväksi jokaisen perhekahvilassa järjestämämme toimintatuokion yhteydessä toimintojen päätteeksi, mutta kuitenkin ennen osallistujien kotiinlähtöä. Palautekyselyiden jakaminen ja täyttäminen erikseen jokaisen toiminnallisen tuokion yhteydessä osoittautui mielestämme hyväksi ja toimivaksi ratkaisuksi, taataksemme osallistujien antaman palautteen saamisen järjestämäämme toimintaan sekä kehittämisehdotuksiin liittyen.

Analysoimme seuraavaksi jokaista teettämäämme palautekyselyä ja niistä saamamme palautetta tuokiokohtaisesti, kyselyiden ollessa toisistaan hieman poikkeavia kysymysten osalta.

9.1.1 Ystävyys-tuokiosta osallistujien antamaa palautetta

24.2.2009 toteutunut Ystävyys-tuokio oli ensimmäinen järjestämistämme toimintatuokioista. Tähän tuokioon laatimassamme palautekyselyssä (Liite 11) kartoitimme taustatietojen osalta osallistujien ikää sekä sukupuolta kysymällä, miten monta perheenjäsentä perheestä osallistui pitämäämme Ystävyys-tuokioon sekä, minkä ikäisiä osallistujat ovat. Lisäksi kysyimme vanhempien ja lasten sukupuolta ja ikää. Näiden kysymysten pohjalta saimme tiedoksi, että Ystävyys-tuokioon osallistui kolme äitiä

ja neljä lasta - yksi tyttö ja kolme poikaa. Lasten ikäjakauma oli neljästä kuukaudesta seitsemään ikävuoteen.

Mielestämme tuokion osallistujamäärä oli juuri sopiva, koska kyseinen tuokio oli järjestyksessään ensimmäinen kaikista kolmesta järjestämästämme tuokiosta. Koimme mielenkiintoiseksi asiaksi sen, että lasten ikäjakauma oli suuri. Tämä oli samalla mielestämme myös yksi iso haaste etenkin ohjaustaitojamme sekä suunnittelutaitojamme ajatellen. Ajattelemme tämän olevan kuitenkin hyvä asia järjestämiemme toimintojen suhteen, koska totesimme aiheen ja toiminnan kiinnostavan niin pienten kuin vähän isompienkin lasten vanhempia.

Saimme palautetta toiminnan sisällöstä ja sen innostavuudesta. Osallistujien mielestä tuokion teema oli kaiken kaikkiaan ajankohtainen ja mukava. Yhden äidin mielestä oli hienoa havaita, miten lapset kuuntelevat satuja ja eläytyvät siihen. Sadun lukeminen herätti kyseisessä äidissä myös innostusta lukea omille lapsille kotona enemmän. Askarteluhetki, jolloin teimme yhdessä ison piirustuksen, koettiin kivaksi ja sopivan rennoksi toiminnaksi, johon myös äidit pystyivät osallistumaan. Yhteinen tekeminen sinänsä koettiin kivaksi tavaksi toimia. Toiminta muistutti yhtä äitiä siitä, miten pienellä tekemisellä lapsille saa onnistumisen kokemuksia. Yhden äidin mielestä paikalla ei ollut kovin paljon osallistujia, mutta paikalla olleiden kanssa hänen tuli juteltua vähän.

Pyrimme myös selvittämään, millaisia odotuksia osallistujilla oli Ystävyys-tuokiota kohtaan ja vastasiko toiminta heidän odotuksiaan. Yksi äideistä kertoi toiminnan olleen odotustensa mukaista, hänen odottaessaan mukavaa yhdessäoloa muiden perheiden kanssa. Yhdelle äideistä tuokio tuli taas yllätyksenä, mutta positiivisena sellaisena ja toivoikin vastaavanlaista toimintaa lisää. Yhdellä äidillä ei ollut odotuksia, koska ei muistanut tuokion aihetta.

Osallistujien tuokioon kohdistuviin odotuksiin sekä heidän tuokiosta saamiinsa kokemuksiin vedoten, koemme toteuttaneemme onnistuneen tuokiokokonaisuuden. Vastauksista ilmenee, että toiminnan myötä vanhemmat ovat saaneet innostusta myös omaehtoiseen toimintaan lastensa kanssa. Ajatuksenamme oli osoittaa vanhemmille ja lapsille, miten melko pienillä resursseilla saa luotua mahdollisuuden yh-

teiselle tekemiselle ja, täten myös elämyksille. Toiminnan ohella vanhempien keskuudessa syntyi myös vähän keskustelua, jonka ajattelemme olevan osoitus siitä, että onnistuimme jossain määrin edistämään vanhempien keskinäisen vuorovaikutuksen syntymistä toiminnan avulla.

Jatkossa järjestämiämme toimintoja ja perhekahvilan toimintaa yleisesti ajatellen, kysyimme osallistujilta olisiko järjestämämme Ystävyys-tuokion kaltainen toiminta toivottavaa perhekahvilassa myös jatkossa. Kaikki osallistujat olivat sitä mieltä, että kyseisen toimintatuokion yhteydessä järjestetty toiminta olisi toivottavaa myös tulevaisuudessa.

Kysyimme palautekyselyn lopussa osallistujilta, mitä muuta palautetta tai toiveita heillä olisi toiminnallisten tuokioiden sisältöön ja jatkuvuuteen liittyen. Kahden osallistujan mielestä toiminta oli kivaa ja lapsille jäi aikaa myös vapaaseen leikkiin. Yksi osallistujista koki toiminnan järjestämisen taas vaikeaksi siten, että se olisi kaikille ja kaikenikäisille sopivaa, lasten ikäjakauman ollessa kyseisellä tuokiolla hänen mielestään suuri. Lisäksi vapaata leikkiä toivottiin hieman enemmän.

Kaiken kaikkiaan Ystävyys-tuokiolle osallistuneet vaikuttivat tyytyväisiltä järjestämäämme toimintaan ja odottivat tällaisten toimintojen jatkuvan tulevaisuudessakin. Jotkut osallistujista olivat kuitenkin havainneet samoja haasteita tuokioiden järjestämisessä kuin me itekin, kuten esimerkiksi lasten suuren ikäjakauman. Ajattelemme kuitenkin, että aivan pienille lapsille jo tuokiolle tuleminen ja uusien ihmisten sekä erilaisten toimintojen näkeminen sinänsä, voivat olla suuriakin elämyksiä, vaikka he eivät itse tekemiseen osallistuisikaan samalla tavalla kuin isommat lapset ja aikuiset.

Lisäksi palautteet kertoivat osaltaan siitä, miten meidän tulisi toimintaamme ja tuokioiden kulkua kehittää, jotta lasten omaehtoisesti luomille leikeille jäisi entistä enemmän aikaa. Mielestämme olikin hyvä, että saimme kehittämisehdotuksia toimintaamme ajatellen, jotta seuraavalla kerralla voisimme huomioida nämä suunnitelmissamme.

9.1.2 Pääsiäis-tuokiosta osallistujien antamaa palautetta

Järjestimme 24.3.2009 Pääsiäisaiheisen toimintatuokion, joka oli järjestyksessä toinen tuokio. Myös tähän tuokioon liittyvässä palautekyselyssä (Liite 12) kartoitimme osallistujien taustatietoja. Aiemmin teettämästämme palautekyselystä poiketen lisäsimme Pääsiäistuokion palautekyselyyn vielä kysymyksen siitä, mistä osallistujat olivat perhekahvilan toimintatuokioon tulleet. Näiden tietojen perusteella järjestämäämme Pääsiäistuokioon osallistui neljä äitiä ja kahdeksan lasta, joista kolme oli poikia ja viisi tyttöä. Lasten ikäjakauma oli kuudesta kuukaudesta seitsemään ikävuoteen. Osallistujia tuli perhekahvilaan Voitoisista, Kepolasta sekä Ristolasta, jotka ovat kaikki Köyliön kyliä. Yksi osallistuneista äideistä ei maininnut mistä he olivat tuokiolle tulleet.

Ystävyystuokioon liittyvästä palautekyselystä poiketen, kysyimme osallistujilta Pääsiäis-tuokion yhteydessä myös sitä, mistä he olivat saaneet tiedon kyseisen toimintatuokion järjestämisestä. Täten pyrimme saamaan tietoa siitä, miten olimme onnistuneet tiedottamaan kyseisestä tuokiosta Köyliön alueella. Osallistujat olivat saaneet tiedon Pääsiäis-tuokiosta seurakunnan päiväkerhon, paikallisen kaupan (Köyliön Sallen) ja pankin (Köyliön Osuuspankin Kepolan toimipisteen) sekä Villa Linturin oman ilmoitustaulun kautta, kuten Ristolan kylän kylätiedotteestakin. Yksi osallistujista oli saanut tiedon tuokion järjestämisestä kuulemansa perusteella.

Halusimme selvittää kyselyllä, olivatko Pääsiäis-tuokioon osallistuneet olleet mukana myös aiemmalla Ystävyystuokiolla, ajatellessamme tämänkin kertovan osaltaan siitä, miten olimme toimintatuokioiden järjestämisessä onnistuneet. Osallistujien tullessa neljästä eri perheestä, oli kahdesta perheestä osallistuttu myös Ystävyystuokioon ja kahdesta perheestä taas osallistuttiin toimintatuokioon ensimmäistä kertaa.

Osallistujamäärä oli mielestämme juuri sopiva tällä toimintatuokiolla perhekahvilan toimintatilat huomioon ottaen. Vastausten perusteella voimme todeta onnistuneemme Pääsiäis-tuokion tiedottamisessa hyvin, koska osallistujat olivat saaneet tietoa toimintatuokiosta erilaisten käyttämiemme tiedottamiskanavien kautta. Koska osallistujien keskuudessa oli sellaisia, jotka olivat olleet tuokioilla mukana aiemmin, kuten

ensikertalasiakin, voimme ajatella onnistuneemme Pääsiäistuokion järjestämisessä hyvin.

Aiemmin teettämämme kyselyn tavoin, saimme pääsiäisaiheisen toimintatuokion sisällöstä ja sen innostavuudesta palautetta. Vanhemmat vastasivat siihen, mitä mieltä he olivat järjestetyn toiminnan sisällöstä ja, innostiko järjestetty toiminta heitä toimimaan yhdessä omien lasten ja muiden perheiden kanssa. Osallistujat kuvailivat toimintaa kivaksi ja hauskasti toteutetuksi kokonaisuudeksi sekä hyvin ohjatuksi ja rauhalliseksi. Kolme osallistujista mainitsi toiminnan olleen myös innostavaa. Kaksi heistä kertoi, että toiminta innosti askartelemaan kotonakin enemmän. Järjestetty toiminta koettiin yhden osallistujan toimesta kaiken ikäisille hyvin sopivaksi. Vapaamuotoinen leikkituokio ennen varsinaisten toimintojen aloittamista olisi taas kaivannut yhden osallistujan mielestä jotakin kokoavaa hetkeä, kuten askarteluun valmistautumista.

Aiemmin järjestämämme Ystävyys-tuokion tavoin pyrimme selvittämään, millaisia odotuksia osallistujilla oli Pääsiäis-tuokiota kohtaan ja vastasiko toiminta heidän odotuksiaan. Kaksi osallistujista koki toiminnan olleen odotustensa mukaista, toisen heistä mainitessa odottaneensa rentoa toimintaa. Kaksi osallistujista koki toiminnan ylittäneen odotuksensa. Toinen heistä kertoi monipuolisen askarteluhetken ja musiikin olleen erityisesti hyviä asioita tuokiossa ja toinen heistä taas piti raeruohon kylvämistä kivana juttuna.

Osallistujilla oli pääosin positiivista palautetta järjestämästämme toiminnasta. Osa heistä kertoi tuokioon kohdistuvien odotustensa jopa ylittyneen. Koemmekin onnistuneemme Pääsiäis-tuokion järjestämisessä todella hyvin. Monet osallistujista mainitsi toiminnan olleen myös innostavaa, jonka ajattelemme kertovan siitä, että osallistujat todella viihtyivät tuokiolla sekä nauttivat toistensa seurasta, kuten yhdessä tekemisestäkin.

Se, että toiminta koettiin sopivaksi kaikenikäisille, osoitti taas mielestämme sen, että vaikka tälläkin tuokiolla lasten ikäjakauma oli suuri, olimme onnistuneet huomioimaan ainakin varsinaiseen tekemiseen osallistuneiden toimintavalmiudet hyvin.

Toimintamme kehittämistä ajatellen, koimme jälleen hyväksi asiaksi sen, että saimme parannusehdotuksen aloitushetkeen liittyen yhdeltä osallistujalta.

Kartoitimme Pääsiäis-tuokioon liittyvässä kyselyssä – kuten aiemmankin tuokion yhteydessä - sitä, olisiko järjestämämme tuokion kaltainen ohjattu toiminta toivottavaa perhekahvilassa myös jatkossa. Saimme näin tietoa siitä, miten kannattavaa ja toivottavaa ohjattu toiminta olisi perhekahvilassa tulevaisuudessa ja, miten olimme onnistuneet järjestämämme tuokion toteuttamisessa. Kaikki neljä kyselyyn vastannutta äitiä olivat sitä mieltä, että vastaavanlainen toiminta olisi toivottavaa myös jatkossa. Yksi vastanneista mainitsi, että esimerkiksi ohjatut askartelutuokioiden olisivat kivoja. Yksi taas täydensi vastaustaan kertomalla järjestämiemme toimintojen olevan toivottavia, koska senkaltaista toimintaa ei tule useinkaan tehtyä kotona.

Vastausten perusteella ajattelemme, että myös tällä tuokiolla järjestetyt yhdessä tekemisen muodot saisivat lapsiperheiden kannatuksen jatkossa. Tämä siitä huolimatta, että tuokion sisältö oli aiempaan, Ystävyys-tuokioon, verraten erilainen toimintojen kokonaisuus. Koimme tämän osoittavan sen, että myös viimeiselle järjestämällemme toimintatuokiolle olisi tulijoita.

Täydensimme teettämäämme palautekyselyä aiemmasta tuokiosta, lisäämällä tähän kysymyksen siitä, olisivatko osallistujat itse kiinnostuneita osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen. Pyrimme kartoittamaan sitä, miten innostuneita osallistujat olisivat itse järjestämään toiminnallisia tuokioita tai yksittäisiä toimintoja esimerkiksi perhekahvilassa. Kysymys toimi osaltaan myös innostamisen välineenä osallistujien omaehtoista toimintaa ajatellen. Neljästä vastaajasta kolme vastasi tähän kysymykseen. Kaksi heistä ilmaisi kiinnostustaan toiminnan suunnittelua ja järjestämistä kohtaan, toisen perustellessa vastaustaan siten, että yhdessä on mukavampi tehdä asioita kuin kahdestaan lapsen kanssa. Yksi vastanneista taas ilmaisi, että olisi mahdollisesti kiinnostunut osallistumaan toiminnan järjestämiseen ja suunnitteluun.

Suurin osa osallistuneista vanhemmista ilmaisi halukkuutensa vastaavanlaisten toimintatuokioiden omaehtoiseen suunnitteluun ja järjestämiseen. Ajattelemmekin onnistuneemme heidän innostamisessaan yhteiseen tekemiseen muiden lapsiperheiden sekä omien lastensa kanssa. Vastauksista ilmenee mielestämme se, että jotkut van-

hemmat saattavat kaivatakin entistä intensiivisempää kanssakäymistä toisten lapsiperheiden kanssa.

Mainitsimme kyselyssä myös järjestämistämme vappuaiheisesta toimintatuokiosta, joka toteutuisi 28. huhtikuuta 2009. Näin halusimme etukäteen kysyä osallistujilta, millaisia odotuksia heillä olisi tätä tulevaa tuokiota kohtaan. Lisäämällä tämän kysymyksen palautekyselyyn pyrimme suunnittelemaan tulevaa toimintaa entisestään osallistujien toiveiden mukaisesti sekä tiedottamaan tulevasta tuokiostamme. Saimme kaikilta osallistujilta ideoita vappuaiheisen toimintatuokion sisältöön. Ehdotukset liittyivät teemanmukaiseen tarjoiluun eli simaa ja munkkeja, koristeluun ilmapalloja, pukeutumiseen naamiaisjuttuja sekä naamarien askartelua ja leikkiä. Järjestämämme Vappukarnevaali-tuokion sisältö rakentuikin pitkälti edellä mainittujen toiveiden mukaiseksi.

Kysyimme Pääsiäis-tuokion palautekyselyssä, mitä muuta palautetta tai toiveita osallistujilla olisi toiminnallisten tuokioiden sisältöön ja jatkuvuuteen liittyen. Neljästä vastaajasta kolme vastasi kysymykseen. Kaksi vastaajista toivoi, että ohjattu toiminta jatkuisi, toisen heistä mainitessa sisältöjen olleen kaikenikäisille sopivia. Yksi vastaajista koki toiminnan todella mukavaksi ja tarpeelliseksi sekä sopivasti ohjausta ja vapaamuotoista toimintaa sisältäväksi yhdessäolon muodoksi.

Toiminnallisen tuokion toteuttamisen ja annettujen palautteiden perusteella, voimme ajatella järjestämämme toiminnan olleen onnistunutta ja kannattavaa. Sen lisäksi, että osallistujat olivat kokeneet nimenomaan Pääsiäistuokion toiminnan olevan jatkossa toivottavaa, kertovat palautteet myös siitä, että olemme yleisesti onnistuneet tuokiossamme yhdistämään sekä ohjatun että vapaamuotoisen tekemisen. Osallistujien mielestä olimme osanneet huomioida hyvin eri-ikäisille sopivat toiminnot, johon Ystävyys-tuokion yhteydessä pyydettiin kiinnittämään huomiota jatkossa.

9.1.3 Vappukarnevaali-tuokiosta osallistujien antamaa palautetta

Kolmas ja viimeinen järjestämistämme toimintatuokioista oli Vappukarnevaali 28.4.2009. Kuten aiempienkin tuokioiden yhteydessä, myös tähän tuokioon liittyväs-

sä kyselyssä (Liite 13) kartoitimme osallistujien taustatietoja. Pääsiäis-tuokion tavoin selvitimme tiedot sukupuolen ja iän sekä sen osalta, mistä paikkakunnalta tai Köyliön kylästä he olivat tuokiolle tulleet. Kyseisten tietojen perusteella Vappukarnevaali-tuokiolle osallistui neljä äitiä ja kymmenen lasta. Tuokiolle osallistui kolme lasta, joilla ei ollut vanhempia mukanaan. Lapsista kuusi oli poikia ja seitsemän tyttöä, joiden ikä vaihteli kuudesta kuukaudesta kahdeksaan ikävuoteen. Osallistujia tuli perhekahvilaan Voitoisista, Kopolasta ja Ristolasta, jotka kaikki ovat Köyliön kyliä. Yksi osallistuneista perheistä tuli Kalannista, Uudestakaupungista.

Pyrimme myös tällä toimintakerralla selvittämään sitä, miten olimme onnistuneet tiedottamisessa Köyliön alueella. Osallistujat olivat saaneet tiedon Vappukarnevaali-tuokiosta paikallisen kaupan (Köyliön Salen) ja pankin (Köyliön Osuuspankki, Kopolan toimipisteen) ilmoitustauluilta, seurakunnan päiväkerhon ja Villa Linturin oman ilmoitustaulun sekä Tuiskulan Sanomien (kylätiedote) ja Ala-Satakunnan rivi-ilmoituksen kautta.

Saamiemme taustatietoja koskevien vastausten perusteella, koemme onnistuneemme vappuaiheisen toimintatuokion järjestämisessä todella hyvin. Osallistujia oli saapunut kyseiselle tuokiolle eniten järjestämistämme tuokioista. Ajattelemme onnistuneemme Vappukarnevaali-tuokion tiedottamistyössä aiempia tuokioita paremmin, osallistujien saatua tietoa tuokiosta useammasta paikasta kuin esimerkiksi Pääsiäis-tuokion kohdalla.

Pyrimme selvittämään kyselyllä, olivatko Vappukarnevaali-tuokioon osallistuneet olleet mukana myös aiemmilla tuokioilla, halutessamme tietää oliko osallistujien keskuudessa tapahtunut vaihtuvuutta. Osallistujia tuli neljästä perheestä, joista kahden perheen osallistajat olivat mukana myös molemmilla aiemmilla tuokioilla. Yksi perhe oli osallistunut aiemmin Pääsiäis-tuokioon ja yksi perhe taas oli mukana ensimmäistä kertaa.

Osallistujien keskuudessa oli tällä kerralla tapahtunut niin vaihtuvuutta kuin pysyvyyttäkin. Koemme tämän olevan yksi osoitus siitä, että olimme onnistuneet järjestämässämme toimintatuokioissa hyvin.

Myös vappuaiheisen tuokion sisällöstä ja sen innostavuudesta saimme palautetta vanhemmilta. Osallistujien mukaan toiminta oli mukavaa ja innostavaa. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluvat erilaiset toiminnot olivat yhden vastaajan mieleen. Yksi osallistujista ei ollut vastannut kysymykseen ollenkaan.

Halusimme selvittää myös tämän tuokion yhteydessä, millaisia odotuksia osallistujilla oli Vappu-tuokiota kohtaan. Yhdellä vastaajista ei ollut ennakko-odotuksia toimintamme suhteen. Vastaaja odotti vain mielenkiinnolla, millaista Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen toiminta on verrattuna oman kotipaikkakuntansa toimintaan. Kolme osallistujista koki toiminnan olleen odotustensa mukaista, kahden heistä todetessa toiminnan jopa ylittäneen odotuksensa. Tuokiolta odotettiin yleisesti yhdessäoloa sekä askartelua.

Tuokioon osallistuneet lapsiperheet vaikuttivat olevan tyytyväisiä järjestämäämme Vappukarnevaaliin sekä sen sisältämiin erilaisiin toimintoihin. Olimme jälleen onnistuneet suunnittelemaan ja toteuttamaan heidän odotustensa vastaista toimintaa. Ajattelemmekin sen kuitenkin vaikuttaneen osaltaan onnistumiseemme, että olimme jo aiemmin kartoittaneet osallistujien toiveita kyseisen toimintatuokion suhteen. Lisäksi joidenkin osallistujien odotukset ylittyivät. Tämä saattaa johtua siitä, että pyrimme tuomaan tuokioon sellaisia toimintoja, joita emme aiemmissa tuokioissa olleet käyttäneet.

Vastausten perusteella voimme todeta, että suunnittelemamme toiminta innosti osallistujia jälleen toimimaan yhdessä muiden lapsiperheiden kanssa. Ajattelemmekin heidän saaneen kyseiseltä tuokiolta lisää ideoita omaehtoiseen toimintaan omien lastensa kanssa. Yksi osallistujista halusi nähdä, millaista toimintaa Köyliön Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisyhdistys järjestää. Ajattelemmekin hänen saaneen uusia ideoita ja kehittämis ehdotuksia tuokiostamme kotipaikkakuntansa paikallisyhdistyksen toimesta järjestettyjen toimintamuotojen lisäksi.

Aiempien tuokioiden tavoin kysyimme myös nyt, mitä mieltä osallistujat ovat järjestämiemme tuokioiden kaltaisesta ohjatusta toiminnasta jatkossa. Osallistujista kaikki olivat sitä mieltä, että toiminta olisi kannattavaa ja toivottavaa tulevaisuudessa. Yhden mielestä perhekahvilatoimintaa yleisesti ajatellen järjestämämme tuokiot olivat

vetäneet parhaiten lapsiperheitä paikalle. Yhden vastaajan mielestä ohjatut tuoki-ot olivat tuoneet kaivattua vaihtelua toiminnalle.

Näiden vastausten myötä, koemme myös onnistuneemme tuokioissamme sekä samal-la olemme jossain määrin edistäneen Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilatoi-minnan tunnetuksi tekemistä paikkakunnalla. Olimmehan tuoneet toimintaan jotakin uutta ja näin myös saaneet lapsiperheitä käymään enemmän perhekahvilassa tavan-omaisiin kahvilakertoihin verraten.

Kysyimme tässäkin kyselyssä sitä, miten kiinnostuneita osallistujat olisivat itse osal-listumaan toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen, heidän omaehtoisesti järjestä-määnsä toimintaa ajatellen. Yksi osallistujista ei vastannut tähän kysymykseen ollen-kaan. Kaksi vastaajista voisi mahdollisesti osallistua ehtiessään ja yksi taas vastasi olevansa kiinnostunut.

Vappukarnevaaliin osallistuneet olivat siis myös suurelta osin innostuneita lapsiper-heiden omaehtoisesti järjestetystä toiminnasta, vaikka jotkut tähän asiaan halukkuut-taan ilmaisseet olivat samoja kuin aiemmalla kerralla tätä kysyessämme. Tästä huo-limatta koemme, että lapsiperheiden omaehtoisesti suunnittelemaa ja toteuttamaa toimintaa kohtaan voisi olla kysyntää paikkakunnalla. Tällaisen toiminnan yhteydes-sä mahdollistuisi myös yhteisesti koettujen onnistumisen kokemusten tuottaminen toimintaan osallistuneille.

Toisista palautekyselyistä poiketen, kysyimme tässä kyselyssä, millaisia ajatuksia sekä ehdotuksia osallistujilla olisi perheenisien innostamisesta ja osallistamisesta perhekahvilan toimintaan. Halusimme kysyä tätä, koska edellisillä kerroilla osallistu-jina oli ollut vain perheen äitejä ja lapsia. Yksi ei vastannut ollenkaan tähän kysy-mykseen. Jotkut osallistujista ehdottivat miehille sopivia teemajuttuja, sekä omaa tilaa heidän käyttöönsä. Tämän lisäksi miehet saisivat mahdollisuuden osallistua yh-teiseen toimintaan. Isien osallistaminen perhekahvilan toimintaan nähtiin myös yh-deksi haasteeksi tulevaisuutta ajatellen.

Mielestämme vastauksista on tulkittavissa se, että osallistujien mielestä isienkin osal-listuminen perhekahvilatoimintaan olisi toivottavaa, joskin sen toteutuminen voi olla

haastavaa. Isät vaatisivat osallistujien mielestä hieman erilaisia tekemisen ja toimimisen muotoja kuin tähän asti kahvilassa oli toteutettu. Ajattelemmekin, että jo toiminnan suunnitteluvaiheessa olisi hyvä ehkä olla miesnäkökulmaa, jotta myös miehet innostuisivat tulemaan perhekahvilaan, olihan kahvila tarkoitettu koko perheelle. Näin myös koko perheellä olisi mahdollisuus olla mukana yhteisessä toiminnassa. Perheenjäsenten erilaiset aikataulut ovat myös varmasti yksi asia, jonka vuoksi koko perheellä ei aina ole mahdollisuutta osallistua yhteisiksi ja koko perheelle tarkoitettuihin toimintoihin.

Kuten muidenkin tuokioiden yhteydessä, kysyimme myös tässä palautekyselyssä, mitä muuta palautetta tai toiveita osallistujilla olisi toiminnallisten tuokioiden sisältöön ja jatkuvuuteen liittyen. Toiminnallisille tuokioille olisi vastausten mukaan kysyntää jatkossa, vaikka osallistujia toivottiinkin enemmän perhekahvilaan. Yhdeltä osallistujalta tuli ideoita perhekahvilatoiminnan sisältöön liittyen, heidän paikallisyhdistyksen järjestettyä perhekahvilassaan muun muassa Muumimamman pannaripäivän, vauvahierontaa ja vaate-esittelyjä.

Aiemmin järjestämiemme tuokioiden tavoin, koimme jälleen onnistuneemme tuokion toteuttamisessa, josta pääosin positiiviset palautteet kertovat. Kuten monet osallistujistakin, myös me koemme, että järjestämiemme tuokioiden kaltaiselle perheiden yhteiselle toiminnalla olisi kysyntää. Osallistujamäärä oli osaltaan todentamassa tätä tarvetta, vaikka osallistujien vaihtuvuus olisikin voinut olla hieman suurempaa.

9.2 Perhekahvilan vastaavan antamaa palautetta työskentelystäimme

Toteutettuamme kaikki toiminnalliset tuokiot Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilassa, tapasimme yhdistyksen varapuheenjohtajan Kristiina Ala-Ristaniemen 18.5.2009. Saimme myös häneltä palautetta työskentelystäimme. Varapuheenjohtajan toimiessa perhekahvilan vastaavana ohjaajana, hän oli paikalla jokaisella järjestämällämme tuokiolla, jolloin hänellä oli myös hyvät valmiudet toimintamme arviointiin. Keskustelimme hänen kanssaan järjestämistäimme toimintatuokioista ja niiden onnistumisesta sekä muista toimintojen järjestämiseen liittyvistä asioista.

Perhekahvilan vastaavan mukaan ”mainostetut” toimintatuokiot tavoittivat huomattavasti enemmän osallistujia kuin sellaiset perhekahvilakerrat, jolloin ei ollut erillistä järjestettyä toimintaa. Tämän perusteella koimme onnistuneemme tiedottamisessa hyvin. Hänen mielestään paikallisyhdistyksen kanssa toteuttamamme yhteistyö oli myös ollut hyvää ja riittävää. Hänen mielestään olimme olleet riittävästi yhteydessä kahvilanvastaavaan ja hyvissä ajoin ennen varsinaisen toiminnan järjestämistä. Näin hän oli ehtinyt tarkistamaan tarvittavat asiat ennen tuokioita. Hän ei myöskään kaivannut tarkempia tietoja toimintakerroista ennen toteutuksia, jotta sai myös itse mahdollisuuden osallistua ”ulkopuolisena” henkilönä toimintakerroille. Toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen hän ei kokenut sen enempää tarvetta kuin oli osallistunutkaan. Hänen mielestään toimintoihin käytetty budjetti oli myös kohtuullinen siihen nähden, miten paljon erilaisia toimintoja järjestimme.

Kahvilan vastaava otti keskustelussa esille myös aikarajat järjestämässämme toiminoissa. Hän pohti, olisiko toiminnallisilla perhekahvilakerroilla aikaa pitänyt varata enemmän esimerkiksi siirtämällä päättymisaikaa kello 20.00 asti. Näin ei olisi tullut liian kiire esimerkiksi palautekyselyiden täyttämiseksi. Koimme, että juuri palautekyselyiden täyttämiseen olisi voinut panostaa hieman enemmän, vaikka onnistuimme saamaan hyvin palautetta jokaiselta toimintakerralta. Ajattelimme kuitenkin, että toimintojen päättymisaika oli hyvä varsinkin pienten lasten kohdalla.

Ohjaamisesta ja ohjaamistaidoistamme kahvilan vastaava antoi positiivista palautetta. Hän oli kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, miten saimme osallistajat koolle ennen varsinaista toimintaa ja, miten saimme ohjattua osallistajat varsinaisen toiminnan pariin. Ryhmäohjaus oli siis hänen mielestään hyvää, eikä hänelle tullut mieleen, miten olisimme voineet toimia toisin. Hänen mielestään onnistuimme myös yksilöllisessä ohjaamisessa, vaikka pyrkimyksenämme olikin, että lapset toimisivat pääasiassa vanhempiensa avustuksella eri toiminnoissa.

Kaiken kaikkiaan perhekahvilan vastaava koki, että ulkopuolinen toiminnan järjestäjä tuo hyvää vaihtelua toimintaan. Tähän viitaten hän mainitsikin, että muiden muassa kirjastovirkailija on ollut puhumassa perhekahvilassa siitä, miten tarinoiden ja satujen avulla asioita voi käsitellä lasten kanssa. Hänen mukaansa erilaiset ulkopuolisten järjestämät toiminnot ovat enemmän kuin toivottuja jatkossakin.

9.3 Projektille ja tuokioille asettamiemme tavoitteiden toteutuminen

Suunnitellessamme perhekahvilassa toteuttamiimme toiminnallisia tuokioita, asetimme jokaiselle tuokiolle omat tavoitteensa, joiden avulla pyrimme saavuttamaan projektille asettamamme yleiset tavoitteet. Käsittelemme seuraavaksi järjestämiimme toimintatuokioihin liittyviä osatavoitteita tuokiokohtaisesti sekä omaa työskentelyämme yleisesti toiminnallisia tuokioita järjestäessämme.

9.3.1 Ystävyys-tuokion arviointia osatavoitteiden pohjalta

Ystävyys-tuokion yleistavoitteiksi olimme asettaneet osallistujien innostamisen ja osallistamisen yhteiseen toimintaan.

Tuokion alkuun olimme suunnitelleet, että kaikki osallistajat istuisivat lattialle puolimpiyrään, jolloin lukisimme ystävyyteen liittyvän sadun. Ohjaajina pyrkisimme osallistamaan keskustelun avulla osallistujia sadusta esille tulevien asioiden pohdintaan sekä tilanteeseen keskittymiseen. Koimme, että lapset kuuntelivat keskittyneesti satua. Tämä toimi mielestämme hyvänä jatkotoimintojen innostajana. Sadun jälkeen käytiin keskustelua, johon osallistajat osallistuivat mielestämme hyvin ja tämä oli mielestämme myös hyvin toimiva asia seuraavaa osiota ajatellen. Osallistajat pystyivät mielestämme peilaamaan sadussa esille tulevia ja ystävyyteen yleensä liittyviä asioita omiin kokemuksiinsa. Tavoitteenamme oli vastavuoroisen keskustelun aikaan saaminen osallistujien kesken sekä se, että osallistajat saisivat yhteisiä elämyksiä satuhetkestä. Koimme, että olimme onnistuneet toiminnassamme.

Seuraavaksi pyysimme osallistujia siirtymään toiseen tilaan, jossa käsitelimme kuvallisen ilmaisun avulla sadusta ja teemasta esiin nousevia asioita. Tällöin jokainen sai piirtää isolle paperille kuvia satuun ja teemaan liittyvistä asioista. Tarkoituksenamme oli osallistujien innostaminen ja aktivointi yhteiseen tekemiseen.

Kuvallisen ilmaisun avulla aiheen käsitteleminen vaikutti mielestämme todella hyvältä asialta kokonaisuutta ajatellen. Vanhemmat ja lapset vaikuttivat innostuneilta ja kaikki osallistuivat toimintaan. Taustalla soiva rauhallinen musiikki oli myös toimiva

asia ja näin ajattelemmekin tämän auttaneen osallistujia rauhoittumaan toimintaan. Toiminnassa oli myös hyvää se, että samalla syntyi keskustelua osallistujien kesken. Vanhemmat ja lapset toimivat todella hienosti yhdessä. Mieleemme tuli myös se, että tämänkaltaisen toiminnan lomassa tulee pienemmillekin lapsille oppia hyvistä käytöstavoista ja toisten huomioimisesta. Oli mukavaa huomata, miten innostuneita lapset ja vanhemmat olivat toimimaan yhdessä.

Illan loppuksi pyysimme vanhempia täyttämään palautekyselyn. Mielestämme vanhemmat täyttivät mielellään palautekyselyt ja näin ollen saimme kaipaamiamme mielipiteitä ja kehittämistarpeita illan sujuvuudesta.

Loppuksi oli tarkoitus, että olisimme kokoontuneet kaikki yhteisen piirustuksen ympärille ja tarkastelleet aikaansaannostamme. Se vähän harmittikin, että muutamalla äidillä oli loppuksi kova kiire lähteä pois, joten yhteinen keskustelutuokio jäi pitämättä. Vaikka osa osallistujista lähtikin aiemmin kotiin, saimme herätettyä pientä keskustelua siitä, miten osallistujat kokivat järjestetyn toiminnan. Lapset ainakin kertoivat toiminnan olleen kivaa eikä aikuisiltakaan tullut negatiivista palautetta.

Kiinnitimme kahden lapsen kanssa valmiin työn Villa Linturin seinälle kaikkien tulevien perhekahvilassa kävijöiden iloksi. Ajattelemme tämän olleen hyvä lopetus toiminnalle ja pitämällemme tuokiolle sekä innostaneen toimintaan jatkoakin ajatellen. Seinällä oleva työ on myös hieno muisto silloisille osallistujille yhteistyöstä ja saattaa innostaa heitä jatkossakin tekemään jotakin vastaavaa.

Kaiken kaikkiaan totesimme tuokiosta, että muutama lisäperhe olisi saanut olla illan toiminnassa mukana, vaikka toisaalta ajattelemme, että pienemmällä porukalla oli hyvä aloittaa toiminta. Mietimmekin, että voisimme panostaa tuokion tiedottamiseen enemmän muun muassa viemällä ja toimittamalla sähköpostilla ilmoituksia hieman aikaisemmin haluamiimme paikkoihin.

9.3.2 Pääsiäis-tuokion arviointia osatavoitteiden pohjalta

Järjestämämme pääsiäisaiheisen toimintatuokion yleistavoitteiksi olimme asettaneet osallistujien innostamisen ja osallistamisen yhteiseen toimintaan.

Tuokion alkuun suunnittelemamme kokoontumisen myötä tarkoituksenamme oli innostaa osallistujia tuokion tuleviin toimintoihin sekä luoda struktuuria toiminnallemme. Varsinainen alkukokoontuminen sujuikin mielestämme hyvin. Erityiseksi haasteeksi koimme kuitenkin kaikkien osallistujien saamisen yhteiseen tilaan toimintojen aloittamiseksi, koska lapset leikkivät tuolloin melko riehakkaita leikkejä. Mielestämme oli kaiken kaikkiaan hyvä asia, että kerroimme pintapuolisesti tulevasta toiminnasta leikkutilassa, jolloin lapset osasivat hieman ennakoida tulevaa ja saimme myös hieman struktuuria toimintakertaan. Tämä toimi mielestämme myös hyvänä innostamisen tapana tuokion tulevaa toimintaa ajatellen.

Saimme Ystävyys-tuokion yhteydessä palautetta siitä, että vapaata leikkiä olisi hyvä olla enemmän ohjattujen tilanteiden lisäksi. Pääsiäis-tuokion suunnittelussa pyrimme huomioimaan myös tämän osallistujilta tulleen toiveen ja ennen ohjatun toiminnan aloittamista lapsille jäikin hyvin aikaa vapaaseen leikkiin.

Varsinaisten toimintojen, askartelutilanteen sekä raeruoohon kylvämisen, myötä pyrkimyksenämme oli saada aikaan osallistujien kesken keskustelua sekä innostaa heitä yhdessä tekemiseen. Tuokion eri tilanteet sujuivat mielestämme hyvin ja lapset ja vanhemmat vaikuttivat innostuneilta toimiessaan yhdessä. Myös pientä keskustelua syntyi toiminnan lomassa osallistujien kesken, mikä olikin yhtenä tavoitteenamme.

Olimme osanneet mielestämme huomioida osallistujien erilaiset toimintavalmiudet, etenkin eri-ikäisiä lapsia ajatellen, niin askarteluissa kuin muissakin toiminnoissa. Toiminnot eivät vaikuttaneet liian haasteellisilta pienillekään toimintaan osallistuneille lapsille, jota ilmensi muun muassa heidän askarteluintonsa. Toiminnan organisointia ajatellen, saimme mielestämme järjestettyä toiminnot hyvin. Jokaisella oli muun muassa riittävästi työskentelytilaa, vaikka työskentelytilat olivatkin melko pienet. Mikäli perheitä olisi ollut useampia, olisi meidän luultavimmin pitänyt ottaa toinenkin askartelutila käyttöömme.

Työskentelyilmapiiriä ajatellen, tiivis tunnelma myös fyysisesti saattoi kuitenkin auttaa osaltaan keskustelun syntymisessä osallistujien kesken. Koimme hyväksi asiaksien, että ne osallistujat, jotka eivät enää halunneet askarrella, saivat siirtyä leikkittilaan. Näin vapaata leikkiä oli myös toimintatuokion lopussa. Tämä oli hyvä asia myös kahvi- /mehuhetken suhteen, jolloin jokainen sai nauttia rauhassa tästä hetkestä ja askartelijat taas saivat vielä työskentelyrauhan.

Varsinaista loppukokoontumista emme näe Pääsiäis-tuokion yhteydessä olleen – kuten olemme aiemmin maininneet - vaikka tähän pyrimmekin. Ajattelemme, että yhteinen kahvi- /mehuhetki keskusteluineen ja palautekyselyiden täyttämisineen toimi osaltaan kuitenkin eräänlaisena loppukokoontumisena. Tässä hetkessä osallistujat keskustelivat, niin tuokioon liittyvistä, kuten muistakin asioista. Loppukokoontumisen yhtenä tarkoituksena olisi ollut innostaa osallistujia seuraavaan toimintatuokioon. Mielestämme kyselyssä ollut kysymys viimeiseen toimintakertaan (vappuaiheiseen) liittyen toimikin tietyllä tavalla innostavana tekijänä seuraavaa kertaa ajatellen. Osallistujien lähtiessä tuokiolta hyvillä mielin, ajattelimme myös tämän olevan osoitus onnistuneesta tuokiosta.

Kiinnitimme huomiota Pääsiäis-tuokion kulussa lisäksi siihen, miten hyvin olimme pysyneet suunnitelmissamme ajan suhteen. Totesimme, että tiedotteessa mainitsemissamme aikarajoissa (kello 17.00–19.00) oli vaikea pysyä. Päätimme seuraavalla kerralle yrittääkin viestittää kohderyhmällemme jo tiedotteessa sitä aikaa, jolloin varsinainen toiminta aloitetaan ja lopetetaan, vaikka perhekahvilan toteutusaika oli muuten suuntaa antava. Näin ajattelimme saavamme paremmin myös ne lapsiperheet osallistumaan toimintaan, joille juuri kello 17.00 oli esimerkiksi ruoka-aika sekä saavamme toiminnot päätetyksi suunnittelemassamme ajassa.

9.3.3 Vappukarnevaali-tuokion arviointia osatavoitteiden pohjalta

Viimeisen, Vappukarnevaali-tuokion, yleistavoitteiksi olimme asettaneet osallistujien innostamisen ja mukavan yhdessä olemisen. Lapsiperheitä oli tullut mukavasti illan tuokioon. Mielestämme oli hienoa huomata, että melkein jokainen lapsi sekä aikuis-

nen oli pukeutunut naamiaisasuun. Tämä nostatti myös osaltaan mielestämme tunnelmaa ja innosti vappuaiheiseen toimintaan sekä yhdessä toimimiseen muiden osallistujien kanssa.

Lapset olivat jälleen kerran todella innostuneita tulevan illan tuokiosta ja toiminnasta. Koristelimme yhdessä lasten kanssa Villa Linturin. Koimme koristelun tuovan yhdessä tekemisen riemua ja lisävään innostumisen kokemusta.

Varsinaisena tuokion aloituksena oli se, että kaikki kokoontuivat yhteen. Jokainen sai istua lattialle tyynyn päälle. Tavoitteena oli, että osallistujat innostuisivat toiminnasta ja keskittyisivät tuokioon sekä osallistuisivat toimintaan aktiivisesti. Tuokion alussa jokainen myös esitteli itsensä muille. Alkuesittely toimi myöhemmin yhteisten keskustelujen syntymistä edistävänä asiana perheiden välillä. Tällä kertaa lasten rauhoittelu ennen tuokion alkua kävi mielestämme helposti.

Seuraavaksi oli luvassa aloituslaulu, joka oli Leipuri Hiiva. Lauloimme ja leikimme laulun yhdessä lasten sekä vanhempien kanssa. Leikki-laulu toimi mielestämme hyvin innostavana välineenä tällä tuokiolla. Laulun olisi voinut ehkä laulaa vielä toiseen kertaan, jolloin lapset olisivat ehtineet osallistua entistä enemmän laulamiseen. Ajattelimme tällöin kuitenkin tuokion aikataulua, koska edellisiltä kerroilta oli tullut tutuksi myös se, että aikataulu oli ylittynyt.

Siirryimme yhteisen alkukokoontumisen jälkeen toiseen tilaan, johon olimme järjestäneet askartelumahdollisuuden. Askarteluvaihtoehtona oli vappunaamarin tai vaihtoehtoisesti vappuhuisikan tekeminen. Pyrimme synnyttämään toiminnan lomassa keskustelua osallistujien kanssa, tukea osallistujien keskinäistä keskustelua sekä innostaa yhteiseen toimintaan. Tunnelma oli innostunutta ja keskustelua syntyi kaikkien osallistujien kesken. Askarteluhetki yleisesti vaikutti onnistuneelta. Meidän ohjaajien sekä vanhempien keskinäinen vuorovaikutus oli luontevaa. Mielestämme sekin oli hyvä asia, että olimme molemmat askarteluhetkellä ohjaamassa – joidenkin äitien ollessa paikalla neljän lapsensa kanssa – jolloin olimme apukäsinä vanhemmille ja lapsille. Yleisesti lasten ja vanhempien keskinäinen työskentely oli sujuvaa ja vuorovaikutus toimi niin lasten kuin vanhempienkin kesken. Askartelutilanne sujui hyvin

ja askarteluihin ei mennyt liian kauan aikaa, jotta lapset ehtivät leikkiä myös keskenään.

Ensimmäisten lasten saadessa askartelunsa valmiiksi toinen meistä ohjaajista meni tekemään kasvomaalauksia lapsille. Mielestämme oli hyvä, että lasten tuleminen kasvomaalaukseen tapahtui portaittain askartelujen valmistuessa hieman eri aikaan. Oli myös hyvä, että olimme tehneet valmiit mallit kasvomaalauksista, jotta miettimiseen ei mennyt tässä hetkessä liian paljon aikaa. Koimme toimivaksi ratkaisuksi sen, että toinen meistä ohjaajista teki kasvomaalaukset, vaikka olimme aiemmin ajatelleet vanhempien tekevän näitä lapsilleen. Ajattelemme, että vanhempien tehdessä maalauksia lapsilleen, myös jotkin isommista lapsista olisi voinut haluta tehdä näitä joko itselleen tai muille lapsille. Tällöin olisimme ehkä joutuneet rajoittamaan kasvomaalauspuolesta toimintaa kesken kaiken.

Samassa tilassa kasvomaalauspuolesta kanssa taustalla soiva musiikki oli mielestämme hyvä lisä toimintaan. Kasvomaalauksista odottaneet lapset ja maalaamista sivusta seuranneet lapset innostuivat laulamaan musiikin tahdissa. Musiikki oli siis jälleen kerran hyvä ratkaisu. Lapset olivat todella innostuneita niin askartelusta kuin kasvomaalauksesta. Koimme onnistuneemme luomaan mukavia yhdessä olemisen ja tekemisen muotoja.

Toiminnan lopuksi oli keskustelua illan sujuvuudesta ja vanhemmat saivat täyttää palautekyselyt toimintaan liittyen. Vanhempien antamat palautteet kertovatkin mielestämme sen, että olimme onnistuneet hyvin toiminnassamme.

9.4 Oman toimintamme ja tavoitteidemme arviointia

Huomasimme, että projektin suunnittelu ja toteutus pitää sisällään paljon erilaisia asioita. Perhekahvilatuokioiden suunnittelu ja toteutus oli motivoivaa ja palkitsevaa. Toteuttamamme projektin myötä, koemme saaneemme kattavamman kuvan siitä, millaisia erilaisia vaiheita projektin toteuttamisessa voi olla ja, millaisia erilaisia tietoja ja taitoja projektin toteuttajilta voidaan vaatia. Tekemämme pitkäjänteinen ideointi- ja suunnittelutyö loivat mielestämme hyvän perustan toteuttamallemme toiminnalle. Lisäksi huomasimme, että projektille on hyvä asettaa riittävän realistisia ja

konkreettisia tavoitteita. Pyrkiessämme koko työskentelyprosessin ajan jatkuvasti kehittämään toimintaamme havaitsemiemme kehittämistarpeiden ja saamamme palautteen mukaisesti, koemme myös onnistuneemme asettamiemme tavoitteiden saavuttamisessa hyvin.

Projektia toteuttaessamme yhdeksi merkittäväksi asiaksi, koimme myös erilaiset yhteistyökumppanit. Näemme, että yhteistyötahot, joiden kanssa työskentelimme ja joihin olimme yhteydessä projektimme aikana, olivat mahdollistamassa toimintojen järjestämisen. Tähän pyrimme panostamaan projektin aikana, pitämällä säännöllisesti yhteyttä niin Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen toimijoihin, kuten tiedottamisessa apuna olleisiin tahoihinkin. Koemme yhteistyön sujuneen hyvin eri toimijoiden kanssa projektimme aikana. Lisäksi yhteistyömme lapsiperheiden kanssa sujui todella hyvin. Vanhemmat ottivat meidät ohjaajat hyvin vastaan ja olivat alusta lähtien yhteistyöhaluisia.

Toiminnallista opinnäytetyötä tehdessämme, koemme saaneemme paljon kokemusta ohjaustyöstä. Toimintatuokioita ohjatessamme opimme rauhallisuutta ja tilanteen hallintakykyä. Perusteellinen suunnittelu- ja valmistelutyö ennen toiminnallisten tuokioiden toteuttamista olivat vahvuuksiamme työskentelymme aikana, jonka näemme myös edistäneen ohjaustilanteiden sujuvuutta.

Havaitsimme, että muutoksia suunnitelmiin on joskus tehtävä hyvinkin nopeasti, eikä sen saa antaa vaikuttaa ohjaajien ja ohjattavien väliseen suhteeseen eikä perhekahvilakerran sujuvuuteen. Tehdyissä suunnitelmissa tulee olla kuitenkin joustovaraa ja näin pyrimme tämän seikan huomioimaan tuokioita suunnitellessamme. Erilaisia tilanteita tulee osata lukea koko ajan ja toimintaa tulee ohjata tehtyjen havaintojen pohjalta, kaikki osallistujat huomioiden. Näin ohjaajalta vaaditaankin mielestämme soveltamistaitoja, luovuutta ja kärsivällisyyttä tilanteiden hallitsemiseksi.

Tehdessämme opinnäytetyötämme parityöskentelynä, olemme todenneet kompromissien tekemisen olevan yksi tärkeistä asioista. Asioista tulee myös osata neuvotella ja päätöksiä on tehtävä yhdessä. Näiden asioiden toteutumiseksi koimme hyväksi ratkaisuksi työskentelypäiväkirjan pitämisen koko työskentelyprosessin ajan. Näin me molemmat pysyimme myös paremmin ajan tasalla siitä, mitä asioita olimme teh-

neet ennalta sovitun työjaon mukaisesti. Lisäksi se, että keskustelimme jokaisen tuokion sujuvuudesta ja otimme näin molempien mielipiteet huomioon, edisti oman toimintamme kehittymistä entisestään.

Koimme tuokioiden toteuttamisen yhteydessä hyväksi ratkaisuksi sen, että olimme sopineet molemmille omat vastualueensa. Tämä auttoi osaltaan kunkin toimintatuokion organisoimisessa. Keskinäinen työnjakomme edisti myös toiminnan selkeyttä ja sujuvuutta, molempien ottaessa vastuuta tietyistä toiminnoista.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISAJATUKSET

Opinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää lapsiperheiden yhteistä toimintaa Köyliössä. Toteutimme Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilassa erilaisten teemojen ympärille rakentuvia toimintakokonaisuuksia, yhdistyksen toimijoiden ilmaistua tällaisen toiminnan tarpeellisuuden paikkakunnallaan. Pyrimme toiminnan myötä edistämään lapsiperheiden toisilleen antaman vertaistuen mahdollistumista sekä tukemaan lasten ja vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta.

Toiminnallisiin tuokioihin osallistumalla lapsiperheet saivat mahdollisuuden tulla perhekahvilaan, siitä huolimatta olivatko he aiemmin kyseisessä paikassa käyneet. Näemme ohjaamiemme tuokioiden myös madaltaneen joidenkin lapsiperheiden osallistumiskynnystä perhekahvilatoimintaan.

Käyttäessämme sosiokulttuurisen innostamisen keinoja toiminnassamme, halusimme innostaa perheitä yhdessä tekemiseen. Tavoitteena ei ollut tarjota perheille valmista toimintamallia, vaan aktivoida ja innostaa perheitä toimimaan erilaisten toimintojen parissa. Pyrimme herättelemään vanhempien tietoisuutta erilaisista toimintamahdollisuuksista, organisoimaan toimintaa sekä yleensäkin saamaan vanhemmat toimimaan ja liikkeelle.

Päädyimme rakentamaan tuokiot vuodenaikaan nähden ajankohtaisiksi kokemiemme teemojen ympärille. Pyrimme tekemään perhekahvilan ohjattua toimintaa sisältävistä kahvilakerroista myös mahdollisimman monipuolisia käyttämällä erilaisia sosiaalipedagogisia työvälineitä. Tuokioidemme teemat sisälsivät satujen lukemiseen, kuvallisen ilmaisuun ja eri kädentaitoihin liittyviä toimintoja. Lisäksi osallistujien ikätaso sekä heidän esittämät toiveet ja toimintaan kohdistuvat kehittämissuositukset olivat osaltaan määrittämässä suunnittelemiämme tuokioita.

Toteuttamiemme toiminnallisten tuokioiden, niistä tekemiemme havaintojen sekä osallistujilta ja perhekahvilan vastaavalta saamamme palautteen myötä, koemme onnistuneemme, niin projektille kuin omalle toiminnallemmekin asettamiemme tavoitteiden saavuttamisessa. Kaikkia kolmea tuokiotaamme, niin Ystävyys-, Pääsiäis- kuin Vappukarnevaali-tuokiotakin ajatellen, koemme onnistuneemme innostamaan lapsiperheitä yhteiseen tekemiseen toiminnan avulla.

Onnistuimme lapsiperheiden innostamisessa hyvin siitä huolimatta, että olimme todenneet toteuttamassa projektissa olevan myös riskitekijöitä, kuten kohderyhmämme osallistumisaktiivisuus toimintoihin. Lapsiperheet osallistuivat ohjaamiimme tilanteisiin aktiivisesti. Vanhemmat ja lapset toimivat tuokioiden tilanteissa monelta osin tavoittelemallamme tavalla, jonka myötä pyrimme tukemaan heidän keskinäistä vuorovaikutustaan. Toiminnan ohessa syntyneiden keskustelujen sekä osallistujien antaman positiivisen palautteen, koemme taas olevan osoitus siitä, että lapsiperheiden toisilleen antama vertaistuki mahdollistui järjestämiemme toimintakokonaisuuksien yhteydessä.

Projektiamme sekä sen eri osapuolia ajatellen, näemme jokaisen hyötyneen järjestämistämme toiminnasta. Ensisijaisesti ajattelemme lapsiperheiden saaneen isoimman hyödyn toteuttamistamme tuokioista. Osallistujat saivat mahdollisuuden yhdessä toimimiseen muiden lapsiperheiden kanssa sekä näin he saivat vertaistukea toisiltaan. Samalla osallistujat saivat jakaa kokemuksiaan toistensa kanssa sekä rakentaa ja laajentaa sosiaalisia verkostojaan. Toimintojen kautta vanhemmat ja lapset saivat mahdollisuuden myös yhteiseen tekemiseen. Ajattelemme heidän saaneen monia ideoita erilaisista yhdessä tekemisen muodoista - niin omia lapsiaan kuin muita perheitäkin ajatellen - joita on mahdollista toteuttaa pienillä resursseilla.

Näemme Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen taas hyötyneen opinnäytetyöstämme muun muassa toiminnan kehittämiseen liittyvien asioiden osalta. Yhdistys on toivottavasti saanut toteuttamiemme toiminnallisten kokonaisuuksien myötä uusia ideoita järjestämiinsä toimintoihin ja tapahtumiin. Esimerkiksi osallistujien antaman palautteen myötä yhdistys on saanut kehittämisehdotuksia muun muassa perheenisien osallistamisesta toimintoihin ja etenkin perhekahvilatoimintaan.

Toiminnallisen opinnäytetyön tekemisestä olemme itse hyötynneet monelta osin, kuten ammatillista kasvuamme ja henkilökohtaisia kokemuksiamme ajatellen. Erityisesti saimme kokemusta projektimaisesta työskentelystä suunnitellessamme ja toteuttaessamme toiminnallisia tuokioita. Ohjaustaitomme kehittyivät työmme myötä. Saimme kokemusta ryhmien sekä eri-ikäisten lasten ja vanhempien ohjaamisesta. Ajattelemme, että olemme oppineet soveltamaan opiskelemiamme teoreettisia asioita käytännössä, kuten erilaisten ihmisten kohtaamista. Yhteistyötaitojen kehittyminen mahdollistui ollessamme yhteydessä eri yhteistyökumppaneihimme sekä lapsiperheisiin.

Järjestämiemme toimintatuokioiden kaltaista lapsiperheiden yhteistä toimintaa ajatellen, näemme kohderyhmämme osallistumisaktiivisuuden sekä saamamme palautteen kertovan siitä, että tämänkaltaiselle toiminnalle olisi kysyntää jatkossakin. Opinnäytetyön tekemisen myötä, olemme kuitenkin havainneet tiettyjä haasteita ja huomioitavia asioita, jotta lapsiperheiden yhteinen toiminta onnistuisi ja mahdollisesti vielä omaehtoisesti järjestettynä. Toimintatuokioiden osallistujien ikäjakauman ollessa iso, näemme yhdeksi haasteeksi eri-ikäisille suunnattujen toimintojen suunnittelemisen siten, että jokaisen kehitystaso tulisi huomioitua. Ajattelemme tämän olevan sellainen tekijä, joka vaikuttaa myös lapsiperheiden omaehtoisesti järjestetyn toiminnan suunnittelemisessa. Ihmisten erilaiset aikataulut ovat varmasti iso haaste, jos lapsiperheet innostuvat järjestämään omaehtoisesti yhteistä toimintaa tulevaisuudessa.

Yhtenä haasteena ja kehittämiskohtana, näemme isien osallistamisen perheen yhteisiin toimintoihin. Pohdimme, miten jatkossa pitäisi toimia, että lapsiperheiden isät saataisiin innostumaan toimimaan vapaa-ajalla perheen kanssa ja etenkin järjestä-

miemme tuokioidenkaltaisten toimintojen parissa. Yhtenä vaihtoehtona näemme sen, että isän roolia korostettaisiin toiminnoissa enemmän. Näin edistettäisiin isälapsitoimintaa sekä tuettaisiin ja vahvistettaisiin myös isyyden merkitystä lapsiperheissä entisestään.

Pohtiessamme koko perheelle suunnattua toimintaa, näemme yhtenä toimintamuotona ja vaihtoehtona toiminnallisille tuokioille perheille suunnatut kerhot. Esimerkiksi liikunnallinen kerho, jossa olisi vapaamuotoista yhdessäoloa oman ja muiden perheiden kanssa pallopelien, temppuratojen ja muun mukavan tekemisen parissa. Perheet voisivat kokoontua kerran viikossa esimerkiksi lauantaisin toimimaan yhdessä. Tämänkaltaiseen toimintaan voisi ottaa mukaan myös isovanhempia.

Ajattelemme, että perheiden yhteisellä toiminnalla, johon voi osallistua muitakin kuin ydinperheenjäseniä, olisi mahdollista tukea lasten hyvinvointia. Tällaisella toiminnalla voitaisiin edistää ja vahvistaa yhteiskunnassamme heikentynyttä sosiaalista kontrollia. Lisäksi vanhemmuuden tukeminen ja koko perheelle suunnattu vertaistuki mahdollistuisivat tämänkaltaisissa toiminnoissa.

Yleisesti, niin lapsiperheille kuin muillekin kohderyhmille suunnattuja, erilaisia toimintoja ja vapaa-ajanviettopoja ajatellen, olemme voineet todeta työskentelyprosessimme aikana sen, miten iso merkitys tiedottamistyöllä on toimintojen onnistumiseksi. Näemme, että lapsiperheille suunnatuista toiminnoista tulisi tiedottaa riittävän ajoissa ja usean tiedottamiskanavan kautta. Näin voidaan saavuttaa tulosta erilaisten uusienkin toimintamuotojen suosion kasvattamiseksi.

Ajattelemme tulevaisuuden näyttävän, millaisia vaikutuksia järjestämillämme toimintatuokioilla on ollut ja, miten Köyliössä toteutuva lapsiperheiden yhteinen toiminta tulee kehittymään. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistyksen perhekahvilan tämänhetkisestä tilanteesta voimme kuitenkin kertoa sen, että toiminta jatkuu edelleen, mutta toteutuspaikkana on Köyliön seurakuntatalon kerhuone.

Kahvilatoimintaa järjestetään vuoroviikoin seurakunnan järjestämän äiti-lapsi-piiri kanssa, molempien toteutuessa näin joka toinen viikko torstai aamupäivisin. Aamu-

päivien on todettu tavoittavan enemmän osallistujia, muun muassa kotiäitien ollessa innokkaampia lähtemään tällöin kodin ulkopuolisiin toimintoihin. Miesten ja perheenisien tullessa kotiin illalla ei enää monesti haluta lähteä kodin ulkopuolisiin harrastuksiin. Työssäkäyvät äidit taas eivät enää kotiin tultuaan välttämättä jaksakaan lähteä lastensa kanssa ulkopuolisten tahojen järjestämiin toimiin. Lisäksi eri perheenjäsenten harrastukset voivat osua samoihin ajankohtiin.

Tämän johdosta tulimme siihen tulokseen, että vaikka lapsiperheille suunnattuja toimintoja järjestettäisiin jatkossa, kaikkien kohderyhmään kuuluvien mielenkiinnon kohteita voi olla vaikeaa toteuttaa samanaikaisesti. Ajattelemme kuitenkin, että pienilläkin toimilla voidaan vaikuttaa lasten hyvinvointiin ja vanhemmuuden tukemiseen. Vaikka järjestämiemme toimintojen toteutus kohdistui pienen kunnan lapsiperheisiin, ajattelemme tehneemme tärkeää työtä. Pyrimme mahdollistamaan lapsiperheiden yhteisen toimimisen sekä vertaistuen toteutumisen, jonka näemme tukevan osaltaan myös vanhemmuutta. Tämänkaltaisilla toiminnoilla voidaan mielestämme ennaltaehkäistä vakavienkin ongelmien syntymistä perheissä ja yhteiskunnassamme.

LÄHTEET

Ala-Ristaniemi, K. 2009. Perhekahvilan vastaava, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistys. Köyliö, Henkilökohtainen tiedonanto 18.5.2009.

Hanifi, R. 2009. Musiikin aktiiviset harrastajat. Teoksessa Liikkanen, M. (toim.) Suomalainen vapaa-aika – Arjen ilot ja valinnat. Helsinki. Gaudeamus Helsinki University Press, 225–249.

Jallinoja, R. 2009. Perhe yhdessä vapaa-aikana. Teoksessa Liikkanen, M. (toim.) Suomalainen vapaa-aika – Arjen ilot ja valinnat. Helsinki. Gaudeamus Helsinki University Press, 49–77.

Kankare, P. 2009. Vertaistoimintaa perheille. Ala-Satakunta 60 (9), 13.

Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007. Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle. SMS-Tuotanto.

Kauppila, R. 2005. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot. Jyväskylä. PS-kustannus.

Kupiainen, T. 2004. Käsillä tehty. Helsinki. Edita.

Kurikka, M. & Ranne, E. 2008. Näkövammaisten lasten liikuntakerho Sporttis. Pori. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere. Vastapaino.

Lahikainen, A. & Pirttilä-Backman, A-M. 2001. Sosiaalipsykologian perusteet. Helsinki. Otava.

Liikkanen, M. (toim.) 2009. Suomalainen vapaa-aika – arjen ilot ja valinnat. Helsinki. Gaudeamus Helsinki University Press.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto a. Tietoa MLL: sta [verkkodokumentti]. [Viitattu 12.9.2009]. Saatavissa: <http://www.mll.fi/mll/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto b. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisyhdistys [verkkodokumentti]. [Viitattu 12.9.2009]. Saatavissa: <http://www.koylio.com/kotisivu.php?id=85>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto c. Perhekahvilat [verkkodokumentti]. [Viitattu 12.9.2009]. Saatavissa: <http://www.mll.fi/perheille/perhekahvilat/>

Melkas, T. 2009. Suomalaisten yksityiselämän sosiaalisuudesta. Teoksessa Liikkanen, M. (toim.) Suomalainen vapaa-aika – Arjen ilot ja valinnat. Helsinki. Gaudeamus Helsinki University Press, 21–48.

Niemistö, R. 2007. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Helsinki. Palmenia.

Pulkkinen, L. 2002. Koti, koulu ja yksityinen elämänpiiri hyvän elämän ankkureina. Teoksessa Rönkä, A. & Kinnunen, U. (toim.) Perhe ja vanhemmuus – Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Jyväskylä. PS-kustannus, 14–29.

Räty, T. 2007. Uusi lastensuojelulaki. Helsinki. Edita Prima Oy.

Rönkä, A. & Kinnunen, U. (toim.). 2002. Perhe ja vanhemmuus – Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Jyväskylä. PS-kustannus.

Sassi, P. & Tarkkonen, T. 2006. Lapsi ja taide. Puheenvuoroja taidekasvatuksesta. Helsinki. Cultura.

Sosiaaliportti. 2009. Ehkäisevä lastensuojelu [verkkodokumentti]. Sosiaaliportti. [Viitattu 5.9.2009]. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/>

Suvanto, M. (toim.) 2007a. Lapsuuden historiaa [verkkodokumentti]. Plan Suomi Säätiö. [Viitattu 25.8.2009]. Saatavissa: <http://www.plan.fi/kirjasto/materiaalit/lapset-maailmalla/lapsuuden-historiaa/>

Suvanto, M. (toim.) 2007b. Lasten oikeudet [verkkodokumentti]. Plan Suomi Säätiö. [Viitattu 25.8.2009]. Saatavissa: <http://www.plan.fi/kirjasto/materiaalit/lapset-maailmalla/lasten-oikeudet/>

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Ohjaajan opas. Helsinki. Tammi.

Ylönen, H. 2000. Loihditut linnut. Satujen merkitys lapselle. Helsinki. Tammi.

HEI KÖYLIÖN MLL:N PAIKKALISYHDITYKSEN TOIMIJAT!

Olemme kaksi sosionomi (AMK) -tutkintoa suorittavaa opiskelijaa Satakunnan ammattikorkeakoulusta, Porin sosiaali- ja terveystieteiden toimipisteestä. Olimme yhteydessä paikallisyhdistyksenne puheenjohtajaan 14.1.2009 puhelimitse kysyäksenne mahdollisesta yhteistyöhalukkuudestanne kanssamme opinnäytetyötämme ajatellen. Pyysitte lähettämään esittelytekstin opinnäytetyöhömme liittyen. Tässä olisi joitakin ajatuksia ja ideoita, joita olemme opinnäytetyöhömme liittyen pohtineet. Olemme jättäneet ideoillemme suunnitteluvaraa, jotta voisimme mahdollisesti yhteistyössä kanssanne kehittää näitä eteenpäin, täten emme olekaan tehneet pikkutarkkoja suunnitelmia vielä tässä vaiheessa.

LAPSIPERHEIDEN YHTEISEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN KÖYLIÖN

Opinnäytetyön aihe ja kohderyhmä

Haluamme järjestää lapsiperheille erilaisia (esim. liikuntaa, kuvallista ilmaisua, teema-askartelua, yms.) toiminnallisia tuokioita, joiden avulla pyrimme aktivoimaan ja innostamaan vanhempia yhdessä tekemiseen lastensa kanssa sekä yhdessä muiden lapsiperheiden kanssa. Ajatuksenamme olisi myös tarjota lapsiperheille mahdollisuutta vertaisryhmätoimintaan.

Järjestämämme projektin jatkuvuuden/pysyvyyden tavoittelemiseksi asettaisimme opinnäytetyömme yhdeksi tavoitteeksi, että lapsiperheet voisivat kehittää jatkossa vastaavanlaista toimintaa esimerkiksi yhteistyössä MLL:n kanssa.

Projektin toteutuspaikka

Projektimme toteutuspaikkana tulisi olemaan Köyliön kunta.

Lapsiperheiden kokemukset ja palaute yhteisestä toiminnasta

Olemme suunnitelleet toteuttavamme myös lomakekyselyn toiminnallisiin tuokioihin liittyen. Kyselyn avulla pyrimme keräämään tietoa ja yleensäkin palautetta järjestystä toiminnasta (esim. toimintaan kohdistuvia ajatuksista ja kehittämisajatuksista).

Opinnäytetyön aikataulu

Tavoitteenamme olisi saada opinnäytetyömme valmiiksi marraskuuhun 2009 mennessä. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että projektin suunnittelu ja toteutus sekä, täten myös aineiston hankinta tapahtuisivat keväällä 2009.

Opinnäytetyöraportin kirjoittamista varten tehtävän ja järjestetyn toiminnan avulla hankitun aineiston (mm. toimintoihin liittyvien palautekyselyjen ja omien havaintojemme analysointia) analysoinnin olemme ajatelleet suorittaa syksyllä 2009.

Ystävällisin terveisin

Sosionomi(AMK) -opiskelijat

Sari Aalto

XXXXX

puh. XXX XXX XXXX

Sirpa Kosonen

XXXXX

puh. XXX XXX XXXX

Vertais toimintaa perheille

KÖYLÖ, Kepola

Pauliina Karhane

- Kyllä haittaa nostan sille esille, joka ensimmäisenä tiennee ilmestyvä, sanoo MILL Koylön perhekahvilan vetäjä **Kristiina Ala-Ristantieni**.

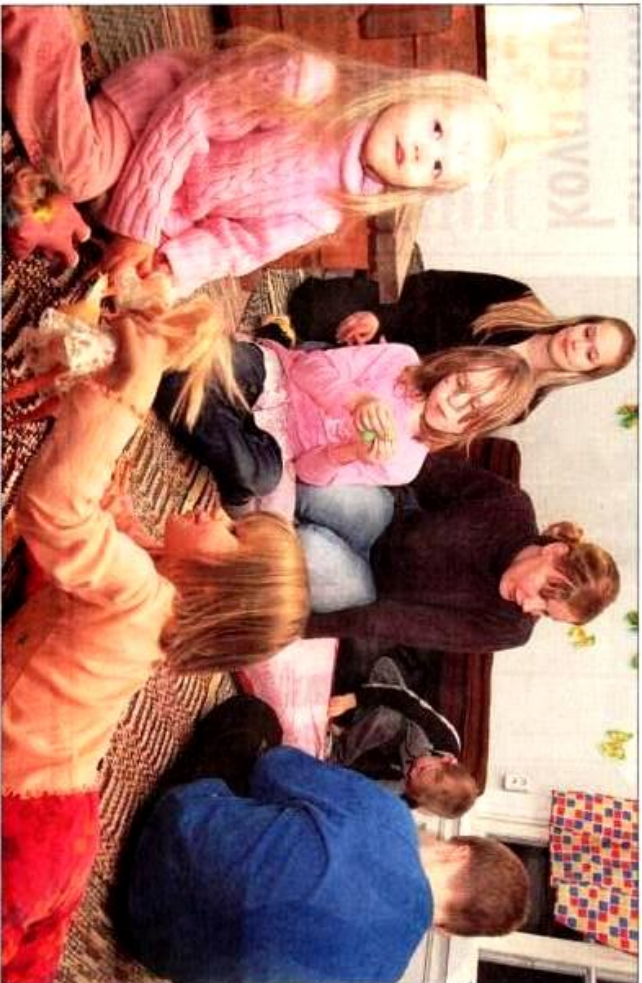
Koko perheelle tarkoitettu perhekahvila avasi ovensa Villa Linturissa tammikuun viimeisenä tiistaina. Kristiina kertoo perhekahvilan olevan ehkä enemmänkin aarten juttu.

- Taitaa hojortellaan ja ihmertellä arjen asioita kahvittelun lomassa. Lapsot saavat tunteita ja purkaa energiaa keskenään. Tämä on selkeästi vertaisjuttua.

Ihän uusi juttu perhekahvila ei Koylhossa ole, sillä aiemmin sitä pidettiin Vuorenmäessä 1,5 vuoden ajan. Viime syksy oli taukoa, ja nyt kahvila vaihtoi käytännön syistä paikkaa.

- Vuorenmäessä kahvilaa ei ehditty pitää, ja minä tarvitsin paikan lähempää kotia. Keksin kysyä tätä Villa Linturista, sillä olen illaisten katselijat tämän olevan pitmeän.

MILL:n perhekahvilat ovat yleensä päivittäin. Koylhossa päätettiin kokeilla illan jotta lastensa olevien vanhempien lisäksi myös työssäkäyvät

Sostionomioipiskelijät Sirpa Kosonen (takana vas.) ja Sari Aalto pitävät kevään kolme teemakahvilaa MILL Koylön perhekahvilassa. Viime tiistaina leikkiseuraa toististaan löysivät muun muassa Janni Kosonen (vas.), Viivi Ala-Ristantieni, Siiri Ala-Ristantieni, Jukka Tuomola sekä Mikael Sund.

pläseivät mukaan. Kahvilassa on otettu käyttöön hyvä kiertoon - teema. Toiselle tarpeeton voi olla toiselle tarpeellinen.

- Seurakunnassa toissa oleskansi samme idean laittaa hyvän kiertämään. Pidimme lasten kekkeillä, jossa sitä kehitettiin ensimmäistä kertaa.

Ihmiset innostuivat, että tarjota saa tuoda ja ottaa mukaan. Sen jälkeen sitä on ollut erilaisissa tapahtumissa ja kirpputoreilla. Kristiina

kerroo, Perhekahvilan hyvä kiertoon -hylyt ovatkin pulloita, vaatteita jo kahden ensimmäisen tiistain jälkeen.

- Hylyt on laitettu srympään, koska jollain voi olla kynnys ottaa tavaraa toisten nähden.

Perhekahvilan saadaan tänä keväänä myös ohjattuja teemalaittoja. Sostionomioipiskelijät **Sirpa Kosonen**, Koyljosta ja **Sari Aalto** Raumalta tekevät illoista toiminnallisen ohjelmavivon tarkoituksena on kerätä koulukaudessa tarjota ohjattua toimintaa.

- Tavoite on, että äidit ja lapset sekä perheet keskennään toimintavaihtoihin. Koodissa ei vaihdannut askareita lasten kanssa ja vanhemmat eivät näe, mitä lapsi osaa. Illoissa yhdistävy yhdessä tekemisen, Sirpa ja Sari kertovat.

Ensimmäinen kolme teemakahvilasta on 24. helmikuuta. Kristiinan mukaan teemakahvilat alkavat tiettyyn aikaan, mutta muuten tuloaika on hirtkava.

- Vaiden ja selvemmän välillä saa tulla ja mennä kuten haluaa. Ideoita on, että toimintaa olisi mahdollisimman vapaata. Kaikki toteutetaan terve-tulkeksi.

Perhekahvilaa jatketaan näillä näkymin toukokuun loppupuuta saakka ja kesätauon jälkeen syksyllä. Ensi tiistaina perhekahvilaa ei ole kylähdistyksen kokouksen vuoksi.

Tunnin pitäjät: Marri ja Elina

PV/M: 18.9.2007

Kohderyhmä: Sporttis-kerho, näkövammaiset lapset

Tunnin aihe, yleistavoitteet: Tutustuminen, omistamisen kokemusten saaminen ja sääntöjen noudattaminen

TAVOITTEET:	HARJOITTEET JA OPETUSSISALTO:	OPETUSMUOTO JA ORGANISOINTI:	ARVIOINTI JA PALAUTE:	VÄLINEET	AIKA
Mihin pyrin? Mikä tavoite?	Miten harjoiteltaan?	Miten järjestän tilan? Miten järjestän liikkujat?	Mihin asioihin kiinnitän huomiota? Miten korjaan / ylläpidän toimintaa?	Kuninka monta?	
1) Tehokas aloitus, nimien oppiminen.	1) Alkupiiri -säännöt ym. (nimilappu)	1) Istutaan lattialla piirissä, kerrotaan omat nimet ja laiteaan maalarinteippi- ja paitaan nimi. Sovitaan yhteiset säännöt.	1) Oman vuoron odottaminen, tilanteen rauhallisuus ja turvallisuus.	maltoja, hernepusseja, kippoja, vanteita, palkkamerk- kejä, leikki- varjo, CD- soitin, CD maalariinteip- piä, tussi	1-2) 10 min
2) Nimien oppiminen.	2) Tutustuminen -liikkunustapa+nimi	2) Jokainen sanoo ja näyttää yhden liikkunustavan sekä kertoo oman nimensä ja kaikki liikkuvat samalla tavalla.	2) Oman vuoron antamiseen jokaiselle. Rohkai- semiseen lasta näyttämään liike ja kannustamaan muita liikkumaan samoin. Annetaan ideoista positiivista palautetta.		
3) Omien tavaroiden tunnistaminen, ryhmähengen muodostuminen ja energian purkaminen.	3) Nouda tavarat (yksi tavara kerrallaan)	3) Lapset 2:een joukkueeseen. Lapset noutavat tavaroita annettulla tavalla keukeltä rajatulta pelialueelta yksi tavara kerrallaan ja kuljettavat sen oman joukkueensa kotipesään. -liikkeet: peppu maassa, konttaamalla, rapukävelyllä, juosten.	3) Tilanteen turvallisuuteen ja sujuvuuteen. Tarvittaessa lisätään tai vähennetään noudettavien tavaroiden määrää.		3) 10-15 min
4) Oma ratkaisukyky ja pari/ryhmätoiminta. Tutustuminen toisiin. Ohjeiden kuunteleminen.	4) Palkkamerkkit -1 jalka, 2 kättä -1 peppu, 1 käsi -2 kättä, 1 polvi -3 jalkaa, 4 kättä -1 peppu, 2 polvea, 3 kättä -1 kynänpää, 2 polvea, 1 käsi -2 polvea, 1 käsi	4) Lattialla on erilaisia palkkamerkkejä ja lasten tehtävänä on asettaa palkkamerkkin päälle musikin loputtua määrättyllä tavalla.	4) Ohjeiden noudattamiseen ja tehtävien omistamiseen sekä tarvittaessa niissä auttamiseen. Annetaan lasten rauhassa miettiä ratkaisua tehtävään.		4) 10-15 min

<p>5) Ryhmittöimintä ja yhteinen ongelmanratkaisu.</p>	<p>5) Myyty</p>	<p>5) Lapsot tarttuvat silmät kiinni toisaan kasista niin, että muodostuu solmu. Silmät avataan ja yritetään päästä riviin käsiä irtottamalla.</p>	<p>5) Yhteistoiminnan sujuvuuteen ja tehtävän suorittamisen rauhallisuuteen. Lasten kannustamiseen, kun myyty alkaa selviää.</p>	<p>5) 5-10 min</p>
<p>6) Ohjeiden kuunteleminen ja niiden mukaan toimiminen. Oman vuoron odottaminen.</p>	<p>6) Leikkivarjo</p>	<p>6) Nostetaan leikkivarjoa ylös aina kolmeen laskettaessa. Laitetaan pallo varjon keskelle ja yritetään saada se varjolla kiinni ilmaan heittämisen jälkeen. Yritetään vierittää palloa leikkivarjon reunalla niin, ettei se putoa maahan. Jokainen lapsi pääsee vuorollaan leikkivarjon alle makuu- maan ja varjo heituu päällä.</p>	<p>6) Oikeanlaisten ja turvallisten välineiden valintaan. Yhdenaikaiseen toimintaan ja lasten keskittymiseen tehtävän aikana.</p>	<p>6) 10 min</p>
<p>7) Rauhoittuminen ja rentoutuminen liikuntasuorituksen jälkeen.</p>	<p>7) Rentoutus leikkivarjolla</p>	<p>7) Lapsot makuuvarjoilla päinmaakuulla ja ohjaajat heijuttelevat leikkivarjoa lasten yläpuolella rauhallisen musiikin soivassa taustalla.</p>	<p>7) Tilanteen rauhallisuuteen ja jokaisen lapsen mahdollisuuteen rauhoittua.</p>	<p>7-8) 5 min</p>
<p>8) Lapsot sanovat mielepiteensä kerhosta.</p>	<p>8) Kerhokerran päättäminen</p>	<p>8) Keskustellaan lasten kanssa piirissä istuen siitä, mikä oli kivaa ja heidän toiveistaan tuleville kerhokertoille.</p>	<p>8) Palautteen antamiseen ensimmäisestä kerhokerrasta lapsille ja lasten tasavertaiseen kuuntelemiseen.</p>	

M L L P E R H E K A H V I L A

**KOKOONTUU VILLA LINTURISSA
KÖYLIÖN KEPOLASSA AINA TIISTAISIN.
KAHVILAN OVET OVAT AVOINNA KLO 17-19.00
KAHVILAAN VOI TULLA MIHIN
AIKAAN ITSELLE SOPII PARHAITEN,
AIKA ON "LIUKUVA".
ILOISTA YHDESSÄOLOA LEIKKIEN, ASKARRELLEN
JA ARJEN KOMMELLUKSISTA KOKEMUKSIA JAKAEN.**

Kahvilassa "HYVÄ KIERTOON" -teema. Jos sinulla on ylimääräisiä lasten leluja tai vaatteita, niin tuo ne meille, ja jos taas tarvitset jotain, niin ota mukaasi mitä haluat.

**TERVETULOA VIETTÄMÄÄN MUKAVAA KAHVITTELU HETKEÄ
KANSSAMME!**

M L L KÖYLIÖ

MLL PERHEKAHVILA

TIEDOTTAA

*Mitä voisi lahjoittaa sille,
joka omistaa jo kissankellon,
vanamon, säteet kevätauringon,
jolla on talvi ja syys - kävisikö ystävyys?
-Uppo Nalle(Elina Karjalainen)-*

TIISTAINA 24.2.2009 KLO 17.00-19.00
VILLA LINTURISSA KOKOONTUVASSA
PERHEKAHVILASSA

YSTÄVYYS-TUOKIO

KAHVITTELUN, LEIKIN JA JUTUSTELUN LISÄKSI
LUVASSA YHTEINEN SATUHETKI SEKÄ MUUTA
MUKAVAA TOIMINTAA TUOKION AIHEESEEN
LIITTYEN

YSTÄVÄLLISIN TERVEISIN

SOSIONOMI -OPISKELIJAT
SARI AALTO JA SIRPA KOSONEN
&
MLL: N PERHEKAHVILA

LIITE 6

TOIMINTATUOKIOT MLL: N KÖYLION PAIKALLISYHDISTYKSEN PERHEKAHVILASSA

Tuokion pitäjät: Sari Aalto ja Sirpa Kosonen

Toteutuspäivä: 24.2.2009

Tuokion teema: Ystävyys ja ystävyyyden käsitteleminen sarutehken ja kuvallisen ilmaisun keinoin

Yleistavoitteet: osallistujien innostaminen ja osallistaminen yhteiseen toimintaan

TAVOITTEET	TOIMINTA	TOIMINNAN ORGANISOINTI	HAVAINNOINTI	VÄLINEET	AIKA
<ul style="list-style-type: none"> - mihin pyrimme eri toiminnollis? - mitä tavoiteltomme? 	<ul style="list-style-type: none"> - toimintojen kuvaukset 	<ul style="list-style-type: none"> - mitä toiminnossa tapahtuu? - miten järjestämme toiminnan? 	<ul style="list-style-type: none"> - mitä havainnoimme kohderyhmän toiminnassa? - mitä havainnoimme omassa toiminnassamme? 	<ul style="list-style-type: none"> - toiminnossa tarvittavat tarvikkeet/väli nesi/materiaalit 	<ul style="list-style-type: none"> - miten paljon toimintoihi n kulut/varat aan aikaa?
<ul style="list-style-type: none"> - toimintaan keskittyminen/osallistujien osallistaminen/innostaminen toimintaan 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sarutehki 	<p>Kaikki osallistujat istuvat laitalla puolympyrässä. Tuokion ohjaaja lukee ystävyteen liittyvän sadun. Hän pyrkii osallistamaan keskustelun avulla osallistujia sadusta esille tulevien asioiden pohdintaan sekä tilanteessa keskittymiseen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - miten vanhemmat ja lapsel keskittyvät ja osallistuvat toimintaan - ohjaajan oma innostuneisuus/aktiivisuus ja osallistujien huomiointinen 	<ul style="list-style-type: none"> - satukirja, tyyyny ja paljola 	<ol style="list-style-type: none"> 10 min
<ul style="list-style-type: none"> - osallistujat saisivat yhteisiä elämyksiä sarutehkestä - vastavuoroisen keskustelun aikaan saaminen osallistujien kanssa/kesken 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Keskustelua sadusta 	<p>Keskustellaan sadun kautta esille tulleista asioista ja havainnoista sekä ajatuksista kaikkien istuessa vielä laitalla puolympyrässä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - millaisia osallistujien keskinäinen vuorovaikutus on/millaisia osallistujien vuorovaikutus on ohjaajan kanssa - ohjaajan oma innostuneisuus/aktiivisuus ja osallistujien huomiointinen 	<ul style="list-style-type: none"> - CD-soitin ja rauhallinen CD, puuvärit, liidat ja tussit, pyyhkekuini ja teroitin, iso paperi 	<ol style="list-style-type: none"> 5 min
<ul style="list-style-type: none"> - osallistujien innostaminen/aktiivointi yhteiseen tekemiseen 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Ystävyyyden käsittelemistä kuvallisen ilmaisun keinoin 	<p>Kaikki siirtyvät toiseen tilaan. Käsittelemme kuvallisen ilmaisun avulla sadusta ja teemasta yleensä esille tulleita asioita. Jokainen saa piirtää isolle paperille kuvia saruun/teemaan liittyen. Lopuksi sitvoamme yhdessä tarvikkeet palkoilleen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - millaisia vanhempien ja lasten osallistuminen sekä yhteistyö on - esimerkin näytätminen ja osallistujien ohjeistaminen toiminnan käynnistämiseksi sekä ohjaajan oma innostuneisuus/aktiivisuus ja osallistujien huomiointinen (tuotoisten tarkastelua toiminnan lomassa, väliön palaute, yms.) 		
<ul style="list-style-type: none"> - tilanteen rauhoittaminen - innostaminen toimintaan tulevia tuokioita ajatellen 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Loppu kokoonuminen 	<p>Kokoonnumme lopuksi kaikki yhteisen teoksen ympärille ja tarkastelemme tää. Kerromme, että yhteinen työ laiteaan myöhemmin leikkistilan seinälle.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - miten osallistujat rauhoittuvat tilanteessa/miten käytyä/yvät tulevia tuokioita ajatellen (onko innostuneisuutta?) - ohjaajan käynnistämä keskustelu valmiiseen tuotokseen liityen ja tulevia tuokioita ajatellen 		<ol style="list-style-type: none"> 5 min

MLL PERHEKAHVILA

TIEDOTTA

TIISTAINA 24.3.2009 KLO 17.00-19.00
VILLA LINTURISSA KOKOONTUVASSA
PERHEKAHVILASSA

PÄÄSIÄIS-TEEMA

KAHVITTELUN, LEIKIN JA JUTUSTELUN LISÄKSI
LUVASSA MM. PÄÄSIÄISASKARTELUA JA
PÄÄSIÄISRUOHON KYLVÄMISTÄ
(TARVITTAVAT MATERIAALIT SAA KAHVILASTA)

YSTÄVÄLLISIN TERVEISIN

SOSIONOMI -OPISKELIJAT
SARI AALTO JA SIRPA KOSONEN
& MLL:N PERHEKAHVILA

LIITE 8

TOIMINTATUOKIOT MILLIN KÖYLION PAIKALLISYHDISTYKSEN PERHEKAHVILASSA

Tuokion pitäjät: Sari Aalto ja Sirpa Kosonen

Toimituspäivät: 24.3.2009

Tuokion teema: Pässitäinen

Yleistavoitteet: osallistujien innostaminen ja osallistaminen yhteiseen toimintaan

TAVOITTEET	TOIMINTA	TOIMINNAN ORGANISOINTI	HAAVAINNOINTI	VÄLINEET	AIKA
<ul style="list-style-type: none"> - mihin pyrimme eri toiminnollisissa tavoittelemme? 	<ul style="list-style-type: none"> - toimintojen kuvaukset 	<ul style="list-style-type: none"> - mitä toiminnossa tapahtuu? - miten järjestämme toiminnan? 	<ul style="list-style-type: none"> - mitä havainnoimme kohderyhmän toiminnassa? - mitä havainnoimme omaassa toiminnassamme? 	<ul style="list-style-type: none"> - toiminnossa tarvittavat tarvikkeet/välineet/materiaalit 	<ul style="list-style-type: none"> - miten paljon toimintoihin varataan aikaa?
<ul style="list-style-type: none"> - Osallistujien innostaminen toimintaan - Struktuuria toimintaan → aiempaa omistuneemman loppukokoonmuksen tavoittelu 	1. Aloitus	Kaikki kokoontuvat samaan tilaan (leikkittään), jolloin kerromme, mitä on tarkoituksena tehdä tällä tuokiokerrolla. Osallistujat jaetaan kahdeksan ryhmään (joista toinen ryhmä aloittaa raeruohton kylvämisellä ja toinen askareilla).	Osallistujien kuuntelemis- ja odottamistaidot Ohjaajien tulisi kertoa mahdollisimman selkeästi, mitä tulimme tekemään ja miten	Alusta/suojamuovi, pässitissä-aiheinen (ms.) CD ja CD-soitin, raeruohton sienten, kukkamulta, lusikka (ms. jolla laitetaan multa), raeruohtopurkki, sumutinpullo, tussi (jolla nimi purkin pohjaan)	5 min
<ul style="list-style-type: none"> - Kesustelun aikaan saaminen osallistujien kanssa/kesken - Osallistujien innostaminen yhteiseen tekemiseen 	2. Raeruohton istutus	Lapset ja vanhemmat kylvävät yhdessä raeruohton.	Miten vanhemmat ja lapset osallistuvat toimintaan		10 min
	3. Raeruohtopurkin päällystäminen	Lapset ja vanhemmat päällystävät yhdessä raeruohtopurkin silkkipaperilla sekä tekevät mahdollisesti muita koristeluja purkkiin.	Millaista on osallistujien keskinäinen vuorovaikutus		15 min
	4. Pässitissäskartelli	Askareillaan pässitissäspupu tai vaihtoehtoisesti pässitissäkoriste raeruohtopurkkiin	Millaista vanhempien ja lasten yhteistyö on	Olemmeko osanneet ottaa riittävästi huomioon eri-ikäisten lasten toimintavalmiudet toimintakertaa suunnitellissamme (→ havainnoi mm. lasten hienomotoriikkaa ohjeiden noudattamisesta)	15 min
<ul style="list-style-type: none"> - Tilanteen loppuun vieminen - Innostaminen seuraavaa tuokiota ajatellen 	5. Loppukokoonmuks	Loppuyhteenveto illan tuokiosista ja aiatusten vaihtaminen. Pussin jakaminen töiden kotinkäilyjä varten ja palauttekyseilyden jakaminen.	Miten osallistujat rauhoittuvat /miten käyttäytyvät tulevia tuokioita ajatellen (onko innostuneempia?)	Pakastuspusseja	5 min

MLL PERHEKAHVILA

TIEDOTTA

● TIISTAINA 28.4.2009 N. KLO 17.00-19.00
VILLA LINTURISSA KOKOONTUVASSA
PERHEKAHVILASSA

VAPPUKARNEVAALI

PUKEUDU HALUTESSASI ROOLI-TAI
KARNEVAALIASUUN

KAHVITTELUN, LEIKIN JA JUTUSTELUN
LISÄKSI LUVASSA MM. VAPPUAIHEISIA
TOIMINTAPISTEITÄ
(KLO 17.30-18.30)

YSTÄVÄLLISIN TERVEISIN

SOSIONOMI -OPISKELIJAT
SARI AALTO JA SIRPA KOSONEN
& MLL: N PERHEKAHVILA

LIITE 10

TOIMINTATUOKIOT MLL:n KÖYLJÖN PAIKALLISYHDISTYKSEN PERHEKAHVILASSA

Tuokion pitäjät: Sari Aalto ja Sirpa Kosonen
 Tuokion teema: Vappukarnevaali
 Yleistavoitteet: osallistujien innostaminen ja mukavaa yhdessäoloa

TAVOITTEET	TOIMINTA	TOIMINNAN ORGANISOINTI	HAVAINNONTI	VÄLINEET	AIKA
<ul style="list-style-type: none"> - mihin pyrimme eri toiminnolla? - mitä tavoiteltimme? 	<ul style="list-style-type: none"> - toimintojen kuvaukset 	<ul style="list-style-type: none"> - mitä toiminnossamme tapahtuu? - miten järjestämme toiminnan? 	<ul style="list-style-type: none"> - mitä havainnoimme kohderyhmän toiminnassa? - mitä havainnoimme omassa toiminnassamme? 	<ul style="list-style-type: none"> - toiminnossa tarvittavat tarvikkeet/välineet/materiaalit 	<ul style="list-style-type: none"> - miten paljon toimintoihin varataan aikaa?
<ul style="list-style-type: none"> - Osallistujien innostaminen/keskittyminen/osaillistaminen toimintaan - Struktuuria toimintaan - Loppukokoonnutumisen toteutumisen ja palautekyselyiden edistämiseen pyrkiminen 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Aloitukset 	<p>Kaikki kokoonnutvat yhteen jolloin kerromme, mitä on tarkoitus tehdä tällä tuokiokerralla. Tarvittaessa joku aloitusleikki.</p>	<p>Lasten käyttäytyminen (rauhottuminen) ennen tuokion alkua</p> <p>Osallistujien kuuntelut- ja odotamistaidot</p> <p>Ohjaajat antavat mahdollisimman selkeitä ohjeet/selostuksen siitä, mitä tulisi tehdä tekemään toimintakerralla</p>	<p>ilmapalloja, serpentiniä</p>	<p>5 min</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Keskustelun aikaan saaminen osallistujien kanssa/kesken - Osallistujien innostaminen yhteiseen toimintaan 	<ul style="list-style-type: none"> 2. Vappukarnevali 	<p>Vappunaamari tai vaihtoehtoisesti vappuhatskan tekeminen</p>	<p>Miten vanhemmat ja lapset osallistuvat toimintaan?</p> <p>Millaista on vanhempien ja lasten yhteistyö?</p> <p>Millaista on osallistujien keskinäinen vuorovaikutus?</p> <p>Millaista osallistujien ja ohjaajien yhteistyö on?</p> <p>Olemmeko huomioineet riittävästi erilaisia toimintavalmiuksia? → havainnoi mm. lasten hienomotoriikkaa, ohjeiden noudattamista</p>	<p>värikköä kartonkia, sakset, kuminahaa, rei'ittöjä, kyniä, liimaa, silkkipaperia tai värillisiä paperia, sakset, erillisiä paperia, maalarinteippiä, liimaa, silkkipaperia</p>	<p>15 - 20 min</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Mukavaa yhdessäoloa 	<ul style="list-style-type: none"> 3. Kasvomaalaus 	<p>Vanhemmat maalaavat kuvia lapsilleen tai vaihtoehtoisesti me ohjaajat</p>	<p>Miten osallistujat rauhoittuvat tuokion jälkeen?</p> <p>Millaista osallistujien vuorovaikutus on ohjaajien kanssa?</p> <p>Ovatko osallistujat innostuneita vastaavaanlaisen järjestetyn toiminnan suhteen tulevaisuutta ajatellen?</p>	<p>kasvomaalustarvikkeet, CD-sotin ja menevä musiikkia</p>	<p>20 min</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Tilanteen loppuun vieminen ja lopuksi vaihtaa ajatuksia tuokiosta 	<ul style="list-style-type: none"> 5. Loppukokoonnutumisen 	<p>Keskustelua iljan toiminnoista. Palautekyselyiden saaminen vanhemmilta.</p>			<p>5 min</p>

PALAUTEKYSELY

MLL: n perhekahvilassa Villa Linturissa 24.2.2009 järjestetystä
Ystävyys-tuokiosta

Palautekyselyt täytetään nimettöminä. Vain me (Sari ja Sirpa) käsittelemme vastauksia. Palautteen antaminen olisi tärkeää Köyliön MLL: n paikallisyhdistyksen kanssa yhteistyössä tekemäämme opinnäytetyötä ajatellen.

1. Miten monta perheenjäsentä perheestänne osallistui pitämäämme Ystävyys-tuokioon? Minkä ikäisiä osallistujat olivat? Kirjoita vanhempien ja lasten sukupuoli ja ikä.

---

2. Mitä mieltä olette toiminnan sisällöstä? Innostiko järjestetty toiminta teitä toimimaan yhdessä lastenne ja muiden perheiden kanssa?

---

3. Millaisia odotuksia teillä oli pitämästämme Ystävyys-tuokiosta? Vastasiko toiminta odotuksianne?

---

4. Olisiko järjestämämme Ystävyyss-tuokion kaltainen toiminta mielestänne toivottavaa perhekahvilassa myös jatkossa?

---

5. Mitä muuta palautetta tai toiveita teillä olisi perhekahvilan toiminnallisten tuokioiden sisällöstä ja jatkuvuudesta?

KIITOS PALAUTTEESTANNE!

Palautekyselyn laatijat:

Sari Aalto ja Sirpa Kosonen
sosionomi(AMK)-opiskelijat

Satakunnan Ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala, Pori

PALAUTEKYSELY

MLL: n perhekahvilassa Villa Linturissa 24.3.2009 järjestetystä

Pääsiäisaiheisesta toimintatuokiosta

Palautekyselyt täytetään nimettöminä. Vain me (Sari ja Sirpa) käsittelemme vastauksia. Palautteen antaminen olisi tärkeää Köyliön MLL: n paikallisyhdistyksen kanssa yhteistyössä tekemäämme opinnäytetyötä ajatellen.

1. Miten monta perheenjäsentä perheestänne osallistui pitämäämme Pääsiäisaiheiseen toimintatuokioon? Kirjoita osallistujien sukupuoli ja ikä sekä kylä, josta tulette.

---

2. Mistä saitte tiedon järjestämästämme Pääsiäisaiheisesta toimintatuokiosta? Ympyröi seuraavista vaihtoehdoista ja kirjoita tarvittaessa täydennystä.

Ala-Satakunnan rivi-ilmoituksesta

Koulusta. Mistä koulusta?

Päiväkerhosta

Esikoulusta. Mistä esikoulusta?

Villa Linturista

Kaupasta. Mistä kaupasta?

Neuvolasta

Pankista. Mistä pankista?

Kirjastosta

Kylätiedotteesta. Minkä kylän tiedotteesta?

Kylän ilmoitustaululta. Minkä kylän ilmoitustaululta?

Muualta. Mistä? _____

3. Osallistuitteko viime kerralla 24.2. järjestämäämme Ystävyys-toimintatuokioon? _____

4. Mitä mieltä olette Pääsiäis-toimintatuokion sisällöstä? Innostiko järjestetty toiminta teitä toimimaan yhdessä lastenne ja muiden perheiden kanssa?

---

5. Millaisia odotuksia teillä oli pitämästämme Pääsiäis-toimintatuokiosta? Vastasiko toiminta odotuksianne?

---

6. Olisiko järjestämiemme toiminnallisten tuokioiden kaltainen ohjattu toiminta mielestänne toivottavaa perhekahvilassa myös jatkossa?

---

7. Olisitko itse kiinnostunut osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen?

---

8. Olemme järjestämässä ti 28.4. vappuaiheista toimintaa perhekahvilassa. Millaisia odotuksia teillä olisi kyseistä toimintakertaa ajatellen?

---

9. Mitä muuta palautetta tai toiveita teillä olisi perhekahvilan toiminnallisten tuokioiden sisällöstä ja jatkuvuudesta?

KIITOS PALAUTTEESTANNE!

Palautekyselyn laatijat:

Sari Aalto ja Sirpa Kosonen
sosionomi(AMK)-opiskelijat

Satakunnan Ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala, Pori

PALAUTEKYSELY

MLL: n perhekahvilassa Villa Linturissa 28.4.2009 järjestetystä
Vappukarnevaalista

Palautekyselyt täytetään nimettöminä. Vain me (Sari ja Sirpa) käsittelemme vastauksia. Palautteen antaminen olisi tärkeää Köyliön MLL: n paikallisyhdistyksen kanssa yhteistyössä tekemäämme opinnäytetyötä ajatellen.

1. Miten monta perheenjäsentä perheestänne osallistui pitämäämme Vappuaiheiseen toimintatuokioon? Kirjoita osallistujien sukupuoli ja ikä sekä kylä, josta tulette.

---

2. Mistä saitte tiedon järjestämästämme Vappuaiheisestä toimintatuokiosta? Ympyröi seuraavista vaihtoehdoista ja kirjoita tarvittaessa täydennystä.

Ala-Satakunnan rivi-ilmoituksesta	Koulusta. Mistä koulusta?
Päiväkerhosta	Esikoulusta. Mistä esikoulusta?
Villa Linturista	Kaupasta. Mistä kaupasta?
Neuvolasta	Pankista. Mistä pankista?
Kirjastosta	Kylätiedotteesta. Minkä kylän tiedotteesta?
Kylän ilmoitustaululta. Minkä kylän ilmoitustaululta?	
Muualta. Mistä?	_____

3. Osallistuitteko 24.2. järjestämäämme Ystävyys-toimintatuokioon ja 24.3. Pääsiäis-aiheiseen toimintatuokioon? _____

4. Mitä mieltä olette Vappukarnevaalin sisällöstä? Innostiko järjestetty toiminta teitä toimimaan yhdessä lastenne ja muiden perheiden kanssa?

---

5. Millaisia odotuksia teillä oli pitämästämme Vappukarnevaalista? Vastasiko toiminta odotuksianne?

---

6. Olisiko järjestämiemme toiminnallisten tuokioiden kaltainen ohjattu toiminta mielestänne toivottavaa perhekahvilassa myös jatkossa?

---

7. Olisitko itse kiinnostunut osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen tulevaisuudessa? Olisitko itse kiinnostunut tekemään aloitteen vastaavanlaisten toimintojen järjestämisestä?

---

8. Millaisia ajatuksia/ehdotuksia teillä olisi myös perheenisien innostamisesta ja osallistamisesta perhekahvilan toimintaan?

---

9. Mitä muuta palautetta tai toiveita teillä olisi perhekahvilan toiminnallisten tuokioiden sisällöstä ja jatkuvuudesta?

KIITOS PALAUTTEESTANNE!

Palautekyselyn laatijat:

Sari Aalto ja Sirpa Kosonen
sosionomi(AMK)-opiskelijat

Satakunnan Ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala, Pori